

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

УРЕДНИК

Весна Денчић

ЦРТЕЖИ

Валентина Николић

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2003

(Приредио Ђорђе Оташевић)

ALMA

Београд, 2004

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2003

Приредио Ђорђе Оташевић

<i>Уредник</i>	Весна Денчић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Ликовно решење корица</i>	Сергеј Скорупан
<i>Цртежи</i>	Валентина Николић
<i>Коректура</i>	Љиљана Оташевић Бошко Маринковић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Алма”, Београд
ISBN	86-84023-22-6

Београд, фебруар 2004.

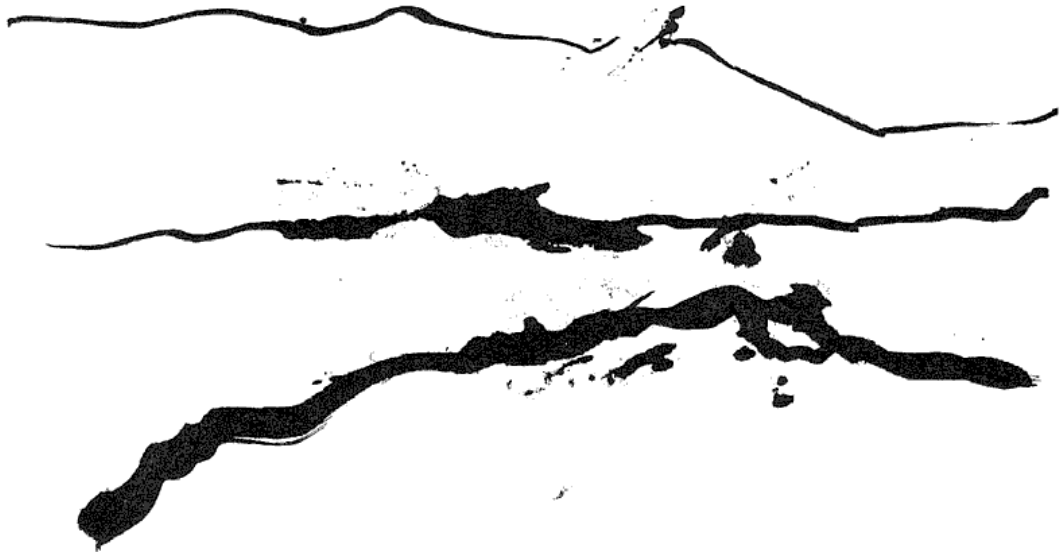
almabg@sezampro.yu

www.alma.co.yu

ПРЕДГОВОР

У књизи се налази 235 најбољих остварења пристиглих на конкурс за кратку причу до двадесет редова (1200 знакова). Учесници су могли да пошаљу до три необјављене приче. Није било никаквих жанровских или тематских ограничења. Приређивач се трудио да његов књижевни укус и блиске му поетике не буду пресудни при одабиру прича, па је то један од узрока тематске, жанровске и поетичке разноврсности ове књиге.

Највећи број писаца је из Србије, Црне Горе и Републике Српске, много мање из Хрватске, Босне и Херцеговине и Словеније. По један аутор живи у Шведској, Нигерији и Немачкој.

Пошто ме привукла као жена, као једна нераздвојива цјелина физичког и психичког (а то нисам желио), покушах себе да одвратим од „прљавих” мисли (које су чиниле да се мошнице осјећају као да их неко стеже клијештима) на слиједећи начин:

Прво је уништих на гомиле малих дијелова, расух је тако да изгуби сва своја својства која имаше као богом дана цјелина. Душу јој прву убих, бацих и згазих да не бих имао неких проблема са уништавањем оног осталог. Потом јој уништих очи, уста, уши, и након неког времена уништавања тих малих дијелова схватих да сам уништио и избрисао читаво лице укључујући и трепавице.

На ред су дошле руке, шаке и прсти са накитом, сатом, лаком за нокте; онда и ноге и одјећа, коса, власи и остало. Оно што остаде ипак бијаше и даље превише па јој избацих и сисе, гузицу и још понешто за шта сам погрешно мислио да ми неће сметати, све док од ње не остаде само вагина.

Длачице на рубним подручјима ружичастог просјека одавале су пигмент, па одбацих и њих, а интензитет боје смањих на 16 бита. Потом схватих да овако деперсонизирана жена у облику очерупане пизде више није представљала никакав проблем па сједох са њом попит кафу.

ФРАЈТАГОВ ТРОКУТ ИЗБОР

На аутопуту са десне стране у дужини од педесетак метара стоји десетак курви. Чињеница је да ауто при брзини од 120 километара на сат треба доста метара да се заустави.

Питам се крај које ћу се зауставити док ногом стишћем кочницу до краја.

СВИЛЕНЕ ЧАРАПЕ

Сједимо на кафи. Ја у кошуљи коју носим читаву седмицу, она у хаљини са неким цвјетним дезеном. Посматра ме како гледам дио њене ноге у црној свиленој чарапи који није прекривен хаљином. У недостатку тема за разговор она намјерно прекрижа ноге тако да се сукња мало подиже, откривајући тим покретом још мало ноге у црној свиленој чарапи. У истим таквим свиленим чарапама старци држе своје пензије јер се боје држати новац у банкама. Не знам да ли бих сада радије у руци држао чарапу са уштеђевином или чарапу са њеном ногом и осталим што уз то долази, али њено кољено које се лагано примиче, и овлаш ме додирује олакшава ми избор. Уосталом, не вјерујем да бих нашао у близини неку усамљену чарапу са уштеђевином.

ЊЕНА СЛОВА

– Њена слова су била округла, топла и дечје мека. У нeredу који расте па се спушта, и кривуда по свом правилу, и одмах се у свој радости опрашта.

Писала је својом азбуком и волела своје небо. Писала је подробна и тешка од осећања мала сунца на папиру која су се плашила да сиђу на линију хоризонта и ту угнезде своје дугорепе жар-птице.

Била је пуна осмеха, закриљена цвећем које има крупне листове и отворене латице, и љуља се лењо на бројним прозорима бројних градова кроз које је пролазила. Била је заљубљена у живот, и волела је винограде. Била је нестрпљива и желела да обасја све у маховима када је била у себи светла и нежна. Прозрачна, њена слова су била чипкаста и умрежена као сплет пшеничног класја које небо истка кроз високе лучне прозоре на својим дворима. Па их после опонашамо витражима, мозаицима, калеидоскопима и бојицама. А увек останемо незадовољни јер су они слаби и трошни, а не пуни живота.

Она је била незадовољна што даје тако премало љубави колико је могла.

Зато је тако и писала.

Оливера Аризановић

ПРОКЛЕТСТВО

Дао Бог човеку раскошан, свеж и опојан врт, али
около ни једног комшије да завиди и завирује.

Дрвеће у врту окитио му најмириснијим и
најсочнијим плодовима, по највишим неприступачно-
недостижним гранама, те их овај није могао ни брати,
ни кушати, а по врх свега блага дао му лепу витконогу,
дугокосу жену, свилене пути, а около ни једног другог
мушкарца, да га погледа с висине.

УСТАЈАЊЕ

Устала је тог јутра са кристално јасном идејом да не зна шта ће да ради, а поуздано је знала да ће у том нерађењу ничега провести дан. Размишљала је о претходном дану, нешто јој је говорило да је и он сличан, а дан пре претходног – како ли је он изгледао? Тог пре претходног дана до касно у ноћ је имала осећај да ради нешто, нешто заиста битно и лепо, да доприноси, да то што чини има неки општељудски значај и смисао, а онда је легла, сабрала мисли и схватила да опет и ипак није урадила ништа.

Устала је тог јутра и пола сата касније, пошто је попила мало хладног млека, директно из тетрапака, вратила се у кревет. Посматрала је свог милог супруга, свог најбољег пријатеља, будућег оца њихове деце, како безбрижно хрче и грли јастук место ње. Он је знао како ће провести тај дан – преспаваће га. И она одлучи да учини исто.

„Када може тако безбрижно да спава, сигурно и није више баш, баш заљубљен у мене”, помислила је. Наредних сат-два је безнадежно покушавала да одагна ту мисао. На послетку је заспала. Није ни осетила тренутак кад се њен драги пробудио и одлучио да тај дан ипак не преспава.

Дефинитивно је да су се последњих месец дана непрестано разилазили.

Биљана Бабић

СВОЈИМ ПУТЕМ

Често када кренем својим путем ниоткуда појави се неко да промијени моје намјере.

ПУТНИК

Изгубљени путник на пустом острву нашао је боцу и поруку:

Треба поћи за својим мислима ако само хоће да те поведу.

САНОВНИК

Увијек када сањам једну Милицу, мени се нешто немило деси. А то ми је другарица.

Или када усним једну Марицу, тај дан за мене нико не мари. Она ми је родица.

Једном сам их сањала обе. Стајале су и викале:

Ти ниси искрена!

ПУРПУРНА КОТЛИНА

...намера ми је била да прођем кроз котлину. Већ на првом кораку смирај вечери успори ми пут. Крао сам сенке да бих је угледао. А она у смирају. Као у Еденском врту била је сама. На извору умивала је лице, а дуге кике носио је вир. Витка, ноге уплетене перлама, а провидна хаљина махала лепотом. Ваздух са слапа опијао свежином. Приметила ме. У њеном погледу радозналост. Прати сваки покрет мој. Смешак усне раздвоји... Пружим руку, нигде ње..... пурпур над котлином губио је боју... цвркут птица на крилу њеном. Моја сенка наслонила се, и сакри њу. Пурпур над котлином прошири зенице да упију одлазак њен.

ХИПОХОНДАР

Претворен у ловца ћути и чека. Чека звер.

О које ће се дрво она очешати? Који жбун померити? На коју стазу промолити? Ћути и чека. Чека и не постоји.

Зора је са цвркутом птица у наручју прошла поред њега. Није је видео.

Сунце се раздрагано са људском грајом пред њим играло. Није га чуо.

Ноћ је лупала тишином, и постала видљива.

Ћутао је и чекао. Чекао звер.

ПРОЦЕС

Јозеф К. је готово незаинтересовано слушао оптужницу коју му је већ осми сат читао главни судија, некакав Франц Кафка, док му је лицем, попут сјенке, времена на вријеме протрчавао пркос. У овом прохладно-живописном холандском граду напоскон је завршен маскенбал и све фигурице од воска су претопљене у једну огромну свијећу коју су управо упалили за њега. У руци је нервозно окретао мали пјешчани сат у коме је свјетлуцао ситни, балкански пијесак, једини сувенир који су му дозволили да задржи. У тренутку му је дошло да се насмије јер да је пажљивије прочитао сценарио, данас не би био главни глумац у театру апсурда и завјеса на крају задњег чина би чекала неког другог. Овако, остало му је само да слуша овог збуњеног и досадног Франца Кафку који по ко зна који пут понавља да сунце више не излази на истоку. И не излази. Без обзира што његово вријеме може још само да трчи унатраг, чекао је.

Када је Франц Кафка трећи пут ударио чекићем, нешто, нешто што би неки, можда, назвали осмијехом ушетало се у пркос Јозефа К., јер почињао је, почињао је Процес.

НЕОСТВАРЕНО НЕВРЕМЕ

Дан је врућ и ближи се олуја. Чекам лифт на осмом. Леви, већи, застаје спуштајући се са виших спратова. Улазим, а две седе бакице у лаганим, цицаним хаљинама већ су унутра. Нешто су причале, заћутале, но настављају пошто лифт крене.

– Никад дочекати од приземља до тунела – каже прва бакица.

– Јесте, а од петог до приземља зачас – потврђује друга.

– Да, зачас – закључује разговор прва.

Говор за који не бих могао да тврдим ни да је овдашњи, ни из околине, а ни из далека – правилна, неутрална дикција. Утом стижем, једна од њих прилично отресито отвара врата. На отвореном осетим мирис олује, гледам у небо – ниски оловни облаци лењо се примичу, као да су на дохват руке. Једна од бакица такође гледа у вис, већ смо доста удаљени и не разумем шта говоре. Очигледно коментаришу невреме.

Претња олује са североистока ни после два сата не остварује се. Бљеште рефлектори на фудбалском стадиону, но нема урнебеса навијача. Од шест до сада неколико пута чула се далека потмула грмљавина. Други програм телевизије има неке чудне сметње. Помало и сева веома далеко. Тешка атмосфера. Када би се изручило, можда би олакшао притисак.

Сентиментална сећања у грубој стварности садашњице нису баш најбољи начин за ход по земљи.

КАО КАТЕДРАЛА

Моја пријатељица Силвија Шесто има промоцију збирке пјесама „Као катедрала”.

Ја сам пјесмарицу прочитао. Часна ријеч...

И мени се она свиђа.

И добра ми је.

И све нај. Часна ријеч...

А и наслов „Као катедрала” је погођен.

Само... Ја је ништа не разумијем! Часна ријеч...

Као што не разумијем ни катедралу, мислим у ком је архитектонском стилу изграђена. А требао бих је разумјети, мислим, Силвијину збирку (а кад мало боље размислим и катедралу), ал' не разумијем. Часна ријеч...

Једино што знам о пјесништву је да пјесма има риму. Али код Силвије нема риме. Часна ријеч... Све је као прича. И све је као проза.

А ипак је пјесмарица.

И зато се ја широко осмјехујем на промоцији препуштајући се да ми промотор објасни о чему је ријеч.

А он објашњава, објашњава... Мени неразумљивим ријечима.

Ал' ја ипак схваћам о чему је ријеч: НИСАМ РОЂЕН ЗА ПЈЕСНИКА. Напросто нисам! Часна ријеч...

Мада ми се Силвијина збирка свиђа!

Као катедрала...

Часна ријеч...

ПРЕМИЈЕРА

Сваки пут када ти срце откуца, ближи си тренутку када ће заувек да стане. Сваки пут када шеташ шумом, жао ти је што на крају ипак мораш да се вратиш асфалту. Сваки пут када трепнеш оком, проћи ће неколико тренутака док то не учиниш поново. Сваки пут када неког насмејеш, смишљаш начин да то урадиш још једном. Сваки пут када те угризе комарац ближи си крају великих врућина. Сваки пут када са пријатељима попијеш чашицу добре ракије, размишљаш да попијеш још коју. Сваки пут када на радију чујеш драгу песму, отпеваш рефрен наглас. Сваки пут кад свога мачора помазиш по длакавом стомаку, расте поверење између два бића. Сваки пут када се обријеш, свестан си да те иста невоља чека већ следећег јутра. Сваки пут кад зазвони телефон, питаш се ко би то могао бити. Сваки пут кад црну куглу број осам убациш у рупу, осмех ти затитра на лицу. Сваки пут када те твоја девојка нежно додирне, пријатни жмарци спусте ти се лагано низ кичму. Сваки пут кад ујутро устанеш, неко сања свој најлепши сан. Сваки пут када се растајеш од некога, изнова ти буде тешко. И сваки пут је први.

Премијера!

ЈАМАЈКА

То јутро устао је уморан. Целе ноћи превртао се у топлом вулкански врућем кревету. Час му се чинило да се налази негде у огромном пространству изгубљен као сићушна честица, час је својом величином гутао читаве светове. Тај сан прогонио га је, а када се пробудио, мокар и лепљив од зноја, одахнуо је пуним плућима. Ипак, последња слика пред буђење, задржана оних неколико тренутака пре свести и отргнута од заборава, збунила га је. У глави му је бљеснула идеја, као брзи воз протутњала му је кроз главу и изгубила се у лавиринту сумњи. Док се лагано спремао уобичајеним редоследом, као и многа јутра пре, у ноздрвама му онај отужни мирис мемле и прашинасти задах папирних формулара није више био тако јак. Она локомотива као да се враћала и једна њему тако страна мисао потпуно га је унервозила. Видео је себе на пешчаним плажама Јамајке, јарко сунце жутих боја, тиркизно море, зелене палме и златни песак, причали су пробуђеним очима. Опуштен у хладу печурке огромног сунцобрана пустио је да га лагани ритам музике опушта у чудноватом путу ка срећи. За трен је заборавио стварност и радост му је променила лице. Осмехнуо се широко своме лику у огледалу, а овај му је кратко намигнуо.

Марко Богдановић

ЕКСКРЕМЕНТНИ ПОДСТИЦАЈИ

Јесам ли вам већ рекао да не верујем у људе који имају сталан доток инспирације? Ако јесам, опомените ме – знам несносно да се понављам ... А такође не верујем у „рад–ред–дисциплину” људе, као ни у устајање у шест ујутру због посла. Да, П. И. Чајковски је знао да каже: „Инспирација не посећује лење људе”, а мој бивши професор клавира је био ватрени поборник хипотезе да инспирација долази из дупета! Хм?! Не знам ко је у праву, али засад ми необично надахњујуће делује ређање пасијанса док слушам Рахмаџинове етиде; у међувремену ћу, вођен професоровим сугестијама, над порцеланском шољом, призивати своје музе.

ЈА ПЛАЋАМ КИРИЈУ, А НЕ ТИ!

Једна црна бубашваба, црња од осталих, извири из сливника Мишиног купатила. Вири, гледа, па се размишља. Тек, одлучи се да изађе. У ћошку угледа сестру јој по крви, другу бубашвабу. Одгега до ње, заправо, више се некако откотрља, а ова ће јој у пролазу:

– Одох одавде, превелика је чистина.

Уђе Миша у купатило, журно се попишки у своју чисту порцеланску шољу, истресе га, окрену се и виде, бубашваба му намигује. Он ће јој гостољубиво:

– Здраво! – па је лењо и немарно пригњечи и размаза по плочици.

– Тао! – додаде и изађе из купатила не оправши руке.

ПЕТНАЕСТИЦА

Седео мирно неки постарији службеник, бркова пожутелих од дувана, у аутобусу који је јурио ка Земуну.

Седи тако, замислио се, суче брк, па све нешто баца по поду. А одозго са плафона аутобуса из звучника, необично раскалашно наваљује нека блискоисточна примадона. На следећој станици улази нека седа сељанка са кецељом умашћеном од сира, са стотинама кеса, двеста празних кора од јаја и финансијским бригама у глави. Наједном се осети потмули али оштар воњ мемле и петнаестодневног зноја у ваздуху. Вуче оне кесе, вуку оне њу. И седа на празно место. Службеник жутих брка значајно рашири капке, погледа у своје шаке, па кроз прозор, у старицу, па опет кроз прозор, устаде и изађе на следећој станици.

МАСТИЛО И ЛАРВА

Силни, муцав, стакласт, слаткаст поглед кроз пукотину у болу. Мами ме какао. Није лако бити осма у поретку који се завршава тобом. Да нисам брзоплета, била бих једина у истој ситуацији. Начета чоколада. Злато по прозору. Кад бих бар коју реченицу заборавила. Мрави у глави, у срцу ларве. Степенице до стана број 7 сивкасто модре и покапане сузама плавог дечака чија мајка ради у Центру за социјални рад. Аукција сажаљења. Сродни у мраку вриштимо.

Трпезарија. Музика. Клавир и чело. Жена уноси букет. Ставља га на сто. Помера сат. Прсти јој укочени. Отвара писмо. У дрвеном сандуку глад. Кроз прозор сенке таласа. Пучина. Нож. Штап од бамбусове трске. Фотографија. Црно-бела. Искрзана.

Магла. Дрвени мол. Таласи у сумрак. Крик птице. На сушилу црна хаљина. Поцепана. Сенка у врту. Дрво старо. Чворновато. Ветар.

Мушкарац пише писмо у напуштеној кући. Ставља га у коверат. Крик птице. Под јастуком испресован лист. Одводе га. Венеција. Рат...

Жена отвара прозор. Ћути у ветар. Шум пешчаника. Ноћ као пустиња. Теле на води. Крик вране. Ћути ветар...

Дејан Богојевић

ПОГЛЕД КРОЗ ПРОЗОР

Погледи кроз прозор постају заморни, дневни, млаки; Простори коме што у прескоку, ван једног места, ван једног круга приноси чистину на леђима.

Погледи кроз прозор, тренутак у шатору, уснула нит још једног догађаја без јунака, слика полена у сенкама стопала.

Поглед кроз прозор, ветровите жеге, осврт у огњу, још један измаштан пејзаж сазрева и распрскава се.

У ДАХУ

Далеко прошарана дрскост одрастања ка хоризонтима, ка згрченим шакама за којима полази преостали свет, будан и смео за колебљиву плиму дочекану и испраћену тишинама густих, претешких папрати као туђе крзно по образима прави дубок траг и лепезе склопљене лебде над згужваним погледом још једног од преживелих препознатљивог гласа лако ка земљи носећи последњи лахор међу смолу, међу блиставу белину учаурених брежуљака.

„ТО ЈЕ НЕШТО У АТМОСФЕРИ”

Вагон је крцат путницима. Сви су замишљени. Воз стаје, потом полако почиње да клизи по шинама... убрзава. Чују се гласови. Потом тишина. Потом бука.

У истом вагону блистав свет попут месеца и још једна заморна алка. Воз се зауставља. Успутна станица. Планина. Стоји исувише дуго. Узнемиреност. Из даљине силуэта човека у огртачу. Полако се приближава улазу у вагон. С времена на време застане. Храмље. Има дугу и густу браду. Сваког дана путује са ове станице возом, и сваког дана га преостали путници са исте релације очекују са посебном зебњом. „То је нешто у атмосфери”, каже један од путника. На нама је да поверујемо.

ТИШИНА КОЛЕВКЕ

Сва угрожена деца пишу писма. Траже утеху. Траже оно што им је одузето рођењем – родитељску љубав. И никада је не нађу, јер није ни постојала...

Једно такво писмо чувам у одајама своје несвести. И чекам одобрење своје свести да отклоним сумњу са ове недужне девојчице. Сумњу коју је стекла да би добила милост у овом времену незаштићености, самоће и немоћне мржње.

Девојчица је расла уз своју баку и деку. Васпитали су је како да испуни жеље срца, а да при томе не остане сирота у души. Како да се ускрати понешто, а да се при томе не ускрати љубав. Задовољавала се измишљеним личностима. Била је себи и отац и мајка. Научили су је оно што знају сви они који одрасту у сиромаштву – језик мудрих. Преводила је све језике на говор душе. Касније, када је порасла, престала је да говори. Играла се у мислима. Једнога дана схватила је да је више не боле силни ударци при падовима. Не због равнодушности. Припадала је свом раном детињству, успавана тишином своје колевке.

ТРИ САРКАЗЕН ПРИЧЕ

лажна легенда о другом мачу

шии јасухи је носио два мача, али користио се тек једним.

„зашто се бориш само једним мачем?” упита га ратник камура.

„други је туп”, одговори шии.

„радо ћу ти га наоштрити”.

„знам, али тада ћу остати без одговора на твоје питање”.

прва лекција тупог мача

ратник камура се тајно састајао са женом свог учитеља и вође шии јасухе. очајно срце грех признаде шииу:

„без твоје жене, праведни шии, више не могу да живим”.

„мртвом човеку жена не треба”, мирно одговори шии извлачећи мач.

„можда и могу”, повуче се камура.

„тада лекција гласи овако: мртва жена човеку не треба”,

и тупим мачем удари жену по глави.

друга лекција тупог мача

учитељ шии јасухи уведе ученике у своју папирнату одају. затварањем картонских врата у соби наста тотални мрак, јер беше глуво доба ноћи.

„један од вас је спавао и не само спавао са мојом женом.”, рече шии, „завитлаћу мачем тек једном, и мој бес ће нестати”.

и уради тако.

паљење светиљке покаже крвава тела петорице ученика. само је ратник камура остао усправан и неповређен.

„али зашто ниси сасекао само мене?” упита избезумљени камура, „они ти нису учинили нажао”.

„мртвом човеку жена не треба”, мирно рече шии и тупим мачем лупи камуру по препонама.

„ни живом, понекад...”, дода.

— to be continued—

Роберто Водановић

У ОГЛЕДАЛУ

стол столица кревет четкица за зубе гитара
компјутор прашина цвијеће телефон кава телевизија
фотографија књига цигарете радио оловка пепелара
када лустер папир кошуља ципеле ws шкољка гласови
са улице и црквена звона што ме буде у недјељно јутро
крпа сапун пегла осмјех суза упаљач боца остаци јела
новац сат пас луталица капа жилет покривач јастук
сјене наочале табакера камен накит кључ метак с
мојим именом фрижидер задар парис свемир црна рупа

ТРЕНУТАК ЗАРОБЉЕН У ДИМУ ЦИГАРЕТЕ

Површина воде нехајно титра. Капи кише играју се кругова на њеној површини. Све је плаво. Све је некако чудно плаво.

Ходам улицом и гледам лица људи. Ходам улицом и гледам свој одраз у излозима. Па лица људи, па свој одраз, па лица, па покушавам слиједити мисли које лутају на све стране као испрекидани невезани снови...

Јесте ли икада примијетили како су прекрасне улице у сумрак, у јесен, док се мијешају умирућа свјетлост дана и свјетлост уличних свјетиљки? Лишће шушти под ногама. У зраку мирис кише, печених кестена и кукуруза. А ми ходамо и ходамо и ходамо...

КОМАДИЋ СУНЦА

Донела ми је сунце. Мој живот се променио од првог сусрета. Срео сам је у улици самих багремових цветова.

На први поглед ме није ништа дирнуло. Од десете године сам сањао блондинке; била је црнка. Зелене очи су ме подсећале на зеленило, траву. Ништа. Све зелено!

Прва је била Нина. Сваки дан је хтела љубав. Уморила ме је.

За Нином је била Јасенка. Све опрано и чисто до најмањег трунка. Само чистоћа је било њено знање. Умро бих од чистог.

Далија је волела цвеће. За њ сам потрошио сваки месец пола зараде. Послао сам је к богаташу. Питала је где станује, а нисам познавао ни једнога. Нека га тражи. То ради још и данас.

Блаженка! Са сунцем у очима. Са љубављу у срцу. Све пре ње су ми узроковале немир. Тек само изустим: Блаженка! Мир је одмах у мени. Ништа не говори, а из ње врца чудесна снага. И ја сам јак од ње. Када ме гледа, осетим да прелази њена срећа у моју и заједно смо непобедиви.

Можда је вила из приче. Донела ми је комадић сунца. Целога не, јер га требају и други. Нас двоје нисмо себични.

Јоже Воларич

ОДЈЕК НА МИНУЛИ РАД

Године се гомилају, сећање бледи, вид слаби, а и што би након седамдесет.

Изађем на улицу, поздрављају ме, покоји се устави и захвали као некадањи мој ђак. У свим уредима, радионама, техничким продаваонама, сервисима и другде сусрећем моје ђаке. А како и не би када сам четрдесет година био учитељ, па не у једној него у више средњих школа у граду. Тако је прохујало са вихором кроз радни век на десетине тисућа житеља овога града и околице, којима сам брусио мозак. Многи су заборавили на брус, а нађе се и оних, који нису.

*Познају ме...
не познајем их – сви смо
остарили.*

Између осталих догађаја и то се збило:

Шетам по *Прешерновом гају* у Крању и иза подебљег дрвета излази насмијан *ђаво*. Рогови су му били још кратки, видело се да је млађи него ја. Знатижељно га упитах што жели. Па ништа, насмије се мало гласније. Само бих вас хтео поздравити, захвалити се за труд и одати вам признање, јер сте и мене учили... Опа, бато! Па и то се догађало.

*Сад просудите,
да ли ми је у животу све
текло по путру.*

ВИДОВЊАК

Све сам ово предвидео.

Балканске ратове, Први светски рат, Октобарску револуцију, стварање СССР, Лигу народа, лигу шампиона, Лигу изузетних џентлмена, Стаљина, Хитлера, Други светски рат, атомску бомбу, Уједињене нације, рат у Кореји, кризу око Кубе, убиство Кенедија, лет на месец, Вотергејт аферу, гажење студената у Пекингу, Садама Хусеина, Бин Ладена, потонуће Титаника, дешифровање гена, Марка ван Бастена, нова правила у фудбалу, проблеме у Израелу, распад СССР, Јељцинов алкохолизам, Клинтоново пушење, Бушову крађу избора, сексуалну револуцију, Матрикс револуцију, сиду, windows, мобилне телефоне, DVD...

Све сам ово погодио

Први српски устанак, Други српски устанак, стварање Југославије, убиство краља Александра, боље рат него пакт, бомбардовање Београда, бомбардовање Београда II, Тита, комунизам, Голи оток, југо 45, Квискотеку, Рибљу чорбу, распад Југославије, рат, неправедне санкције, Милошевића, нови динар, турбо фолк, 5. октобар, суд у Хагу, акцију „Сабља”, председничке изборе...

А на лотоу никад ништа добио нисам. Изем ти ја такву видовитост.

СТ(Р)АНИЦЕ У МЕНИ

Моменти вредни живљења, на задовољство одабраних који, опет на њихову срећу, сами себе одабиру, долазе необавезно, сами по себи. Тек, настала осећања су врхунац људског искуства, најлепши божански дарови. У предаху од вечитог дуела са Медиокритетима, који на бразду истине ноншалантно упливавају са свих страна, схватио сам да је цео свет одувек био мој. Осетио сам то у 32-ој када сам пронашао играчку из свог детињства, и када сам, тамо негде око границе Делавара и Њу Џерзија, слушао како из звучника праши *Оно што покушавам*. Можда је то било најјасније при проматрању залазака Сунца, снаге океанских таласа, или тада, када сам после једне деценије, поново пробао кевине палачинке са орасима á la Вујасиновић. Нешто слично сам осећао пред женидбу у Квин Енс каунтију у држави Мериленд, и онда када сам са вољеном особом добио сина. Додатну димензију животу пружио је *Сејач*, уље на платну Емеа Переа, француског сликара из деветнаестог века, а својевремено и мали енглески булдог у једном пенсилванијском петшопу. Понекад, поносим се том еклектичком врпцом која ме веже са креаторима понеке рекламе, те *Друмског ратника*, *Ствари*, *Вол стрита*, *Стенлија и Ајрис*, *Блудног сина*, *Књиге о ономе*, *Бољих дана* и *Срећног града*, између осталог. Ти фасцинантни ефекти луче добацују своју светлост у таму и полусветло где ме са сузама ослобађа помисао како је добро да постоје људи попут мене, Џеја Леноа и Јелисавете Карађорђевић. Идеално негодујем само

када дођем на ред код Трпковића на Душановцу и онда нестане бурека са сиром на петнаест минута.

СНЕВ О ВИЛИ ЦРНОГОРСКОЈ И СЕНИМА ЈУРОДИВОГ

Уснуо сам: „Случајно смо се упознали у аутобусу на линији 18. Била је непоновљиво расна. Сувише преосетљиво, почео сам страховати да не примети моју грчевиту потребу за њеном појавом. Ипак, код ње у стану опустили смо се. Док је прала шољице, у пар наврата саблажњиво се дотакнусмо једно о друго. Тек само искушење било је превелико да би га разум могао поднети. Нисам ни размишљао инстинктивно се наслонивши на судоперу. Рекох: „Погледај ће ми се руке тресу. Ја морам остати вјеран својој жени”.

Насмејала се ухвативши ме за руку. „Господару, твоју слушам. Вјерна сам и ја своме мужу.”

Кренуо сам да је пољубим. Дочекало ме је нежно и влажно пространство – тонуо сам у мрак. Утом споља бануше браћа јој Драгош, Кањош, Мрвош, Дугош и Јагош, и отац јој Утјешан. Као опомена, зазвечаше ланци на њиховом окованом ђогату; ланци нераскидиво повезани са судбином. Наста ишчекивање. Сви у чуду ишчекују, сучу што би сукати могли, нико ништа не збори. Одједаред ускочи и међед горски, ђед њен, Лорд Кршикапа са његовим љутим цефердаром. Запрашташе громови тишине. Те то ме пробуди. У тренутку, присетих се како су једном давно, негде у прабини Канзаса, без скалпа лежали наредник Лајмен Кидер и читав извиђачки вод под његовом командом.

ТРАЖИО САМ ЈЕ СВУДА

Тражио сам је свуда: на градилиштима и шеталиштима, по шумама и њивама, на екранима телевизора и монитора, у хемијским чистионицама и праоницама, у подрумима и шахтовима, (у подземљу нисам – тамо је дозвољен приступ само одабранима), по плажама и гаражама, на цестама и пругама, у школама и обдаништима, (по фабрикама и творницама нисам – наше фабрике и творнице не раде), по књигама и новинама, завиривао у Скупштину и зграду Владе, савијао се пред шалтерима, куцао на тапацирана врата (али моје куцање она није чула), дозивао је на сав глас (али моје дозивање било је узалудно), плакао и чезнуо, молио да је само осјетим и опипам, видим и дотакнем, а кад сам се уморио, тек што сам сјео да се мало одморим, неки ми одмах приђоше и рекоше, да погрешно радим и да се она не тражи тамо гдје сам је ја тражио, те да треба да мирно сједим и да је чекам, јер она сама дође (и окупација се не чека а ипак нама редовно дође), тврдили су они, а други ми рекоше да је на погрешном мјесту тражим, па су ме питали да ли сам је тражио у кухињама, а ја сам рекао да сам је тражио у домаћим кухињама, али они су онда рекли да се она вјешто припрема у иностраним кухињама, док су трећи тврдили да је у погрешно вријеме тражим, те да се она тражи ноћу, па кад сване, па кад сване (ако сване), а ти се окренеш према истоку, па јој се осмјехнеш, јер те огријало сунце западне демократије.

ДОНАЦИЈЕ

– Ево видите, ово је гробље пуно демократа. Више немамо мјеста – објашњавао је предсједник градске управе за сахране.

– Како „*гробље пуно демократа?*” – чудео се предсједник делегације САД.

– Ту су сахрањени сви који су помрли откад је увезена ваша демократија у нашу земљу – објашњавао је домаћин.

– Лијепо! Код вас наша демократија врло добро напредује – изрече похвалу предсједник делегације САД. – Одобримо вам хитне донације за проширење гробља.

Гордана Вујичић

ВРАТА

Учили су ме да врата затварам тихо и полако. Касније је неко рекао да врата не затварам за собом. Треба их оставити одшкринута да можеш да се вратиш. Последњи пут кад сам одлазила од баке, врата нисам сасвим затворила. Смрт је ушла. Сада врата затварам да ми време постепено не украде и успомене.

Љубомир Вујовић

БИОГРАФИЈА

Његов живот се ни по чему није разликовао од билиона других живота. Незапажено безличних. Типично пролазних. Људских. Прилично касно почео је да измишља приче и да их записује. У ствари, тек тада је и био рођен.

Одавно га нема, али он и даље живи својим причама. У нама. Незапажено безлично, типично пролазно, људски...

ПРИЧА ОД ПЕЋИНЕ ДО ГУБИЛИШТА

Прича без рока трајања. Са њом се почело од када је Хомосапиен напипао нешто што се касније назвало можданим вијугама. Прича се растеже до јаловости, заправо ништа посебно се не догађа, али се прича. На самрти смо, а још увек бисмо да филозофирамо, нестајемо, последњи трзаји су у нама, а наша прича се сели у неко тек рођено тело и уста која по инерцији настављају ту исту причу о животу, о том мистер универзуму. Причамо о њему као да нас је задесила ноћ највећег пијанства, и увек имамо утисак да све то пре нас нико никада није испричао. Понекад нас све те приче асоцирају на прихватилиште највећих бесмислица, на лињаке који се копрцају по рибочуваркама, а ми још увек желимо да их живе донесемо и предамо неком у наслеђе, иако су већ полумртве. Круг се никада не затвара, прича о животу је много тога и ништа, али ми је волимо, као што волимо и боју свог гласа док причамо о животу. Прича нема цензуре, а сви смо свештеници на мисама, певамо и оперске арије промуклим гласом, без акцента ни сами их не разумемо, од других очекујемо да нас разуме, да их слуша и да верује, да преноси па било то и од самог пакла. Понекад лутамо са својим причама као по ауто-путу, прелазимо са траке на траку, али се не заустављамо јер би нам то дошло као губљење свести. Животи, узвишени безвредни... Важно је причати о њима, од пећине ишаране симболима до спуштања крика када нас тај исти живот напушта уз крик – ЖИВОТ!

ПРИЧА О ВИКТОРУ ДАВИДУ II

Сентиментално говорећи, био је очајан!

Сви су му завидели на свему, веровали су да има све, а њему ни до чега више није било стало. Он је плакао у свом углу, сакривен у оклопу који је сам себи изградио, у коме је лагано умирао. Осећао се некако чудно, нелагодно, незадовољно, раздражљиво и као исцрпљен, као одједном остарео. Он је покушавао да све око себе само – поднесе. Ипак, све се косило једно с другим, у све је сумњао. Обновио је познанство са самоћом. Обесхрабрено се повукао у цинизам, тражећи све облике заборава, од којих му је алкохол био најприступачнији. Али, остао је његов најстарији и најјачи непријатељ – страх! Једино што је било горе и од тога, јесте чињеница да није било никога коме је могао да каже да се плаши и ко би се плашио заједно с њим!

Марија је већ тада била далеко...

ЛАЖНИ ПРИЈАТЕЉИ

Морбидан пешкир?! На италијанском *morbido* значи мек. Мекан пешкир? Тако већ може. И то после туширања млаком водом. Енглези, ако се нађу у Италији, треба да буду пажљиви са ознакама "C" и "F" на славини, јер *caldo* значи топло, што је управо супротно од *cold*. Препоручујем им, а и свима другима, да одседну у неком хотелу на *Piazza di Spagna*, Рим. *Piazza* је трг, није пијаца, иако етимологија, вероватно, креће од тога да се роба некада износила на тргове на продају; отуд тржница. Руски *пóнос* никако није гордост или достојанство, већ пролив, а супротно дијареји – *constinado*, на шпанском не значи затвор, констипација, него кијавица. На есперанту *foresto* је одсуство, нимало у вези са шумом коју на енглеском означава реч *forest*. И тако, пуно је „лажних пријатеља” (од француског *faux amis*), како се зову речи из различитих језика које су сличне по форми, али не и по значењу.

Рекао је да према мени гаји *sympathy*, што никако није симпатија, него саосећање (са мојом ситуацијом), али да одлази. Са ким? Са мојом најбољом пријатељицом. Толико о пријатељима.

СМОКВА И ЛОКВА

Смоквин лист има наслеђену симболику. Једном је покрио *срамоту* и од тада вуче тај реп. Мени, лично, с обзиром да има пет пера, личи на шаку. Петопрст је. (Мада, има и шака којима, несрећним случајем, покоји прст недостаје.) Лист је помало храпав, као кожа људи који не користе крем за руке; а рукују се. Е сад, уме та шака да се нађе и тамо где је лист био када је зарадио ону симболику као да је с.п.б. (сексуално преносива болест). Али то је већ до шаке, није до листа.

*

Овде ја чувам! Пази уједа! И ја верујем да је тако. Тек што није скочио на мене. Ипак, још увек могу да одреагујем, да променим ситуацију у своју корист. Међутим, ја и даље само стојим. Као кад у пекари желите онај решији, а добијете слабије печен хлеб, и не побуните се. Стојим као хипнотисана. Уз ивичњак. Точкови су појурили и водени бесни пас локве скочио је на мене и испрскао ме.

ХАМБУРГЕР (ИЛИТИ ПЉЕСКАВИЦА)

Каквих све машина има!

Машина за сечење кромпира, по француски. Машина за прављење шећерне вате. Слична машини за мешање малтера. Машина за вађење коштица вишњама/трешњама. Од њихове дрвенасте утробе не

може да се прави кавијар (Може и без кавијара).
Машина за чишћење плаже. Личи на неку
пољопривредну машину. Машина за куцање. Личи на
компјутер. Машина за прање веша. Много згодна
машина. Машина за компримовање таблета. Секс
машина James Brown-а. Машиница за бријање главе.
Иако је зову машиница, и она је машина. Машина за
уништавање хартије претварањем исте у фронцле.
Личи на машину за прављење шпагета од теста.
Машина за прављење шпагета од теста. Машина за
одстрањивање љубави. То је једна мулти-практик
машина. Машина за прављење кокица, коцкица леда,
отварање и опшивање рупа на јастучницама, за
полирање зуба, за бушење зуба, за лепљење филмске
траке, за вакумизирање, за изливање асфалта, за
чишћење снега, за бројање пара, за затварање флаша
чеповима, за хефтање, за израђивање фотографија –
Машина за млевање меса!

СПИСАК

Шта све стане у један поглед?

Звездин дрес који ја тата купио једног страшно ветровитог дана. Мамин осмех пред матуру. Гомила празних пивских флаша и другови из школе. Пољубац девојке коју никада није имао. Изгореле прженице, за закаснили ручак. Компакт диск са највећим хитовима „Смака”. Прослава осамнаестог рођендана уз сирене за узбуну и бомбе. Мобилни телефон на који се више нико неће јављати.

Поглед се угасио. Очи су остале отворене.

АПСОЛУТНА ТИШИНА

Ниједан звук споља није долазио. Лежао је ослушкујући своје тело. И најмањи покрет изазивао је скрипу зглобова. Шумела је крв, срце лупало, док га је сваки удисај преплављивао и гушио. „Само полако”, помислио је. Тело се опустило. Дисање је постајало све тише, и на крају престало. Са задњим откуцајем срца утишала се и крв. „Коначно”, севнуо је закаснили нервни импулс, „апсолутна тишина”.

СЈЕБАДА

Није хтјела слушати оно што су говорили, није знала препознати. Мислила је како је најбоље фурати своје фурке. Најважније је никоме не сметати, бити ОК. Писати за свој ђеиф, послије се смијати написаноме. Вољети с лакоћом, исто тако љубити. Све пробати без предрасуде. Ух, како је мрзила предрасуде. Педери, убице, женомрсци, педофили, криминалци... Нико јој није сметао

Сматрала је да свакога стигне његово.

Све до момента кад је њу почело стизати њено.

Кврге на глави које ниједан доктор није успио назвати неким именом, учестала крварења, и повраћање данима. Срање на послу, срање код куће, срање на факултету. Још веће срање у љубавном сегменту живота.

Пријатеља ни на мапи!

И све то тако...

Сада је сретно заљубљена. Има посао. Код куће је супер, на факултету мање-више...

Али мучнина никако да прође.

Славенка Гемовић

ЈЕДНО РАЗМИШЉАЊЕ

Из румене долине долетела птица радости. Поверовах на тренутак да ће на моје раме да слети. У часовима овим речи нестају кроз прозор мојих размишљања. Све се наде кидају. Осећам тиху сету за данима прошлости. Неосетно пролази време. Празно небо зјапи. Горко ми у устима. У свест ми се урезаује лице које сам желела да заборавим. Хвата ме страх.

Хтела бих да побегнем од таме у себи. У трену овом не знам ко ће пред моја врата да стане.

СЛОЖЕНА СИТУАЦИЈА

Сложеност ситуације у којој се налазимо огледа се, првенствено, у њеној сложености, чуло се са говорнице налик на кутију, док су срца слушалаца откуцавала бим-бум бим-бум.

Врсни јавни тумач друштвених, природних и натприродних појава имао је час јавног тумачења. Напрегнути аудиторијум је само повремено гутао кнедле, слушајући тумачења сопственог бивствовања.

Напољу је падала киша, па је и престала, али бујице речи које описују сложеност тренутка су текле и текле.

Тумач је за време јавног тумачења непрестано гледао у правцу излазних врата. Причају да се једино он није изненадио када се из тог правца појавила сложена ситуација која је изазвала смрт познатог тумача слагањем на њега свом својом тежином.

Њему је пост мортем додељено високо друштвено признање, а сложили су му и гибаницу за послужење на гробљу.

ДВА РЕДА БЕЛО – ДВА РЕДА СИВО

Седи сама и плете: два реда бело, два реда сиво.
Мисли лутају.

„Имам његов број. Зашто не бих окренула... Не морам се јавити. Само да му чујем глас. Окренућу и ћутаћу.”

Окреће број и чује: Звррр... А потом:

„Ало, ало?...”

Претрну и спусти слушалицу.

„Он је, његов глас! Вратио се! Казаљке на сату се поклопиле. Мисли на мене, зна да сам ја звала.”

Срце поче да јој удара као лудо:

„Он је, могу га питати како је. Говорио је да је празан. Могу му рећи да знам како је то. Могу му рећи, рећи ћу му...”

Узбуђење јој се попе у грло. Устаде и попи гутљај воде. Очи јој засјаше. Храброст јој се поврати:

„Позваћу поново, можемо се видети. Зашто не? Прошло је десет година. Можда нас бол поново сједини.”

Окреће број: „Звррр. Ало...”

Чује исти глас! Смогла је снаге:

– Је л' то доктор Браца?

– Молим!?

– Је л' то Братислав?

– Не, погрешили сте број!

Спушта слушалицу. Лице јој пребледе:

„А тако је личило на његов глас!...”

Погледа себе у огледалу. Сјај у очима још није
нестао. Насмеши се:

„Још сам жива!...”

Седе и настави свој плет: два реда бело, два реда
сиво.

Мирјана Даниловић

РЕЗИМЕ МОГ ЖИВОТА

Читав живот потрошила сам покушавајући да слику својих жеља ставим у рам својих могућности.

У ДИЛЕМИ – ДА ЛИ ДА ЧИТАМ ЈЕДНОМИНУТНЕ НОВЕЛЕ ИШТВАНА ЕРКЕЊА

Тек што сам стигла на аутобуску станицу, стиже и аутобус. Празан. Могу да седим. Данас се ни на послу нисам много уморила. И дан је сунчан. Јуче је било тмурно, имала сам посла преко главе. У Таковској улици је био застој и до куће сам путовала више од сат и по. Уз то сам и стајала. Јутрос сам зато понела књигу са собом. Уколико будем дуго путовала, а имам среће да седим, могу да читам. Сада је таква прилика. Пошто сам села, треба да извадим књигу и наочаре. Наочаре су негде при дну торбе и сигурно ћу их дуго тражити. Можда је боље да гледам кроз прозор. Какав диван приказ! Заиста сам лепо расположена! Без неког посебног разлога... Не знам каква је новела која је на реду за читање, можда ме самим садржајем или асоцијацијом на неки догађај растужи и поквари расположење. Речи су чудне, имају мирис и укус и никад не знаш како ће у ком тренутку замирисати. Не бих волела да осетим мирис безнађа или укус горчине... Можда је зато боље да не читам данас. Ево, већ сам код Панчевачког моста. Ако сада извучем

књигу, имаћу времена да прочитам неку новелу... Шта ако је то прича која ће ме још више орасположити? Али, не знам где су ми наочаре, ако их дуго тражим, проћи ће пуно времена и вероватно ћу се убрзо наћи на својој станици...

БЛИСКА СА ЛУДИЛОМ

– Имам ли дара? Зар је то важно кад више не постојим

Пловила сам кроз бесконачан простор још увек кивна на смрт што је дошла у зао час. Успех је био на помолу. Свемир је тако хладан, а мој физикус, који сам замишљала, претворио се у моћну енергију што ничему не служи. Нисам имала план.

– Ваљда ми овде не треба план, – као да се назирала мисао.

Из неког сазвежђа до мене доплови човек у белом. Нешто је петљао око мог бестелесног бића, а онда нагло нестао.

Око мене су слободно шетали људи у пиџамама, само ја сам била везана.

ПРЕКАСНО ЗА ЈУГ

– Изгледа да смо закаснили!

– Није било разлога за журбу.

Грана је била танка и тресла се све до стабла. Доле су јурили аутомобили. Снег је покрио читаво подручје. Наједном се голубица покрену, као да ће да полети, а онда стропошта под точкове лимузине.

Мужјак се смрзнут клатио на грани.

ОНА ПРАВА

Недостатак задовољства надокнађивао је опијањем. Та драгоценост течност попуњавала је празнине, чинећи га постојаним у непостојећем свету. Кад дух из боце почне да кола венама, лакше је суочити се.

– Хоћеш ли да будеш моја жена, питао је духа, унапред му одређујући пол. Одговора није било. Данима. Месецима. Годинама.

Лежећи у гомили преврнутих флаша, најзад је одјекнуло: НЕ!

САМО ДА ВЕТАР НЕ ДУНЕ

Кад градиш кулу од карата, прво одабереш шпил. Распростреш карте и гаташ. Потом помислиш жељу.

ИДЕНТИТЕТ

Кад постанем мачка, нећу ниједном мјаукнути иако ће то сви очекивати од мене, и нећу почети да предем оног тренутка када се ручерда неке сподобе спусти на моју главу, и нећу ловити мишеве јер су то одвратна створења која шире заразу, и уопште нећу показивати мачију ћуд. Па нека размишљају ко сам.

[Даница Добровски (Dobrovsky)]

ПОДСВЕСТИ...

Тог јутра сам казала: Доста. Нећеш више сањарити. Доручак по обичају. Кафа. Кафена кашичица меда. Изаћи ћу на улицу. Облакодери су милостиви. Шетачи су доброћудни. Душе су распродате, не морам се бојати да ће ико смислити какву подлост. Начинићу од усамљености стваралачку самоћу.

Шта ли радиш ти? Водио си љубав са њом. Довикујеш јој да је кафено лонче неиспрано. Када би памтио у колико жена си расуо себе, постао би егоманијак. Можда. Засигурно знам да си још увек наг. Кроз прозор неки плавушан шунтаво пролази. Ка пасажу у ком је и мој улаз. Можда си то ти.

СТАЊЕ СТВАРИ

Нож засеца лист купуса, одваја задебљалу петелку. Кашика граби млевено месо и пиринач из шерпице, и стреса га на лист. Прсти спретно мотају сарму. Слажу је у велику шерпу. На поређану сарму стављају се сува ребарца. Шерпа се ставља на ринглу шпорета. После извесног времена, сарма почиње да се крчка. Прамен паре избија на месту где је поклопац мало улубљен. Рука окреће поклопац који се деформисао од употребе. Услед рутине и уобичајених радњи приликом спремања јела немогуће је приметити све те промене, које се дешавају у кухињи, стану, земљи, на континенту, планети или у космосу.

ИДЕАЛАН МУШКАРАЦ

Кибиц-фенстер у центру града. На пожутелом парчету хартије, невештом руком, написан оглас: „Примам мушкарца на стан. Да не пуши, не пије, не коцка се, не јури за сукњама...”

ПАДАЊЕ

Недавно ме је неко гурнуо, па сам почео да падам. Остао сам без посла, због опште кризе. Почео сам да посматрам друге како падају. Био сам незадовољан. Колебао сам се да поново паднем. Спремио сам

дланове, да се дочекам, али сам грешком ударио лакат. Искористио сам прву повољну прилику, приликом штрајка. Попео сам се на канделабр на тргу, и на очиглед свих присутних, почео сам да падам. Падао сам хладнокрвно, полако, изводећи акробације у ваздуху. Падање сам довео до савршенства. А онда ме је неко у кафани треснуо флашом вина по глави. Пао сам и ударио главом о сто. То, наравно, не значи да ја увек пијем вино. Од када сам добио по глави, нешто чудно је почело са мном да се дешава. Уобразио сам да сам полицајац, ватрогасац и судија, истовремено. Са здравим погледом на свет и капутом на којем се примети свако зрнце прашине. Али није то оно о чему желим да вам говорим. Перце у мени почело је да се искрада. Следећи га, стигао сам до ивице балкона.

МОЈ УНУТРАШЊИ БУНТОВНИК

Сваког дана, свом унутрашњем бунтовнику објашњавам да се свет мења и без њега.

Он, ипак, није задовољан.

Понекад ме страшно умара. Тера ме да се супротставим онима који су заточили највеће умове и утамничили најслободнији дух.

Мој мали унутрашњи бунтовник диже једра и ношен ветром плови далеко.

Помаже гладној деци и болесним старцима. Бори се против расизма и Кју-Клукс-Клана. Проповеда борбе мисли свим религијама желећи да их види заједно. Јуриша на бајонете и баца се на барикаде. Плаче са онима којима су тенкови прегазили села и градове и уништили домове. Свој последњи комад хлеба даје малом Палестинцу којег су прогнали. Обилази болнице у којима види само крв, крв, крв.

Обесхрабрен, враћа се и дуго ћути.

Док дани пролазе у тишини, тешко ми је да га гледам.

Најтеже ми је да пронађем праву реч.

АНЂЕЛА

Анђела је вечерас одлучила да побегне.

Анђели је доста и придика, и савета, и опомена, и забрана. Анђела не воли да једе кад није гладна. Анђели је мука од ужина тачно у пет. Анђела неће да се смеши уљудно док поздравља комшинице. Анђела не може више да подноси укоснице. Анђела не жели да спава кад није поспана. Анђели је досадило да слуша исте бајке за лаку ноћ. Анђела неће да се уразуми и схвати зашто се нешто не сме.

Јер Анђели је вечерас баш свега доста.

Одлази из ових стопа.

Али напољу је мрак, а у мраку живе баба-роге.

Тако Анђелин тата каже.

СУСТАНАРИ

Уселио се одавно. Не знам тачно кад.

Ноћу сам га слушао како корача негде над мојом главом, на тавану, ваљда. Придигнем ли се – ућути. Онда се пресели у стари ормар или у црвоточни под моје мемљиве подстанарске собе. И једе. Сав ми је сан прождрао. И струже мисли док се у игле не прометну.

Ни по дану не даје мира. Истрчим из куће да га се решим, макар на сат или два. Заскочи ме из заседе, скривен у корпи за отпатке крај канцеларијског стола, у јавним WC-има, у шкрипутавим лифтовима, у кревету мојих љубавница. Вири из очију шалтерских

службеница, посматра ме са билборда, крије се међу ногама згодних девојака са реклама за козметичке производе.

Чујем како корача за мном. Стопа за стопом. Скрива се у моју сенку. За вратом дахће, и стење, и мрмља. Злокобно.

Лик му неухватљив за троме очи. Махнито се осврћем и зурим – у празно.

Уселио се одавно. Не знам тачно кад, више и не покушавам да се сетим.

Плашим се да ће једнога дана неке од нас постати претесно.

Радован Живановић

ЧЕСМА ПОД КРОШЊОМ ДИВЉЕ ШЉИВЕ ИЛИ НЕИЗГОВОРЕНЕ РЕЧИ

Опека којом је озидана чесма, увелико начета кишама и ветровима, обрасла је маховином. Из напрсле цеви вода, у тањем млазу него раније, пада на металну решетку која се налази на дну сферичног корита и разбија се уз рески звук, понире све до мог сећања.

У њему си ти. Сва уплахирена, точиш у кофу смех и воду, привијајући левом руком уз тело хаљину и поветарац што се завукао под њу.

На неколико корака од тебе стојим нем. Процвала грана дивље шљиве се нуди мојим прстима и мојим речима, док са препуном кофом стојиш у ишчекивању. Тај кратки трен који ми дарујеш, док окренута леђима још увек обуздаваш хаљину и свој немир у њој, довољно је дуг да те сустигне бар једна моја реч, да ти дарујем цвет.

И док замичеш низ утабану стазу, проливајући воду по босим стопалима у црвеним сандалама, још увек може да те сустигне мало гласније изговорена реч.

Могла је да те сустигне чак и сад, да ме криком није пренула сврака.

СРЕЋА

Идем по тврдом камењу, добро опремљен, наоружан технички и идеолошки, идем да браним...

Овде сам некада лумповао са друштвом. Од кога да браним? Од окупатора!? – Па ја сам за њих окупатор, агресор... и шта оно беше још? – Па лепо! Сад два окупатора иду да бране једну те исту територију.

Море да им матер... Чекај, стани! А шта ако тај у кога будем пуцао није...? Ту нешто није у реду. А зна ли онај тамо шта сам по националности? Зна, ђавола! К'о и ја што знам о њему. Педесет година те нико не пита ни ко си, ни шта си, а онда: шлем, ранац, пушка у руке и – цепај буразеру!

Ухватили смо дезертера. Јавим се добровољно за стрељачки строј. Питао ме командир зашто се ја јављам.

– Како, зашто? – забезекнем се. – Па ја сам му најбољи пријатељ! Знамо се још из школских дана!

– А, тако! Е, онда у реду. Може, зашто да не!

'Ајде, фала богу да једном видим у кога пуцам. До сада сам све пуц'о у празно. Не знам ни у кога, ни зашто. Овде је бар све јасно. Имам мету, имам разлог, све чисто к'о суза. Мој пријатељ се неће увредити. Па Срби смо, мајку му! И он би за мене то исто учинио! Или ја за њега, не знам тачно ко ту коме чини, али није битно.

Родитељима смо јавили да је храбро погинуо на фронту. Мајка цвили, отац поносан. И ја сам поносан на свог најбољег друга. Како је мало потребно да човек буде срећан.

Срђан Живковић

УЧТИВО ПИСМО УЧТИВОГ ЗАТВОРЕНИКА

Управнику градског позоришта

Поштовани друже управниче,
обраћам вам се са молбом да ми одговорите каква је судбина текста за позоришну представу под називом „Отаџбина” који вам је предат на руке у септембру прошле године.

Наиме, ја сам овде, у казнено-поправном дому, потпуно изменио своје погледе на стварност око себе и данашњицу развоја нашег друштва. Дубоко се кајем због грешака из младости а због тога се с правом налазим овде где јесам.

Своју промењену душу и промењену свест ја сам открио у тексту који сам дао мојој супрузи да вама лично преда са молбом да ми одговорите да ли је тако нешто довољно добро за извођење у Градском позоришту. Од тада је протекло, ево, пуних годину дана.

Супруга се нажалост развела од мене тако да са њене стране нисам могао да добијем жељене информације.

Недавно сам у „Градским новинама” прочитао да је позориште извело премијеру представе „Родна грудa” по вашем тексту, чија ме фабула, бар према новинском тексту, неодољиво подсећа на моју представу „Отаџбина”. Стога вас молим да ми кажете судбину мог текста како ме сумње не би прогањале.

септембар, 1953

Учтив затвореник Радован Биговац

Драган Жигић

ПИСАЦ

Одувек сам желео да напишем роман. Али за то нисам имао смелости. Кад бих имао тему, недостајале су ми личности. Кад бих скупио личности, изгубио бих тему. Онда реших да пишем песме. Оне су кратке, не требају им личности. О дрвету, рецимо, могу увек писати. Оно има годишња доба, стране света и птице. Ако ми и побегне, ту је шума. У шуму могу ући без страха да ћу срести вука. Нисам ни Црвенкапа и немам бабу.

МИРНА ЗЕМЉА

Мирно!

Преслице у шаке!

Команда извршена. Војници преду. Официри штрикају. Оружје ћути. Овце мирно пасу међу вуковима.

ЕЛЕНА И САМАНТА

Волео сам ја Елену. Баш онако, право. Али, Елена није умела (или није желела) да затвори уста. Стално ми је нешто звоцала. Ко си? Одакле си? Очи ти кржаве, поново си пио! Зашто више не спаваш са мном? Зар је она боља од мене?!

Трпео бих је још дуго, али сада је стварно претерала. Избушила је моју Саманту, а то никако није смела! Саманта је знала да ћути и да ме слуша!

И сада, док на Елену бацам опроштајни грумен, Саманта ме чека у аутомобилу. Додуше, мало окрпљена, али не мари.

НЕБО НАД МОЈИМ ГРАДОМ

Девет навече. Сједим у соби са Миком Антићем, Ернестом Карденалом и Звонимиром Голобом. Некако се споразумијевамо. Углавном преко флаше и стихова. Ернесту се свиђа наша лоза. Далматинска. Пуно пије за једног попа. Мика кашљуца чекајући да Звонимир баци коцкице. Наиме, играмо јамб.

Нас четворица бисмо требали бити у склоништу. Општа је опасност. Вријеме опасног живљења. Ернесту се много свиђа април у мом граду. Каже, има ту неке злокобне романтике, као некада у његовој Никарагви. Ја слијежем раменима и отварам другу флашу лозе.

Затим отварам прозор да израчим собу од дима цигарета. Небо. Априлско небо над мојим градом. Априлско небо над мојим градом поново шаље смртоносну кишу. Људи у склоништима вјероватно се кладе гдје ће наредна пасти.

„Бог све види. Бог ће и опростити”, каже Ернесто. Ко ме? Могоа би тај твој Бог да прошета мало и боље би било да нас не види. Нас у овој соби. Јер бисмо тек тада награбусили, злобно ће Звонимир. Мика шути. Овога нема у његовој равној Војводини.

Настављамо играти јамба. Ја имам лагану предност јер сам најтрезнији. А и лоше рецитујем.

Небо. Небо над мојим градом у девет навече. Априлско небо над мојим градом у девет навече поново шаље смртоносну кишу. И то управо сада кад сам почео добијати.

Андрија Ивановић

РАСЦВЕТАВАЊЕ

Дотакао сам њене влажне гаћице у потпуности схватајући тај позив. Погледао сам њене прелепе плаве очи и дивне исцртане усне.

Да ли ће сва ова лепота сад нестати? Да ли ће се за који трен све распрснути?

– Зар је то уопште и битно?

– Шта то, срце?

Нисам могао да јој одговорим. Скинуо сам јој гаћице и отпочео оно због чега смо се овде и састали.

ТРОФЕЈНО ПОСТОЉЕ

Мир у мом мозгу. Сталоженост мојих осећања. Лепота овог тренутка док лежим и у доколици укуцавам мисли:

„Нема великих идеја, великих речи, великих покрета, али свет... он напредује и без таквих...”

ТУГОМИР

Напољу је необично топло. Капела је смештена у некаквој удолини. Испред ње је трг. Трг за говор – станеш и држиш посмртно слово. У њему треба да поменеш све који су покојнику помогли да умре. Лекаре, рођаке, оне који су му давали да једе док је још био сасвим мален, а и после, када је одрастао. Оне који су га саветовали. Да поменеш пород ако га има. Да поменеш све које за собом оставља. То чиниш сричући слова са хартије коју ти ветар из руку отима. Сви једва чекају да се заврши. И ти који читаш, и они који се око тебе врпоље. Само је мртвоме свеједно.

Прилазим брату Тугомиру. У капели се већ намножиле муве. Он нема снаге да их растера, или неће. Кажем: „Тугомире, муве су по теби и овај дан је спаран”. Кажем, али ништа се не догађа. „Добро”, кажем, „ако теби не сметају, нећу им ни ја ништа”. Само се чују уздаси. То не уздишемо ни он, ни ја. Ми ћутимо и чудимо се. Он – што га ја не чујем, ја – што има толико мува. Чудимо се даље, он – што му не дају да се осмехне, ја – што је одиста, данас, сада, управо сада мртав, толико мртав да се муве роје по њему и сунце игра по његовом сасушеном, белом лицу.

Рано је за кишу и киша и не пада. Покрећем се и то траје дуго, али ја имам времена.

НОЋ

Није губила време гледајући око себе док је ходала улицом. Време је, заправо, одавно изгубила. Своје године престала је да броји после осамдесете, али није знала шта ће са својим тридесетогодишњим телом. Тешко је држати године на тако скученом простору и она више није знала може ли с тим да се бори. Напросто је корачала. Улица се обматала око њених ногу силећи је на лаган, мучан ход. Слушала је своје потпетице како одзвањају, неравномерно и звонко, и знала је да је ништа друго до још једна жена у ципелама.

Била је ноћ и њен живот сакупљао се у тих неколико мрачних часова, желећи да је угуши. Врисак је био ту, у њеном грлу, а потом се догодило много тога истовремено: улицу су поливали водом у млазевима, трамвај је на другом крају града пристигао у своју станицу, студент је упалио цигарету, сликар је завршио своју слику, јабуково дрво родило је, мачка је пронашла своју вечеру, мушкарац је препонама оћутао жену, телевизор је испод спуштених ролетни горео своје електроде, праскозорје је нашло свој пут.

На измаку ноћи неки младић се спремао да подигне ревере свог сакоа. Гледала је у његове руке дугих прстију како клизе по њима тражећи упориште. Био је близу, а онда ближе, па још, па...

БЕЗ РАЗЛИКЕ

Кад год бих могао, ја сам уживао прислушкујући све разговоре између неба и земље. Тако је било и тог летњег поподнева. Испиао сам своје мало, кратко пиво, у малој кафаници једног сасвим малог рибарског места кад зачух гласове...

„Све што је горе мора да је и доле”, рече Небо гледајући у моћни бљесак Мора под собом.

„Све што је доле мора да је и горе”, закључи Море загладано у сјајно небеско огледало.

Утом се један облак спотаче баш изнад стола мале кафане у којој сам седео просипајући скоро све што је са собом носио.

И док се дизао, трпајући претеклу кишу у џепове, зачух и трећи глас:

„Гле, Небо је у мени и Ја сам Небо!” кликтала је мала барица из плаво-сјајне пепељаре која је на столу стајала...

Остадох сам и почех поново да се учим мудрости или — лудости?!

ЈЕДАН НА ЈЕДАН

Све мање постојим у том граду. Моје могућности да отпућујем у Град сваким даном све су мање. А управо је то једина димензија мога постојања у Граду: да га посетим.

У било ком тренутку могу сести у аутобус или воз и отпутовати у Град. Прошетати његовим улицама, срести некога кога знам (превише оптимистично), јавити му се, попричати са њим и... ја постојим у Граду, има ме у њему! Град не може да ме игнорише, негира моје постојање.

Град и ја смо се претворили у противнике, непријатеље. Он жели моју смрт, равнодушно чека да је доживи. Моја егзистенција ништа му не значи, док ће моја смрт за Град представљати победу, још један освојени поен.

Са том свешћу сваки пут долазим у Град. Осећам његову равнодушност, хладноћу. Не само према мени већ према свим становницима Града. Али они су, за разлику од мене, безбрижни. Они и не слуте да их град мрзи. Весело ходају улицама, обављају свакодневне послове... А град игра своју сурову игру.

Ивица Илић

● ● ● ● ● ● ●

[illegible]

...данас сам окусио укус победе... данас сам
записао твој број телефона... данас сам чекао твој
позив... морам ли ја све први???...

...затварам очи... отварам ум... заклапам Тројанске
успомене у заглављу Римљанских сенки, над облацима
Витлејемског неба, у рупи на врху Голготског брда....

...ја патим... а пате само узвишени... ја плачем... а
плачу само просвећени...

...повратим оно мало туге што западне у по грла и
не да се извући...

...1,2,3... ја отклањам оно мало косе с лица што
оста после тебе... запалим оно мало маште што
сачувах у прсту, и почињем писати...

...данас је црно победило... данас се крв пролила...
данас су се руке испрљале... данас смо криви обоје...

...сасвим обичан дан... мој дан.

• • • •

Стид... само стид, бол. Убица размишља, жртва броји секунде – једна, две, три године... Кратак крик, замах, убод, бол, плач, стид, срам... Не роди се а умре. Идеална смрт. То је добро, мислим се... хоћу и ја.

Уврнуто, болесно, изопачено, све ми је то занимљиво, и ја бих. Куда, кога, када, зашто?...

Нож је туп... Полако седнем, оштрим, срећан сам, мислим се. То је лепо, то је добро – убити...

Зовем те, кажем – ту. Кажеш долазиш. Гледам нож... испружим руку, пробам... крв. Дobar је значи... Смех... мислим се...

Трчим, срце лупа, узбуђење, без страха. Ти мислиш волећу те, мислиш даћу ти нешто... то! Дајем ти слободу. Ево је... Замах, мук... нема крика, нема суза. Крв, пад... Тишина... мислим се...

ИЗДАЈА

Поцепао је њена писма, запалио слике, побацао поклоне. Потом је заборавио број њеног телефона, адресу и црте лица. Онда је забранио свима да га зову надимком који је она смислила. Променио је фризера, аутомеханичара и кројача само зато што су их некада заједно посећивали. Ошишао се на нуларицу, продао ауто и обукао џинс (она је то највише мрзела). Окречио је стан и заменио намештај да га више ништа не би подсећало на њу. На крају је пронашао другу девојку...

И онда, једнога сасвим обичног дана, потпуно неочекивано, стари добри РС, навукавши неки опасан вирус, послао је на њену адресу једно издајничко: „*I love you!*”

ДИСИДЕНТ

На штанду реномиране издавачке куће избио невидљиви инцидент: усред сајамске гужве познати дисидент украо сопствену књигу! И то сто комада одједном. Цео пакет. Касније, у полицији фотографисали књижевника и поставили му неколико питања:

– *Да ли очуђујући хабитус вашег литерарног дела сведочи о богатом изворишту ослобађајућег узлета и исконског сензибилитета у сфери медитативних немира?*

– У којој мери је ваш друштвени ангажман и песнички израз усмерен на онострану искуственост архетипских симбола непатворене мисаоности и закономерности хтења?

– Може ли се рећи да је ваш лирски дискурс у дослуху са постмодерном аутопоетиком и у ком обиму гранични, исповедни тон доприноси модернијем ишчитавању завидне свеукупности вашег исказа?

Познати писац, одговоривши на постављена питања, задовољно климну главом:

– Хвала лепо. Сачувајте полицијски записник за моју будућу дисидентску биографију.

А неки злобници после рекли: хтео је крајом своје књиге да лажира бољу продају и тако подстакне друго издање.

ДОСАДА

Дан је био мање-више уобичајен. Пролеће, птичице цвркућу, животиње се шетају по нашем савршеном врту.

Сваки дан исти. Свака ноћ иста. Мора да постоји нешто другачије. Све је исто до сада. До сада.

Досада. Тако ћу назвати ово осећање.

Нисам више могао да издржим. Рекао сам јој да одгурне ту змију и да ми да јабуку.

Јабука као јабука. Није ми јасно зашто нам брани да их једемо.

Погледала ме је некако тупо и рекла: „Немој, молим те! Сети се Лилит.“

Бане Јовановић

ОСЕТЉИВ ЧОВЕК

Пронео се глас да је осетљив на туђој кожи.

Суседи су говорили: „Он је добар човек”.

Бринуо је да туђа кожа не буде сувише масна и маљава.

Ако би неко повредио туђу кожу, осетио би бол. Ако би је неко пљунуо, осетио би гађење.

У ствари, он није бринуо о целој туђој кожи већ о онолико туђе коже колико је потребно да би се скројила маска за спавање.

Бринуо је да ли да ће то парче уштављене туђе коже, кад је стави преко својих очију, поднети светлост и топлину сунца које му ујутру продире у спаваћу собу.

МОСТОВИ

Мостови су слични људима.

Разапети између невоље и несреће.

Говори се да мостови спајају људе.

Нужда брод нађе.

Мостови су ту да би људи једног дана имали шта да поруше.

НОЋНА СМЕНА

Окренут прозору, још увек нисам спавао. Посматрао сам како сунчеви зраци пробијају небеску таму. Кроз стакло, замагљено мојим размишљањима, стрпљиво су продирали унутар собе. Плашио сам се да ће ми сноп те светлости, уколико падне на моје лице, ископати натекле очи од неспавања.

Окренуо сам се ка улазним вратима. Место, на коме су ти зраци пали и направили ужарени круг, била су, управо, та врата. У том тренутку се врата, полако почеше отворати. Брзо сам се окренуо прозору, оном истом, коме сам малопре окренуо леђа.

Сакрио сам жељу да погледам у лице жену са очима надулим од непроспаване ноћи.

Зоран Јовановић

БЛИСКИ СУСРЕТ

Тотон је, пре неколико десетина Земаљских година, приметио да је ушао у око човека који је био за великим телескопом.

Сада је лагано окренуо главу у страну и са своја три пара очију трепнуо. Затим је, врло слично човеку, уздахнуо. Наиме, он сада више никада неће моћи имати своју сенку, а своју околину мора неговати.

„Човече, добро дошао у мој врт” – помисли.

ЗНАЦИ

Знаци су свуда око нас, само их треба пожелети.

Јутрос ме, после дужег времена, није пробудио мој мачак. То је знак да ће ме опет ухватити контрола у ГСБ-у.

Поново ми је изашла она бубуљица на сред браде. То је знак да ће ме опет звати онај смор Никола.

Кренула сам на факултет, а баба Еме, најобавештеније особе о кретањима читавог комшилука, није било на прозору. То је знак да ћу налетети на оног деку кога стално срећем у паркићу испред библиотеке и који ме редовно убеђује да личим на Весну Змијанац!

Фујта, најсмрдљивији улични пас, опет је дремао испред оне црвене трафике. То је знак да данас неће падати киша.

Идући Кнез Михајловом, успела сам (напокон!) да заобиђем ону плочу о коју се редовно саплићем. То је знак да је Вељко ипак решио да се ошиша (Хендрикс је сигурно имао „трајну” – природне локне дефинитивно *неће* да стоје тако!).

Из једног CD shop-а допирао ја много добар блуз... хм блуз...

То ће ми бити знак да мислиш на мене. Ммм...

ЉУБАВ, А?

Посматрала сам плес резанаца у тањиру и тек с времена на време уливала коју кашику супе у желудац, зарад мамине среће. Кад кашика изрони, резанци се промешкоље у ритму струја и заузму нову позу...

Са дна тањира, лењо ме посматра почетно слово твога имена.

– Е, брате, сад си стварно сморио!

Иронија је постала тужна. Постала је мрачна. Постала је тешка. Да ли је од умора, или од чега. Реч отпора постала је горка. Да ли због тежине, због разочарења. Да ли због свега. Реч је постала тврда. Горак камен излази испод планине кроз ватрени отвор на врху. Горке орахе гризу зуби несаломиви. Реч се закотрљала. Ево је, незаустављиво. А ништа није као што би требало бити. Реч би требало да је глатка, гипка, да клизи, као гума да се савија, да буде танка, као представа на таџиру. А уместо тога, остао је само један мучан, горак глас, црна грудва која се не да зауставити кад крене из утробе, кад крене да удара, да се ломи храпаво и испрекидано, да дрхти, да се тресе и да се пропиње, док на крају, на излазу, не остане од ње само један промукли крик.

Још мало, па ће поноћ. Излазимо на улицу мој ћале, ја и још неколико комшија. На улици нигде никог. Светла на бандерама угашена, такође и свуда по зградама. Нема аутомобила да пролазе. Не чује се никакав звук. Стојимо насред улице, одмах ту, испред зграде. Онда, једна ракета пара небо. Иза ракете остаје велики ватрени траг. Са земље крећу снопови шарених плотуна. Прво са једне стране, па онда са друге. Смењују се боје на небу: црвене, жуте, љубичасте. У

даљини нешто грми. Следећег тренутка, на доњој страни се појављује велики пламени полукруг који осветљава цело небо. ПВО узвраћа ударац, на небу се појављује гомила шарених и сјајних трака, лампиона, звездица.

Ватромет почиње.

То је било негде у априлу деведесет девете.

Светлана Јовановић

ИЗБОР

Данас се рађамо...

Ја сам највећи човек на свету, јер ме постављају на трон. Све је то лепо у ружноћи без краља, и моја владавина светом маште је бесмислена без њега. Ја сам мрав, и мени је галаксија пут од Србије до Аустралије! Ја сам минут, и не желим бројати своје секунде, нити журити због њих, хоћу дуже да трајем! Ја сам пламен, неко ме разбуктао, и у свом горењу нећу се окретати ветру. Угасићу се, када се истопим.

Марија Јовић

ТЕСТ

За вас, живот је:

- а) трка са временом;
- б) борба за опстанак;
- в) све што нам се дешава док мислимо о битним стварима;
- г) оно што сами створимо од њега;
- д) судбина.

Решавањем овог теста сагледаћете своју прошлост, садашњост и будућност!

ЗАВОЋЕЊЕ ВОДЕ

Живели смо тако дуго на води као на утроби мајчиној, остављајући траг. Она је бивала све лепша, све млађа, све дража, и почели смо се клети у „њу”, и злостављати је, и облачити је, и љубити онако мокру и чедну, и голицали смо је где је била тугаљива, и пили кафу са њом, а она нам је гледала у удове и прорицала будућност, и одгонетала прошлост.

Читала нам је са дијафрагме датуме биљне кад смо на усуд мирисали и кад смо хлеб без ње јели. И постајали смо стидљиви због своје себичности. А после нам је праштала и износила на трпезу своје глатке дојке, које смо сисали као младунци и мазили је по трбуху, да јој буде лепше.

Она би прво дрхтала, па стењала, па љуљала боковима, и боговима, а ми смо као пијани анђели улазили у њене страсти, уместо у рај.

Кад би нас све заситила, бивала би мирна и спасавала нас својом бојом која јој је падала низводно до бедара.

Онако заводљива говорила нам је да смо млади и танки као месец, који јој са главе светлуца, па јој главу прелепу љуби, чинећи нас јетким.

И опет смо се сложили: па доста више, воденог ти бога! али смо мислили: осамићемо је ако одемо.

Горан Кљајић

ЗМИЈЕ

Змије су ишле из гробља.
Тамо су јеле мишеве, који су јели лешеве.
Сада су ишле у град.
Да једу људе.

ВЕРА И НАДА

Булеваром коме је име било и јесте у вези са пуцњем, недалеко од киоска у коме седи Рад(у)мила окружена пуцњем, срећу се две школске другарице. Загрљај је болно јак. Готово петнаест година.

- Одселила сам се давно, пре него што је почело.
- Ја сам побегла кад је почело.
- Повратак?
- Сумњам. А ти?
- Не верујем.
- Успомене?
- Бледе.
- Збогом, Надо!
- Збогом, Вера!

НЕУСПЈЕЛО БЈЕКСТВО

Гледам око себе, будан сам. Она спава. Искрадам се и бјежим од ње, починио сам грешку. Размишљаам да ли да се вратим, да јој објасним да сам погријешио, да ми је жао. Палим цигару, наручујем кафу и даље размишљаам... Звони телефон, она! Лажем! Не желим да је видим! Али ипак крећем према стану, пењем се уз степенице. Чека ме. Очаран сам њом. Примјећујем да је волим. Страх! Паника! Не желим да је волим. Желим да је оставим. Дај ми разлог! Не даје га. И даље се наставља игра на срећу или је боље да кажем – за срећу. Постаје коцка, блефирамо се. Знам какве карте има, али сам се ушутио. Чекам потез. Коју ће бацити? Да ли да положим карте или да се коцкам? Дим од цигаре ми улази у нос и очи, на трен нисам концентрисан. Нисам пратио карту. Шта је учинила, је ли повукла или избацила? Збуњен сам. Преварила ме је! Ето разлога! Драго ми је. Нисам сигуран. Заспали смо. Не сањам ништа. Не желим да сањам.

Опет гледам око себе, будан сам...

Мирослав Костић – Коле

ДРУГА СТРАНА ЖИВОТА

Очи сам широм отворио. Руке ожарио. Крајеви се истањили. Средине нема. Челом гутам прстен. Ко зна да ли ћу се још некада напити воде са овог извора.

ДИВЉА РЕКА

Покај се сине док те ланцима не прикују за зид...
Доћи ће дан, мајко, заклониће се небо под мојом заставом.

ВЕЧНИ ТОК

Узалуд покушавам да саставим речи.
Суза је замазала мастило. Нада израсла из величине пораза.
На крају који преживе, најлакше крваре.

ТАЈНА СТАРОГ ЦИГАНИНА

Ретко је шта на овом свету дрскије од јутарњег снопа светлости, који кроз процеп на витражу разреже фреску Св. Луке тачно по апостоловом врату.

Трза се у сну прастари монах. Дише дубоко.

Поред његовог кревета, стари дрвени сточић, на коме је крваво перо и комад хартије. Од када је проклет, пише једно те исто писмо. У току ноћи га напише, али јутро остави такву празнину, као да се слова никад нису загрлила и утиснула исповест на смежурани папир.

И тако, сунчев сноп поново пада на дрвени сточић и брише једини одговор на његово постојање. Када се пробуди, неће се сећати ничега.

Остаће само нејасни кроки, неки нагон да по мрклом мраку отрчи на гробље и газећи као преко влажних тканина, пронађе старог Циганина, који руком прекрива уста док се смеје.

ТЕШЊАРСКОМ КАЛДРМОМ

Тешко дишући услед спарине која је тапацирала ваздух, пар Турака под огромним турбанима, чекало је сарачевог шегрта да им оседла коње. Бришући лице ланеним убрусом, један од њих се загледа низ калдрмисани друм. Збијене куће као да су се спајале у једној тачки и кроз неки левак, уливале у несазнајне пределе. Од топлоте, ваздух се извитоперио и за

тренутак му се учинише шејтанска кола без коња, како јуре ка њему. Обрецну се од таквог призора и гласно се насмеја.

Ипак, шејтанска кола се зауставише крај њих.

Изађе познати режисер телевизијских драма.

„Ја сам познати режисер телевизијских драма. Снимио сам и познати филм који пуни биоскопске сале. Данас сам на снимању новог дела и немам намеру да трошим живце на којекакве временске парадоксе. Ако се ово настави, сносићете последице!”

Турци се погледаше.

Дуго су још ране разносиле делове режисеровог тела, набијеног на колац крај колубарског новог моста.

НА ШАБАЧКОМ ПУТУ

Огрнут бесом, изјурио сам из уништених кола и витлајући пумпом, насрнуо на раднике Предузећа за путеве.

Присутни инжењер се изненадио: „Господине, зашто се љутите? Коначно проширујемо путеве. Почело се од рупа.”

„ДОКЛЕ, БАКО?...”

Таква беше њена појава на путу, и понашање, да уз псовку разматрах: да ли то она стопира или хоће да се убије? Реко', боље да је ми повеземо него да буде оно друго. Станемо да уђе.

Увод, класика: „Докле, бако?”... и тако даље, а како њен циљ беше ту близу, уз брдо, то и не беше много даље; тек за једну кратку причу. Покушавао сам, али ни у једном случају нисам успео да пренесем речи оним речником којим се она изражавала. Стога ћу само у цртицама навести слутњу о томе шта је саопштавао тај кратки глас који се у тих минут-два, као с неке траке снимљен, одмотао у колима којима смо ишли на пословно путовање; слутњу само, јер то је оно што и нама оста.

— ако и сиђе с брда у град за нешто намирница, назад не може да се попне;

— син за њу не пита, можда и боље јер кад се појави, он или они његови изроди, само јој покупе оно чудиште од пензијице;

— онај други син јој, што му душа боља, недавно погибе негде на ратишту;

— и тако...

Ћутимо, пошто смо поново свеже сами. Све што сам имао рећи док је излазила из кола, згрушало се у мук. Тек, прекидам га брзо: „Ипак није стопирала.”

Возим даље.

НЕПОЗНАТИ СУ ПУТЕВИ ГОСПОДЊИ

Испружен на клупи у парку спава мртвим сном. Анђели и ђаволи иду на прстима и шапућу, да га не пробуде. Сви су узнемирени. Не знају шта да раде. Траже Исуса. Пронео се глас да је са Луцифером отпутовао у пустињу, на ново кушање. „Уморан је од стварања. Право је да се одмори”, каже ми арханђел Михаило, трудећи се да га оправда.

Жустро протестујем: „Али, Свети, погледај дело које је створио? Свет се сам руши и гради на темељу без крова и крову без темеља. Пробуди Га да спречи пропадање!”

„Нико не сме да га узнемирава. Када се буди, увек је мрзовољан и љут, и тада спаљује све око себе.”

„Па шта да радимо? Биће касно када се пробуди!”

„Лепо ти је речено да је људска мудрост лудост пред Њим. Где ти је тврда вера? Плаши се и чекај. Кидај, јер ако га пробудиш, можемо сви да настрадамо!”

Одлазим. Немам утисак да ће се скоро пробудити. Са руком под главом задовољно хрче. Очајан сам. У немоћи лава и моћи црва, које сам од Њега добио, могу да будем само комарац, чије ће га зујање још више успављивати

Поново се срећемо – рече човек у пругастом сакоу жени која је носила саксију. Жена га упитно погледа и прође не одговоривши. Догађај се поновио након пар дана. Човек овога пута довољно дрско заустави жену и рече јој како је заиста изабрала чудан начин да је људи примете носећи свакодневно саксије, али сâм чин понављања убија чар необичног.

Жена, не заустављајући се ни на тренутак, рече: „Намеравам да себи обезбедим довољно кисеоника да до краја живота не морам да излазим из стана и срећем се са чудацима у ишпартаним сакоима!”

Човек се збуни на тренутак, и оде да купи карирани сако за случај да ипак буде живела дуже од својих биљака.

98.1. ЈА САМ УВЕК У ПРАВУ – ЗАБЛУДА

Теоретски, свако може довести до тога (извести теорију) да је у праву – за сваку ситуацију постоји објашњење. То је изврдавање теорије пракси, јер иначе, она је на нашем популарном годишњем маратону „објашњења” као тркач из забите земље Мисао, познате по бројности успешних тркача, далеко бржа у односу на тркача из земље, веома развијене, европске, дакле, земље Реч, који је по свом пласману по правилу обични гоља који се увек хвата за главу јер је на циљ стигао нпр. у распону од десетог до петнаестог места, и обећава као и увек, да ће следеће године предано радити јер је конкуренција на нашем, светски познатом маратону, увек јака. Али тиме смо већ зашли у поглавље „сигурности”.

98.4. НЕКИ ПРИМЕРИ.

Да ли је онај ко мисли да је увек у праву искрен према себи? (теорија се увек може преиначити у онакву, подобну, оправдавајућу за нас теорију, простије „излику”). И по мом мишљењу (и према мишљењу др. Тројта, да има патолошких глупака, чији је мото, а који модерна медицина није увек успевала да разбије – ради супротно од онога што мислиш, увек и у свакој прилици), маска је нај(боља)већа заблуда.

Далеко простији је простији пример, иначе честа појава за „природу” људи периода у коме ми живимо –

наркоманија. Сваки наркоман теоријски није, а практично јесте, па наравно – наркоман! Али и ту имамо изузетке који ће напокон дати неку веродостојност мојим теоријама, на један или други начин. Дакле, сваки наркоман теоријски није а практично јесте, па наравно – наркоман! Сем оних који се том етикецијом диче, па се ту теорија поклапа са праксом или од ње, па наравно – одступа!

Узети одломци из поглавља „98. Теорија и практикум” из истоимене књиге коју је написала професор Една Томас, изд. Зхопа, Речитанија, 1998.

Горан Лојаница

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ПАВЛА ПЛЕША?

Знам га. Он своје одлуке доноси у сну.

САН XXVIII

Спавам у свом кревету. Испод јастука, левом руком лагано извлачим револвер; прислањам цев на слепоочницу. Пуцам. Не чујем пуцањ. Нисам се ни пробудио.

ШАМПИОН МОСТАРСКЕ ЛИСКЕ

Лиска вам је она шала у којој вас слатко измајмунишу, а вама је премило и предраго што су то урадили баш вама. То вам је она прича са мостарске пијаце када је жена питала продавца: „Могу ли се пробати ове јабуке?”

„Може, госпођо, ево вам кабина ту иза.”

Био је велемајстор те непоновљиво шармантне зајеванције. Годинама. Један од оних што су на Ронду пили са писцима и посланицима естрадне мисли.

Почео је рат. Није хтео да бежи. Рачунао је да му се не би исплатило. Рачунао је: Јебига, три жбуна – три војске. Увек сам улетао у погрешне жбунове.

Ухапсили су га. Ставили пред стрељачки строј.

„Која ти је последња жеља?”

Плакао је.

„Да идем својој кући.”

Данас живи у Норвешкој

БРИГА О ЧОВЕКУ

Срећни смо ми људи. Имамо најхуманије правосуђе. Брига о човеку је примарна. Не само примарна, већ приоритет приоритета.

На пример: пре двадесетак и кусур година оде наш човек у гостосе. Није му лако било овде: жена, двоје малолетне деце, лоша плата. А жена, баксуз, брате. И шта ће наш човек него да бежи.

Но, и тамо преко се мучио. Мењао фирме и адресе. Међутим, жена баксуз увек га пронађе. Јури само лову – наводно за нејач.

Они преко... боли њих за нашег човека... наредише да уреди то са баксузом, иначе шуткартон.

Тада се наш човек досети нашег правосуђа и његове доброте. Док дланом о длан, реши он свој проблем уз помоћ хумане госпође, пардон: другарице судије.

Написа му она пресуду о споразумном разводу. Успут се побринула да у пресуди постоји једино ћеркица ... малецка је, ваља се. Син је био већ скоро пунолетан, па зашто нашег човека излагати кулуку огромних западњачких алиментација? Јер, код нас је брига о човеку приоритет.

Можда ће неко закерало запитати: а шта је са сином? Он као да и не постоји!

Ма постоји, итекако постоји! Сада, када је већ човек, наше правосуђе брине и о њему, те исправља ону, стару, пресуду. Он ће сада, када му је ћале покојник, остварити права која су му својевремено, док

је још био малолетник – из чистог хуманизма – била закинута.

Тврдим Вам, а и сами то знате: у нашем правосуђу је брига о човеку приоритет приоритета.

МОЛБА (ОПШТИНСКОМ ОУП-У)

Јуна 1998. године су ми инспектори Управе криминалистичке полиције одузели:

пиштољ ЦЗ М-88, кал. 9 мм (са два оквира и оружним листом издатим од стране Вашег ОУП-а), због тога што сам лишио живота „на мах“ сада пок. Сају.

Правоснажном пресудом Окружног суда бр. К-740/98, изреченом децембра 1998, осуђен сам на казну затвора од 8 (осам) месеци, а исту сам издржао у току 1999. године.

Горе наведени пиштољ се још увек налази у депозиту Окружног суда, а за исти није ми изречена мера безбедности (обавезног одузимања). Пошто и даље плаћам порез на тај пиштољ, молим да ми у управном поступку донесете решење о враћању истог.

Ако то није могуће, молим да ми издате одговарајућу потврду ради ослобађања од обавезе плаћања пореза на исти, јер ћу у том случају бити принуђен да набавим нови пиштољ, па не бих желео да имам прекомерне пореске обавезе.

Јун, 2003. год.

Молилац: Утока

ПРОДУЖИ

Само за један тренутак брзи је прогутао намернике. Ни један празан кутак. У ходнику ужасно. Скоро тесно.

У првом купеу два млада полицајца одважно процедише: „Службени, заузето!” Фалило нам је уље. Били бисмо сардине.

Иглу не можеш да спустиш а погресиш чим изустиш.

У наредном купеу два железничара багателно промумлаше: „Службени, продужи!”

Са пртљагом и бледилом дијабете још је у ходнику.

Кренух у следећи вагон. Два младића стајаху у ходнику а затим се пробише и спустише на слободна места.

Визура ми одлута, кроз око ходника, на једну гомилу смећа. Затим још једна. Па још једна већа.

Отањеле нити заплесаше. Шта ћу? Куда ћу? Како ћу?

Чекам да се сруши.

Роса на челу затитра хладну игру.

Промаја, ходничка гужва, заударајући ваздух, гомиле смећа, све се скупило у души и руши ми сва до сада наталожена мирисна пролећа.

Путањом визуре врати се и душа. Прекорно ми одбруси: „Она друга страна је слободна.”

Продужи!

КЛИНИЧКА СМРТ

Дефинитивно, смрт! Онострани свет. Веза сам између двају светова. Ево свих мојих умрлих рођака. Седе у кругу. Ја седим у средини.

Влада апсолутна тишина. Све је тако чисто, просто и свечано. Док ја седим у средини, они ће, један по један, читати из моје главе одговоре. Како им многи појмови не могу бити јасни, ту су *небески тумачи*. Они су упућени у векове, миленијуме, епохе... Предност има курајбер деда.

Док он чита моје мисли, ја га, са још увек овоземаљском радозналошћу, разгледам. Какав грмаљ. Права мушкарчина. Херкул. Тело му пуно ожиљака, што од дивљих звери што од људи. Све време његовог читања, смењују се небески тумачи, многе појмове курајбер ни појмити не може.

Апсолутну тишину наруши некакав прасак. Онда наста мукло добовање. Са ужасом схватих, па то они изнад раке бацају прво грумење земље на поклопац мртвачког сандука. Мог сандука.

Свом снагом се одупрех ногама и рукама о поклопац сандука. И, смакох поклопац.

Крици, јауци, општа бежанија.

Крај мене у гробу, поп. Онесвестио се. Од страха се јадник унееее...

Затварам нос. Улазим у сандук. Враћам поклопац. На оном су свету сви тако лаки, чисти и апсолутно тихи.

Илина Милошевић

ЧАЧКАЛИЦУ ДРЖЕ

Неки у зубима.
Неки у очима.

МАЛА ПРИЧА

Већ дуго ме прогања мисао: како написати малу причу? Праве корпари од мало пружа – мале корпе. Али како причу? У њој треба да смести идеја, а од те идеје само слово и... Потом радња или фабула као саставни део скелета. А како читав скелет да стане у малу причу? А о поуци? О њој нема ни говора. Остаје да виси у ваздуху. Као да си пожурио у тоалет али те неко на путу заустави и спречи. Остаје ти да трпиш до следећег олакшања. Неки песници пишу своје песме на кафанским салветама. Тако су штедљиви у простору и речима. Пишу „мале” песме. Научимо понешто од њих. Бар за почетак.

МАЧКА ЈЕЛЕНСКЕ КОЖЕ

Батискаф, тишина... Божанствено... Три хиљаде метара мора нада мном, преда мном, око мене. И још. Без обзира на хопсофобију, време је да испливам. Могу чути сопствени крвоток, а и не морам. Слушам маљаве рибе како се љубе, тонем у памучни страх. Замишљај себе као трихофобичну мачку. Једну имагинативнорационалну, не одвише интелигентну, барем не док сам унутра, чисто да не посумњам. И огледало, величине мачке. За организам. Кад се мачка савршено поплаши свог умишљеног одраза, и попне својим страхом батискаф на прво обалско стабло, далеко од воде, кад је перцепција all correct, схвата да је сфинкс – мачка јеленске коже. Каква лујка, уопште нема крзна! Да уме, умрла би од смеха, срећом не зна. Отварам врата специјалномаљавом шапом и мачкасто силазим. Сад, кад су страхови нестали, могу полако да затворим очи... Три хиљаде метара нада мном, преда мном, око мене... И још... Тишина ко у батискафу... Ултра... Плаво... Божанствено... Па, замисли...

Ај` сад ти!

НА ДЛАНУ

Пре неколико година, бацио сам око на њу. Онда се појавила на мојим вратима рекавши како је више не примећујем, па је дошла да ми га врати. Наравно, ништа не може трајати вечно.

- Ни вечност не може вечно. Шта иде после?
- И непознате пределе је својим додиром натопио Бог. То мораш њега да питаш.
- Њега је можда немогуће питати, сва ти питања ионако зна, али те може удостојити спуштања на свој длан. Тако ћеш сазнати шта у ствари желиш одиста да знаш. Толико је Огроман да се још чешће спушта на твој длан. Већина људи не примећује. У томе и јесте његова величина – спустити се на људски длан.
- Боже, двориште нам је пуно озона, мора да си на длану некога од нас...

АРАРАТ

Седим на левој страни аутобуса, читам Хармса. Појма немам куд ме носи. Знам да у овим крајевима нема камила. Уопште не знам које је доба. Инсистирање на временској ограничености само појачава ванвременску димензију. (Тако људи зову свевремено. И све фаце из историје су савременици. Као писци.) Нека буба шеврда стаклом, па јој зурим у ногу док проучавам како кретање аутобуса утиче на евентуални лет. Младић до мене с локном о врату чува младеж у зеници. Сад би се сигурно указао Арарат, само да је Јерменија негде ту. Уто пројури крдо камила с некаквим натписом на боку који не могу да дешифрујем, из простог разлога што камила овде нема. Само сунца, по коленима путника...

Нестао аутобус. Сад тумарамо по паркету. Једино буба остаје оно што јесте, са својим језивим летом укруг. Онда се провлачи кроз процеп на

завеси и заблешти тачно тако да се од светла не чује звук. Између орла што силази и инсекта који се успиње готово да и нема разлике. То се једноставно мора, баш као ове старице што испадају. Видим их кроз прозор како намигују: прва, друга, трећа... шеста, и нешто размишљам, има ли телефонски кабал унутрашњи ток свести...

Спаваш?

ТЕТКА

Када се удала моја тетка, тати је свануло, а маму као да је Сунце огрејало. И тетка је била срећна, само сам ја био тужан. Тетка ми је била као рођена пећ. Увече бих легао поред ње, а она би ми одмах гурнула ногице између својих, а руке између две сисе које су јој висиле до пупка. И све да ми буде топлије. Посебно је волела што дубље да ми сакрије палац од леве ноге. А грејала ме је боље него шпорет кад мама пече палачинке. Уживао сам у њеном загрљају, али не верујем да је и она у мом. Сад се ја смрзавам у кревету, док теча ужива са мојом тетком као бубрег у лоју. Његови прсти ноћу нису хладни, а моји само што се не укочане. Иако имам и тату и маму, без тетке се осећам као теле без краве. И више кукам за њом него за мачићима које су ми бацили у реку. Иако имамо и пећ и шпорет, које је мама скоро купила на кредит, мени је страшно хладно и у души и у срцу, јер ми они никако тетку не могу заменити. Зато једва чекам да порастем, па да пронађем неку другу тетку, која ће бити врућа као што је била моја тетка, па да јој се завучем између ногу, да ме згреје, да ме стопли, макар се вас истопио као снег у месецу мају. А можда и у јуну.

Стеван Михаиловић

ЛАВЕЖ ПАСА

Вејавица не престаје. Ноћну тишину повремено нарушавају звуци мотора ретких возила у касне сате. Ове ноћи придружило им се и цвиљење остављеног пса на зимској хладноћи. Тужно завијање пса луталице одједном је почео да прати лавеж, прво једног па све већег броја узнемирених паса кућних љубимаца из станова, са балкона или из дворишта околних зграда. Да ли су то били протести солидарних против оних који су оставили пса или утеха остављеном да није и потпуно напуштен или је то била међусобна размена искустава заштићених, затворених у становима или везаних на балконима и у двориштима својих љубитеља и усамљеног, без заштите и помоћи слободњака луталице, неће се вероватно дуго знати све док се не дешифрује језик односно лавеж паса?

снег веје...
поноћ међу солитерима
и лавеж паса

Када су псе умор и хладноћа савладали, и солитери су утонули у тишину и мук зимске ноћи под вејавицом снежних пахуља...

МУЦАЊЕ

Да се сад лепо вратимо на крај. Кажеш, снашао си се. Од пробушене столице направио WC шољу. Тако си опуштено могао да кењаш. У потпуно природном положају. И кажеш. Да сада немаш појма шта ћеш. И како? Да радиш.

Поново сам почео да мумуцам. Ниједна жена. Не може да зна шта. Мушкарцима највише прија. Ако није мушкарац. Предложио сам Игогору да се мазимо. Јер смо месецима. Били удаљени. Километттрима удаљени од жена. А зими је падао снег. Да ти се залече јаја. Да ти се заврти у глави од белине. Попио сам гутљај рума. Са оближњег дрвета. Пала је грудва. И после тога. Ништа осим. Само је падао снег. Хоррринзонтттално. Нервирало их је, кажеш. Што запалиш чим отвориш очи. Отвориш очи? Или лежећи запалиш. Реци.

Само када ти је хладно. Скупиш се у фетус. Знаш шта си рекао. Да те је плашило да спаваш. Сигурно ниси могао да заспиш због висине. А сан те занесе. Какао снег кренеш. А не. Видиш. Поново. Попочињем да муцам. Знаш. Кад помислим да. Помислим да. Помислим. Небитно да. Не.

Више се никада не враћам.

ЋЕЛИЈА

Уђеш и кажеш број. Подло те одмерка. У фазону не бих рекла. Па ти покаже. Скровиште за пресабирање. Оброка и изваноброчних авантура. Плочице хладне. Стојиш некако у ципелама. Ноге. Видиш. Улазе без проблема. Некако сместиш и задњицу. Увучеш стомачину до кичме. Истиснеш ваздух између доручка и ручка. Не може. Јебени рајфешлус да пукне. Одшкринеш врата ћелије. Покајнички. Умилним гласом. Изговориш већи број. Она ликује. Одмеркаш. Ма, има да уђем! И опет. Видиш. Ноге уђу. Кукови и задњица. Мало увучеш стомак. Закопчаш. Нека. Вратиш се у излизане. Изађеш и ћутиш.

ЛЕПА

Седела је. Рашчепљених ногу. На сред тета-Савкиног кревета. У широкој плавој хаљини. Питао сам је. Тето, шта ће ти? Рекла је баш је лепа. Као права. Као девојка.

Устију пуних жу-жу зајебанција. И жутог јуп сока. Трчао сам у хладну спаваћу собу. И гледао. Имала је чарапице. Ципеле. И розе гаће. Видео сам. Много је била лепа. Лепша. Од свих. Које су доцније. Протутњале кроз мој. Кроз мој отворени живот. И некако тиша. Смиренија. Сталожена. А лепа.

ВРЕМЕ – РЕЛАТИВАН ПОЈАМ

„И већ сте прочитале приповетку?” – упитао је Иво Андрић Мирјану Пантелић, много касније уважену професорку српског језика и књижевности у XIII београдској гимназији, и њену другарицу, са којом је пола часа раније срамежљиво покуцала на врата његовог стана и затражила књигу.

„Да, да, господине”, потврдиле су девојчице пренаглашено климајући главама, задовољне што се велики писац није оглушио о њихову молбу да им посуди да прочитају тако важну за час приповетку, коју данима нису успевале да пронађу у библиотеци.

„Ето, видите, колико је мало времена потребно да се приповетка прочита, а толико је много потребно да се напише”, рекао је овај добитник Нобелове награде узимајући враћену књигу, која је убрзо поново нашла своје место на полици његових изабраних дела настављајући да светли кроз векове.

Вера Нешић

ЈАБУКЕ НАГРИЖЕНЕ ВРЕМЕНОМ

Две јабуке на столу. Стоје непомично, гледам их.
Труле и пролазе. Њихова кожа се бора, добија тамне
флеке. Вену полако док се око њих сакупљају муве.

Валентина Николић

ПРОЗИРНА КАП

Извире из дубине огледала – прозирна слана кап.
Носи горчину и уздах док тече.
Боли и понире, пече – та прозирна слана кап.

ЈЕДНОСТАВНА ПРИЧА

Док пишем једноставну причу, питам се да ли ће
је ико разумети. А Бог нас је једноставнима створио.
Ми ћутимо.

Како нас онда разумети и како разумети
једноставну причу?! А Бог нас је једноставнима
створио.

Зоран Николић

НОРМАЛНО

После сваког напорног рада нормално је да човек предахне:

Неко се само опружи и одспава мало.

Неко попије кафу и прочита новине.

А неко ради од јутра до мрака.

У транзицији смо.

Код нас је нормално да ништа није нормално.

СТАРОСЛАВНА ПРИЧА

У срцу Шумадије кружи прича о њеном најстаријем житељу, некој баби, змају, која је живела близу двеста година. Са својих сто десет година јахала је коња без седла, и тада се задњи пут венчала, са човеком који је од ње био млађи четрдесет година. Удала би се она и после десет година, када је поново постала удовица, да је није било срамота, јер је изгубила један зуб. „Замислите”, говорила је, „каква би то била брука, ја као млада, са круном на глави, а фали ми зуб”. Село је једно време пратило ко јој је био миљеник, а када му је она запретила, гледало је своја посла. Сви су се сложили да је боље да се не каче са змајем јер овај змај можда има и метлу, а она може брзо да се претвори у батину. Ко ће онда са њом да се носи кад је она недодер.

ДВЕ ПРИЧЕ

Мики и ја смо били другари. Најбољи. Он – човек из народа. Ја – човек из народа. Он – човек из вица. Ја – човек из вица. Нисмо се смејали. Седели смо испред драгстора на Вождовцу и пили пиво. Ту и тамо би плуцнули. Мики је углавном само то и радио. Ја нисам. Учио сам, кришом. Илегално сам завршио факултет, добио добар посао, учланио се у Странку. Да не увредим Микија. Жену и децу већ нисам могао да сакријем. Једног дана нисам дошао пред драгстор. Постао сам председник Странке. Променио сам причу. Потпуно. Ушао сам у анегдоту. Политичку. Мики је остао у вицу. Тако смо мој другар и ја постали две приче.

МОЛИТВА ЗА САРУ

Пламен је лизао, а после и гутао, дом у коме је Сара одрасла. Док су ватрогасци каснили, пламен је јео Сарине успомене. Када је пождрао све успомене, или је тако мислио, прешао је на ствари које живот чине лепшим и једноставнијим. Ту, негде код врата, ватрогасци су га пресрели и угушили. Због своје халапљивости пламен је само начео једну собу. Сара је бојажљиво ушла у мокру просторију тешког мириса изгоретине и поново почела да открива заборављене књиге, луткице, разгледнице пријатеља... Јадница, са толико суза је могла да угуши пламен.

По ко зна који пут Сари је отпочео другачији живот. Тежи него икада. Живот који ће тек отворену рану лечити и помоћи њој, анђелу који хода, да нађе мирно место под сунцем.

Нек' ти је са срећом, лепа Саро!

БАЛДАХИН

Отворила сам очи у добро познатој соби. У тој соби сам проходила, у њој су ми током бесаних ноћи ницали зуби. У њој сам прочитала све школске уџбенике и урадила све домаће задатке. У њој сам сањарила, туговала, лечила све болести, водила бројне телефонске разговоре. У њој сам угостила врле пријатеље, инсталирала компјутер...

Моја соба је један посебан свет, свет у коме важе другачија правила. Он је изолован од других светова и чини се да сам га омеђала новим, посебним зидовима. Када уђем у своју собу, попут Алисе која пролази кроз огледало, откривам сасвим нове зидове. На јужној страни је зид плача, на северној зид ћутње, на западу је Берлински зид а на истоку Кинески. Зидови су добро постављени, али то нису они прави. Оригинале глође зуб времена. Моји зидови су ту, доклегод сам ја ту. Да би мој свет био најмистичнији од свих околних светова, изнад кревета сам расплела балдахин – балдахин сачињен од вела тајни.

Михајло Орловић

СТРАШИЛО

Госпођа Соња је живјела сама. Није имала пса, али је пред вратима држала ципеле број 48.

– Лопова има свакаквих, али највише плашљивих
– повјерила се једном својој пријатељици.

НАМЈЕШТАЈ ЗА СЛИЈЕПЕ

Магнус не би тачно знао да каже када је то почело.

Човјек у црном затворио га је у зиму. И када га је одлучио пустити, љето му је било избрисано из календара.

„Не желим освету”, рекао је Магнус, срушен на дно кавеза.

Тишина се гледала у његовим очима и он је све мање обузет осјећањима ужаса. Прелиставао је паљбе година, остајући живи свједок краја.

„Нема пута који се може олако прећи”, рече он, и у том тренутку човјек у црном поново изрони из подрума. Магнус га повуче за рукав и на своје велико изненађење примијети да под рукавом нема ничега.

МИРКО И СЛАВКО

Живела на Сењаку два бивша партизана. Мирко и Славко. Али, то нису били они Мирко и Славко, већ други Мирко и Славко, који нису имали готово никакве везе с оним Мирком и Славком, осим тога што су, чудна ли чуда, били на истој страни у претпоследњем рату и имали иста имена. Они Мирко и Славко били су фиктивне личности, док ови, Мирко и Славко са Сењака, заиста постоје и можете их сваког боговетног поподнева, још живахне и у прилично доброј кондицији за своје године, видети како се шеткају по београдском Хајд парку. Мало мало, па скрену у шумицу да се подсете старих дана.

Пре неки дан, иду они тако шумом, шире се, кочопере, готово се разгађили, а имају и зашто, у свом су омиљеном амбијенту, кад Мирко погледа навише и угледа Легију како чучи на грани. Зарастао у браду, сав прљав, одећа му исцепана, а очи исколачио. Бесан као рис, он повика: „Вас двојица, марш из моје шуме!” Мирко удари улево, кроз неко грање и сав се изгреба по лицу, а Славко удесно, па се саплете о један пањ, паде и сломи наочаре. Састаше се тек код манастира Ваведење пресвете Богородице. Ослоњен о бели, манастирски зид, сав задихан, Мирко једва изусти: „Виђе ли ти то, мој Славко? Све исто ко некад!” „Вала исто, мој Мирко, исто истијатско”, промрмља себи у браду Славко.

ЕРКОНДИШН

Седећи само на столици у кухињи, буљећи у отворен, празан фрижидер, слушајући лагану музику која допире из стана прекопута, њушкајући ноздрвама запршку с белим луком из кухиње ресторана у приземљу, спуштајући главу и поглед к ногама, размишљао овако:

– Ако сам ја ја, ко је онда ова будала овде? Зашто се само њему дешавају такве ствари? Шта је тај несрећник скривио Богу да га тако кажњава? Стално и увек исто... Бесмисао живота уочљив је на сваком кораку, у сваком покрету, у покушају који је узалудан, јер увек остаје само оно што је и ништа више од тога. Ставио сам све на црвено. Изашло је црно! Када бих могао да вратим време унатраг...

Једна дебела бубашваба измиле испод судопере и крену према твојој босој нози. Док се двоумиш око тога да ли да је згазиш или пустиш да прође, закључујеш следеће:

– Ово стварно нема смисла, требало би да у најскорије време набавим неки полован еркондишн. Овакав начин расхлађивања није економичан!

Није све у садржини, има нешто и у форми.

ЛУКАВИ

Неко би могао да помисли како се овако нешто заиста догодило или бар, да се то могло догодити негде другде, у некој далекој земљи, на неком удаљеном континенту, на некој мање срећној планети, под мање

сјајном звездом, али нас не могу преварити! Знамо ми врло добро где је и кад то било... Само се правимо да нисмо схватили. Плански зверамо лево-десно полуотворених устију, тражећи макар искрицу разумевања у погледима саплеменика. Узалуд, јер лукави смо ми, много лукавији него што неки мисле. Не дамо се лако преварити, нити ухватити у лажи. Кад ми фолирамо да смо глупи, нема тог мудраца на овом свету који би могао да разоткрије нашу превару!

Такође, код нас нема будале која би поверовала да се тако нешто могло догодити било где другде, осим тамо где се догодило или могло догодити, уколико се уопште и догодило, јер је сасвим могуће да је све то нека будалина (којих код нас иначе нема) измислила или могла измислити... Данас, у свету, а и у нашем окружењу, владају општа несигурност и забрињавајућа конфузија којима се ми, нашим јасним циљевима и чврстим ставом, безрезервно одупиремо. Такав је наш став и никада га ни за педаљ нећемо променити! Ако се не слажете с нама, носите се! Не можемо ми вечито да мислимо уместо вас.

Ипак, то што се догодило, догодило се, код нас или негде другде, то није толико важно. Важно је да се догодило и да ми ту више ништа не можемо. Некад смо можда и могли, али то је било давно, много давно... Онда, када нисмо били толико паметни као сад.

Сада смо толико паметни да више ништа, под милим Богом, не можемо да урадимо!

ТАЈНА ДЕФИНИТИВНЕ ЕЛАСТИЧНОСТИ

Матори је сваког јутра радио лаку гимнастику. И тако годинама све до саме смрти.

– Види ти! – рекао је један гробар другом када су га коначно паковали у мртвачки сандук. – Ни мало се није укочио!

ПРОФИЛ

Заробили су ме у рату. Везали ме, тукли. Онда ми одсекли најпре једно, а после кратког интермеца, и друго уво. Закачили ми успут и део носа. Још су ме скалпирали и образ пробушили бајонетом.

Чело ми окрзнуо метак а браду гелер, такорећи разнео. Немам ни један зуб у глави. Сви су ми сломљени. На темену ми остала чворуга заувек. Једно ми је око извађено.

И тек што сам се тако детаљно унакажен вратио кући, стиже ми опет војни позив. Док сам га читао, нисам могао чуду да се начудим. Моја мајка отаџбина изгледа не зна да бира или јој можда није познато шта је од мене преостало. Неопходни су јој људи баш таквог профила!

ПЕЈЗАЖ СА ДОНОМ

Када Дона пожели да буде мала, невина девојчица, она се враћа у своје родно место и ту проналази мене. Ја сам јој једини пријатељ из детињства, нешто сам млађи од ње, али сам јој врло одан.

Она обавезно облачи белу, готово провидну хаљину и одводи ме на ливаду испод села. Ту седамо у траву и прво дуго ћутимо, а после ми она ставља главу у крило. Онда почне да прича о свему и свачему док је ја задивљено посматрам.

– Лепа си као богиња – кажем јој тихо као да говорим себи, а она се смеје, затвара очи и увија тело од чега ми срце махнито лупа.

– Ниси баш морао опет да седиш са Доном у Подбрежју и да вас читаво село посматра одозго ко из авиона – каже ми мајка, а очи су јој некако пуне ничега.

– Зар није као анђеол, мајко? – питам. Она се без речи окреће и одлази у собу.

Мајка мисли да ја не знам. У великом граду нема човека који не познаје Дону. Она је тамо највећа дроља.

МЕТРО

„Најбитније је да одабереш право место...” рече младић свом сапутнику. Седели су један наспрам другог у празном вагону.

„Па, како је код вас? Пре неки дан сам читао у новинама... шта оно беше? Не могу сад да се сетим, али...”

Воз стаде. У последњем тренутку, пре аутоматског затварања, њих двојица искочише.

„Замало да промашимо Главну. Него, кажеш, 'вата те клаустрофобија. Ма брзо би се навик'о. Мораш само чешће да долазиш. Е, да, нисам ти показао женину слику. Лепа је, зар не? А ти? Ниси ваљда још увек самац?”

Душек прекривен црвеном зенаном. Разбацани плишани јастучићи. Пишти чајник. Са зида отпада малтер. Бубашваба нестаје у канализацији.

„Кол'ко коцкица? Знаш, мог'о би мало да смањиш, добићеш шећер. И, како ти се свиђа мој скромни дом? Није баш неки комфор... Већ идеш? Нисмо стигли ни...”

У мрачном и влажном ходнику одјекују скупочени Прада ђонови.

Отпи гутљај млаког чаја и посегну за „Хари Потером”.

„Каква будала! Да ми плате, не би' мог'о тако. Где сам оно беше стао...”

ПРОПУСТ

Рекли су да је у питању рутинска процедура. Седативи су убили страх.

„Као да медитирам”, помисли. Чека белу светлост. „Ма, то ти је за клиничку смрт”, проговори мрвица преосталог Рација. „Усредреди се на детињство, цветна поља, сексуалне фантазије...” Немој да си стално ван света.

Око себе још увек чује гласове. Пар несланих шала, примитивна „доктор – сестра” удварања и неколико заједљивих коментара на рачун њене тежине.

„Припремите радно поље”, нареди Главни. „Светло. Тако. Скалпел.”

„Спавааај!” тера је Самодисциплина.

Скалпел се приближава стомаку. „Креће. Боже пом...” Оштрица је ледена. Бол неподношљив.

У салу улази анестезиолог. Маском брише с усана масне остатке бурека. Успаничено виче.

СЕЋАЊА

„Сећања долазе сама, брзо ко зечеви бели...”*
...испуњен је сваки угао собе... Зидови окречени пре десет година, полице на зиду из 1968, испуцао плафон са својим мрљама, жутим, које је брижљиво остављала вода при сваком озбиљнијем проласку тим путем. Радни сто који је морао генерације да подноси, и столица, са нешто мање генерација... И кревет, на коме је гомила оставила трагове... све обојено успоменама...

Сећам се те собе... Дуго сам био њен саставни део, њен инвентар. На први поглед, једини покретни елемент. Али, и она се кретала са мном. Звездара, Вождовац, а тек Нови Београд – ту ме тек није напуштала. Није ми сметало, морало је да ми не смета, а била је и у различито рухо одевена; 3-110, 2-115, 4-239, 4-358, била су и њена имена. И стално је била испуњена „сећањима”. Ако се сећате, оних са почетка.

Лежим у оном кревету од малопре, вероватно га се сећате, и пишем овај текст, да буде ми успомена на студентске дане. Да их се присетим некад ... било је ту којечега ружног, али и пуно лепих ствари ...

Овако, једнога дана моћи ћу да поцепам сећања ...

Да ... јер сећања боле... кад су на лоше, зато што је лоше, кад су на добро, што га више нема ... и немоћан си ту, до краја, а сећања навиру сама, и то брзо.

*Block out : 1228 – Зечеви бели

ВЕРОВАЊЕ

Иако смо отишли само на кафу, остали смо два сата у том кафићу, расправљајући о Богу, науци, космосу, и осталим темама те врсте. Није то наивно. То су наши сржни конструкти, једне од водила наших живота.

Једно је веровало у постојање Бога, друго је проблем разматрало са аспекта његовог непостојања, тврдо укорењено у логику. Обоје смо потезали научне доказе, и логичке аргументе, на тренутке збуњени начином на који су нам долазили до свести.

Онда је дошао он, и, када смо му рекли о чему расправљамо, лице му је попримило израз интелектуалног мрштења. „Ма, какве су вам то приче? Какав Бог, какве космичке силе и закони? Ако нешто постоји, и утиче на наше животе, то једино могу бити ванземаљци”, рече.

И ето, свако верује у нешто, није битно у шта. Битно је да верује.

ПЛАВА ВОДА

Прелепи поток села Угриновци – пресушио. Оде бисер, прелеп и безбојан, нетрагом. Да нисам својим очима видео ту несрећу, не бих за њу ни сазнао, а она нас се тиче више од свих осталих заједно у три последња издања „Сензационала”.

Па се сетим, колико је лепо било јако ожеднети! Па кад дођеш до воде, неколико тренутака слатког одлагања. А онда, *crescendo*! Јури млаз кроз једњак, удара у образе, све давећи жеђ са клокотом, у славу живота.

Данас се вода купује у флашама. На налепницама планине, са све снегом, плавим, ненормалним... Није добар знак! Ни онај плави зец из дечије песме ништа лепо није најавио – направили су плаву ружу, овцу без оца и мајке, па ни плави зец није више непојмљив. Заплавиће поља Шумадије од разиграних глодара. Људи више неће смети мушку децу облачити у плаво – кад оду на ливаду да се играју, могу их ловци грешком упуцати. А ако буде плавих патака, биће невидљиве са земље као онај троугли авион.

Српски преводи Библије прети потопом: „Када вода све поплави...” Ваља нам проверити хебрејске синониме. Можда смо се негде прерачунали...

Дејан Печеновић

ДЕТАЉ МАЛИ

Већ навикнути на њена свакодневна кинђурења ипак су сви приметили да се тог дана појавила са једним комадом накита више него иначе.

Златна бурма на прсту многим се учинила сувишном.

ЗА СТРАНЦА

Крени, странче, у ноћ. Храбро. Упути се у пустоловину и врати се кад откријеш тајну.

Не дај да те јутро затекне ван моје приче. Тачка ће бити стављена с изласком сунца.

Хајде.

ИВИЦЕ

Често застајем на самој ивици. Привлачи ме баш тај део где нешто престаје и постаје нешто друго или ништа. Покушај да се победи страх или да се самом себи докаже кукавичлук?

А ивица не мора бити погибелна. На пример, ивица жилета. Ако је пажљиво прислониш на кожу надланице, шта се догађа? Осећаш хладно мањим делом својих ћелија за рецепцију хладноће, осећаш, помало, језу као да си се упустио, храбро, у неку авантуру, а ипак, сигуран си јер знаш да снага жилета зависи само од тога колико ћеш притиснути ивицу на кожу. Ако га дуже задржиш у том положају, жилет ће се загрејати од твоје топлоте и више га нећеш ни осећати. Опасност почиње у трену у коме престанеш да мислиш о ивици – оштрици. Несмотрено је, мислећи на сасвим друге ствари, можеш притиснути... Упсс...

Па, није ни то нешто. Мало крви, скоро да не боли... Тек да се зна да си жив...

Ипак, није требало да баш сад мислим на ту глупу причу о и....

ПРВИ УТИСАК

Аутобус је опет пун ђака. Како погодим тај полазак?

– Извол`те, седите...

И већ су ми симпатични.

Крупна, брката кондуктерка дуго гледа моју новинарску карту. И већ ми је несимпатична.

Дечији несташлук прети да склизне у разузданост.

Грмаљка надјачава мотор:

– Ко први мрдне, има да лети из аутобуса, је л' јасно? Бујица псовки на рачун савременог васпитања и, чини ми се, звук два-три шамара жагор за тили час претварају у тихи шапат.

У мени огорчење кључа, али се не супротстављам. Ко зна шта је све у стању да ми каже или уради „То Створење”? Идеални есесовски капо! Смишљам погрдна имена у себи за Оштроконђу и уводни пасус за рубрику „Међу нама”.

Вештица У Кондуктерској Блузи довикује возачу:

– Немој да не станеш „онде”!

Возило стаје. Истребљивачица Путника истрчава са замотуљком у руци до једног жбуна.

Заустављање мимо станице! Приватни послови! Шверц! Дрога! Е, ово је превршило! Добро ћу да је окрпим у новинама!

Вратила се за неколико секунди. Осећам, згражање ми се из душе пробија до лица. Грозоморна ми се обраћа:

– Већ четири дана је храним. Скитница. Случајно сам је видеала. Јадна куја. Оштенила се у жбуњу.. Сви штенци су мртви, али она неће да их остави... Пуста мајка!

БОЛИ МЕ НЕБО

Деда је почео да стари оног дана када су му одузели право на шталу, краве, свиње, магазу, бунар са ђермом, стару кућу. Све то, јабланови у дворишту и воћњак пун старих стабала, постаће парк којим ће шетати бањски гости, болесници прави и умишљени. Старио је, међутим, тако полако да нисмо одмах приметили.

Никад није изустиио ништа против пресељења. Власт је зато да се слуша, на то је навикао.

Деда је добио место за нову, већу и лепшу кућу. И много слободног времена, на шта није навикао. Одлазио је свако јутро, онако усправан, висок и кошчат, на сточну пијацу и за ручком нам је детаљно описивао какве је све волове и краве видео.

Имао је већ деведесет три када је постало јасно да је сасвим стар.

При сваком покрету хуктао је и уздисао као да ће се распасти, али није, још увек усправан као младић, дозвољавао да га стрпају у кревет и негују.

Постао је већ део ритуала да га питамо: „Деда, шта те боли?” а да он одговори: „Ништа! Ништа ме не боли!”

Само једном је променио одговор.

„Боли ме небо”, рече.

„Како небо, деда? Зашто – небо?”

„Зато што је толико високо!”

Било је то три дана пре него што се неба домогао.

Вања Поњавић

ТИШИНА

Од како си рекла последњу реч, мени не расту бркови. Изгризао сам их задржавајући своје ћутање како бих чуо твоју тишину.

Зашто смо ставили туђину у срца и ћутање на усне?

Хајде да пијемо вино из звона!

Хоћу да ми расту бркови, да ти их поклоним за вечеру.

КЉУЧНИ – ИЛИ НЕ

Замршеност која стварима даје значај овде долази до пуног изражаја. Све указује на то да једини живи сведок догађаја неће никад јавно проговорити. Неки се, додуше, из пукe наивности или узбуђености (јер страсти су баш узбуркане!) још увек надају да хоће: сматрају то његовом дужношћу; испуниће је кад-тад, мисле; неће издржати.

Он, међутим, очигледно свестан домета тога што поседује – ћути. Тајна му није терет. Чињеница да је једини упућен створила је од њега без сумње јавну личност, избацила га на површину; значила сигурност. Понекад, тек да одржи пажњу, нешто и наговести, али сасвим двосмислено, неодређено, с већ у потпуности искаљеном вештином да око главног обиђе.

Решење мистерије – зна се, уосталом – ником не би донело и олакшање.

ОСТАВШТИНА

Од оца му је остала навика – и даље мисли да је пре врлина него порок – да све и свакога проверава. „Веруј у бога – не веруј никоме”, умео је стари често, као узгред, да каже. И било би сасвим у реду да син у томе није претекао учитеља. Јер много година касније – ношен свеопштом сумњом – загребао је и по сопственим коренима, што га је довело до два

недвосмислена закључка: прво, да му човек од којег је толико покупио заправо и није био отац; друго, да се, ето, и од *погрешних* људи и те како дају научити праве ствари.

ТУМАЧ

У прилог теорији да је сваки крај почетак нечега прикупљао је доказе читав живот, сређујући их и прераспоређујући и написавши и сâм хиљаде и хиљаде страна. Скончавши у дубокој старости, ипак није довршио започето. Тако они после њега увек крећу испочетка.

Невенка Поповић

ПОЧЕТАК ПРЕД КРАЈЕМ

Прођоше свирачи.
Стањи се зов гоча свирачевог.
Оде радосна невеста... а ја остах да је замишљам.
Пребрзо утрну у слуху и истроши се млака намера
људске доброте.

ПИСОАРИ

Град је био богат и пребогат писоарима. Тако рећи на сваком ћошку. Људи су отакали где год им је било нужда, а понекад и чешће, несвесни положаја у коме су.

И онда, промени се управа. Први радикалан потез је било укидање писоара, сем једног за заклетву. Нема више куда који, сви у један, један за све убудуће. Редови се отегли, усуканих ногу народ чека да пусти воду на слободу.

Градски доушници јављају: Незадовољства нема. Сви са задовољним изразом лица излазе из писоара.

ПОДАНИК

Звуци фанфара најавили су долазак Вође у почасну ложу и церемонија је могла да почне.

На челу колоне корачао је Поданик, погледа одлучна, корака оштра. Бајонети и одликовања су светлуцали на сунцу дајући церемонији елементе нечег нестварног. Поданик лично командовао је почасни поздрав Вођи, уз одушевљено клицање присутних срећника.

Поступак везивања за стуб и остале припреме за егзекуцију су рутинирано обављене у свечаној тишини у коју се слило претходно клицање. Последњи сусрет два погледа а онда између њих црни повез.

Поданик и једнообразни говор пушчаних цеви остварише кратак сусрет несвесни међусобне узрочности. Црни повез се затим преселио у почасну ложу и већ је флор око руке Вође.

На белој кошуљи Поданика, препуштеног тишини напуштеног трга, осим црвенила крви остали су трагови боје свеже офарбаног стуба.

Боје државне заставе.

Душан Радевић

КАДА БИХ ИМАО ЧАРОБНИ ШТАПИЋ

Када бих ја имао чаробни штапић, учинио бих да сви болесни људи оздраве! Створио бих довољно хране за све, па нико не би био гладан! Уништио бих све пушке, пиштоље и бомбе, и зауставио све ратове! А онда бих схватио колику моћ имам и учинио себе господаром свега, и, уједно, највећим тиранином који је икада постојао. Нико не би могао да ми се супротстави! Ма, не бих смео ни да помисли на то! Био бих *Бог* и радио бих шта год пожелим!

Зато је добро што ја немам чаробни штапић.

Васа Радовановић

ИГРА

Мирис твог тела испунио је собу. Игра почиње.
Од мог додира Твоја жар-птица сузи. Ружа се буди.

Уздрхтао је месец са наранџиног цвета док скида
нектар.

ПРЕДСАН

Моја љубав и ја, загрљени, срећни да срећнији не
можемо бити, чекамо да ноћ нам звезданим јатом
наткрили наше снове.

ПРИЧА РАДЕТА ВАЛЕНСЕ

Тридесет година, људи, радим у предузећу, четири директора сам сменио, али овако нешто нисам доживео. Моја фирма је отишла под стечај. Последњих дванаест плата ми дугују...

И сад ће неко помислити да је то страшно, а можда и неће, јер нас туђа невоља уопште не погађа, али за мене је страшно што су фабрику продали за један динар. Да, да, за један динар. Можете ли да поверујете? Па и ја сам имао један динар, и то не један, тог дана сам имао целих пет, значи био сам спреман да платим пет пута више од понуђене цене, али мене заобиђоше и не позваше на ту њихову аукцију. И ако хоћете да ми верујете, знам двојицу који су били спремни да плате седам динара, а један је чак тврдио да је био спреман да плати целих десет. И кад смо се у кругу окупили да видимо тог новог власника, да видимо тог сиромашка који је од уста одвојио цео динар за нашу фабрику, зинули смо од чуда. Имали смо шта да видимо. Бивши директор, ког смо изнели са све фотељом, јер никако није хтео да се одвоји од ње, а неки су чак тврдили да му је дупе срасло са фотељом те да он хоће да се одвоји, али не може и да обавезно треба звати хирурга ради интервенције, долази у мерцедесу са четири телохранитеља да прегледа објект. За њих има паре, а за фабрику један динар?!

ЧАША

Направљена је од дебелог стакла, велика је и неугледна. Из ње се сваког јутра пуши врео чај, увек од других врста трава, зависно од препорука за одређену болку.

Док чашу приноси устима, пред очима му заплешу неке друге, најчуднијих облика, од којих би свака могла о њему много тога да исприча. Винске: танане, неке позлаћене или са амблемима, са стопом или без ње, отпевале би његову омиљену песму коју је, уз виолину, пратио стари Циганин. Оне мале, најразличитијих облика, узане или широке, шапутале би о његовој нарави, која је слична жестоком пићу које се у њих сипа. Шта би тек казале оне које су, поред флаше, остајале нетакнуте, јер су биле сувишне и често претваране у срчу?

И тако редом – чаша до чаше... Као и оне, лепе, сјајне и уредно поређане у орману, са врхом окренутим надоле, под велом тајни и заборава.

Једино она из које се шири горкосладуњав мирис топлог напитка пркоси оним скупоценим и ретко употребљаваним.

АЛБУМ

Албуми су неисцрпна ризница људских судбина. Они су живот ухваћен у једном тренутку, али не и заустављен. Са сваком сликом живот почиње да се развија као клупко и да плете бескрајну причу.

У њеном албуму је само једна слика. Пожутела и искрзана са страна. На слици – њих двоје на венчању. Млади, лепи и раскошно обучени. Тек што су се венчали и наздравили својој срећи, њега одведоше у рат. Ту почиње и завршава се њена прича. Усамљена, остарела и немоћна, седи пред кућом, зауставља пролазнике, отвара албум (и душу) и показује слику на којој се све види и са које се све чита.

Кад помилује слику и затвори албум (и душу), наставља да сања сусрет са њим, негде далеко, далеко... Сигурно ће му тамо понети једину слику из албума.

САН МОГА ОЦА

Он и ја путујемо колима. Око нас је потпуни мрак, испред нас светло фарова и празнина. Делује као непрегледна аеродромска писта. Нема знакова ни путоказа, недостаје линија по средини. Постајемо свесни да около нема *ничега*. Ипак, не осећамо никакав страх, већ велику жељу. Жељу да напокон нешто буде. У једном тренутку почињу да се чују звуци који личе на шум крила. Затим се пали радио, звуци се полако уобличавају у хармонију. Огромном брзином се појављују звезде. Излази сунце, ноћ се претвара у дан, природа се буди.

Наилазимо на дечака и девојчицу. Отварамо прозоре и заустављамо ауто. Дечак каже: „Знао сам да ћете доћи”. Отац и ја упитамо: „Хоћете ли да вас повеземо тамо где сте желели да кренете?!” Дечак стидљиво клима главом и окреће се девојчици. Девојчица се за тренутак замисли, ухвати дечака за руку и рече: „Хвала, али наћи ћемо пут и сами”. У том тренутку, на путу ка шуми, прелеће гавран и понесе са собом ехо.

САМИ САМИ САМИ...

Јелена Ракић

СТРПЉЕЊЕ

Дошла сам и села.

Прошло је неко време, а ја сам ћутала и дисала.

Уживам ли? И даље сам на истом месту.

МИСТИКА

Посматрала сам три слике. Све су биле исте, на њима је била девојка. Питала сам уметника зашто се дела зову ФЛАСHE када на њима нема боца.

Ћутао је.

МИЋКИЋ МАМИЋ, САМАЦ

Мама му је умрла још давно, прије двадесет девет година, кад је њему било двадесет девет, („Ето, која и коинциденција; нимало случајно”)

Тешко му је сада, још и теже. Све теже. Виде то и други чак. И није лако живјети сам, двадесет девет година дугих. Наврати му по нека женска, („Дуг је ред за чекање код мене”), тврди он, кад нико не види – како каже, (а и не види), („Добије оно што тражи”) – и свак на своју страну.

Оженио би се, каже, и жао му је што то није и раније учинио, („Ради маме; да види, да дочека...”), али он не може да поднесе неке ствари код жена. Поготово не би могао трпјети да јој долази мајка, („Ја да гледам пуницу по мојој кући – ја?!”).

А зна он и жене какве су. Не знају оне да цијене праве вриједности. Зна он да би жена, чим се ослободи и кућу почне сматрати својом, испремијештала оно што је његова мајка у годинама среће уређивала са мјером и укусом какве није имао нико („Она би покушала неке ствари и да баци, знам ја, знам – а то би био крај! Мој или њен!”).

Мићкић Мамић, лично

ОТУТАШНИЦА

Путељком понад Манастира прође једна госпођа дивна, („Шта је, шта је – шта ако је манастир; зар је гријех што гледам, што видим?“). Госпођа нестандартног изгледа и димензија. Пунија. Дебела, рекли би – да та ријеч нема и неке ружне призвуче, а та госпођа је била лијепо дебела. Отуташница – рекли би наши стари и они који старе имају у лијепом сјећању. Да, баш тако: отуташна, могла би да се отута, тј. откотрља. Сад сам сасвим сигуран да је та необична ријеч настала у тренутку када је крај неког од тих даровитих и надахнутих језичких изумитеља и иноватора пролазила нека госпођа овако заводљивих облина. Тада је тај пожелио да се она отута, закотрља, полети – а он да јој спасилац буде – па да му отуташница право у наручје упадне, долети, улети... А историја се понавља, знамо. Дани исто. Појаве. Отуташно је и вријеме, па и људи.

ВУЧИЦА

Аутомобил је зауставила камена громада на уском шумском путељку. Изгледала је као мартирјум, погански жртвеник, као громада с гроба келтског кнеза. Љубили су се. Завела га је у крчми на старом сајмишту и наговорила да је мало провоза до дравске шуме. Стао ју је полако свлачити. Аутомобилска стакла од даха се замаглише. Знала је да на том мјесту ноћу никог нема. Грицкао је њене брадавице. Годило јој је. Уживала је у његовим додирима. Лактовима је замагљеним стаклом исписивала непознато знаковље.

Вук је стајао на камену. Гледао је два тијела у љубавном чину. Пропео се на предње ноге. Крајичком ока видјела је вука. Препознала га је по очима, по погледу који је прати годинама. Укочила се. Нестао је осјећај угоде.

Прстима је продирао у њу. Грицкала је безосјећајно његове усне, браду, адамову јабучицу. Застала је. С њеног лица као да је нестало крви. Занио се и стао је спуштати њено предње сједало. Савила се око њега. Наглим покретом прегризла је аорту. Крв је шибала по управљачу. Искочила је из аутомобила, подигла реп и скочила на камену громаду. Вука није било. Зажмирила је. Кад је поново отворила очи, аутомобил је био празан. Учинило јој се да сања.

БУНАР, СТЕЋАК И ЈА

Лежим уз бунар и спавам. Из даљине, од Панталеја, чујем звона. Звоне некако посебно. Никада ближа, јаснија и речитија. Пробам да провирим једним оком у дан, али не иде. Не иде никако. Велика тишина. Велика врућина. Мало ветар промрси ваздух нада мном. Ја, чудног ли дана – помислим. Ко слика однекуд већ виђена. Чујем комшију где псује децу. Жену му где виче на њега. Деца им углас плачу, просто видим лица им прљава, знојава, од плача испуцале суве образе с траговима прљавих суза... Утом слику прекида зуј плаво-зелених, тешких зунзара...

Велика тежина, баш осећам ту велику тежину. Скоро подмуклу. Лежим уз бунар и, ваљда, спавам... Лежим ли ја, питам се? Спавам ли ја, питам се? У тај час једно врапче ме прелете. Ма како ме прелете, ја ко да се дигох с њим. Осетим како с мене пада у бунар сва она звоњава од Панталеја. Лежим и спавам. Некако мукло чујем где оно врапче подиже сав звук у лаку празнину. Просто га усиса. Дубоко доле, мало даље од бунара, сасвим уз пут стоји стећак и на њему ја.

ДУХ ХЕРОЈА

Да Хамлет није поверовао Духу свог оца, лажни краљ би заувек владао. Општа данашња стварност била би још крвавија, нарочито код нас Срба и осталих православаца... Прошле ноћи и сам видех духа. Видех

жив дух Хероја и како верујем у Духове, нарочито у Дух Велики кроз велику историју која је што и Десет Божјих заповести, Вечно неизбрисива, свевремено важећа и независна од људи, поверовах у Дух Хероја и поверих му се. Пред зору се подиже, јер смо до јутра причали, рекавши ми: „Поштуј Оца свог, Дух Великог и Праведног у Космосу, и Мајку своју на Земљи – Отаџбину, и за душу своју а нарочито Дух, не брини.” Окрете се и смирено крену да изађе ни мало се не бојећи Сунца које се просу преко стола као бокал изворске воде. И рече још – „Покушај да ово кажеш још коме или – запиши. Требаће ком.” Тако је било а свако нека чита по свом.

СРЕЋНИ ЉУДИ ЗАТВОРЕНЕ ПАМЕТИ И ЗАШИВЕНИХ УСАНА

Читам и слушајем. А и да то не чиним, знам – нас убијају. Шта да кажем? Шта кажу остали или срећни живе затворене памети и зашивених усана? Не волим ово лето, не волим ни ове људе јер то нису људи народа коме ја припадам. Или сам психички оболео, а пошто се само богати лече, јер једини могу, питам се колико ћу дуго размишљати о дилеми ко је стварно болестан. Ја и неки као ја или они остали.

Шта да кажем? И да хоћу, нећу у инат. Све док не проговоре они остали, они Срећни – затворене памети и зашивених усана.

Драган Ј. Ристић

РАМ БЕЗ СЛИКЕ

Једна Бојана јурила је за њим. Безуспешно.

Једну Бојану јурио је он. Безуспешно.

Једна Бојана постала је његова супруга.
Полууспешно.

C'EST LE VIE

Опет сам слушао да сам нитко и ништа, да сам трунтава незналица која сво своје знање нанаша у безвриједном елаборату у торби, односно, да никад и ни под којим увјетима не смијем сметнути с ума да за свој статус на друштвеној лџествици захвалност дугујем искључиво њему, и то не само због елабората, већ и због осталог имица, који, иначе, осим оне торбе укључује још и беспријекорно обријано лице те уредно свезану кравату, а што ми је своједобно управо он био наметнуо с циљем да се, како је рекао, ово моје, ништкористи тијело погурне напријед барем толико да ја колко-толко догурам дотле докле сам и догурао.

Била је то срећом само уобичајена ноћна мора у којој је испаливач познатих салви моје жене и опет била позната фаца мог шефа, а који ми је, као наш највјернији кућни пријатељ и ноћас муљао на тему да ће она једнога јутра једноставно нестати, и то с бундом и мерцом, што ће иначе бити посве разумљиво јербо је то најмање што си је за свој безвриједни живот са мном могла завриједити, а да ћу ја заправо тек тада схватити да... *ма, матер ли му његову, шефовску, јер, јутрос, факат, нит жене у кревету, нит бунде у ормару, нит мерце пред кућом...*

МРЉА

Уселио сам се у нови стан на Новом Београду 31. децембра, једне године. Северозападни зид се борио са влагом, одмах сам приметио – на њему је избила огромна мрља. Била је сува на додир, а облик јој је био нестваран. На зиду сам имао Арлекина, који није никог питао а уселио се.

Временом се све јаче оцртавао. Био је то мој занимљиви цимер. Ни његов злокобни осмех ме није поколебао – нисам желео да га прекречим.

Био је једини сведок мојих тихих, важних тренутака осаме.

Једног септембра, када је дошло време да се неко драг усели у мој и Арлекинов стан, прилично лако сам донео одлуку о кречењу свих зидова у заносну нијансу жуте.

Сада сам опет сам.

Проклети пајац, страшно ми недостаје...

БЕЛА И ЦРВЕНА

Били су пресрећни када су се упознали. Он јој је пренео љубав према природи, кулинарству и малим спортовима. Она је њему пренела љубав према сликарству, књигама и црно-белим филмовима.

Нису се раздвајали четири године.

Пете године, она га је оставила због девојке коју је упознала на Сајму књига. Престала је да одлази у

природу, да истражује необичне рецепте и да гледа мале спортове на сателитским каналима. Умрла је од мањка белих крвних зрнаца, а да се прави разлог није ни сазнао.

Он је и даље волео сликарство, књиге и црно-беле филмове. Бираном храном је успешно регулисао мањак црвених крвних зрнаца, а и белих је имао на претек...

КУРВА

Ја сам сасвим обична проститутка. Ја имам мачку уместо пса. Добро сам свесна тога. Била бих сасвим обична девојка да имам уместо мачке пса. Везана сам за моју мачку. Без ње бих била само обична девојка. И док се други пси суше на штриковима у дворишту, моја мачка се купа у парфему. Седим за столом пред раширеном, флакавом, карираном крпом. Ножем у руци скидам буђ са врха џема у тегли. Свиће, а кроз прозор пси висе са штрикова у дворишту. Требала бих да се добро наједем јер знам да после нећу моћи јести. Требам да кренем док се не пробуде власнице мртвих паса. Селим се и мораћу да се отарасим мачке, а када сам тужна, ја не једем. Боље да је се ја отарасим, него да је убију обичне девојке. Ево, већ гребе врата. Њој је једино битно да се она најела. Мораћу после и да испечем пар јаја.

Врата се неочекивано отварају. Мачка нестаје, али девојка не губи апетит. Курва остаје курва.

ЗМАЈ

Три девојке посматрају песника како прилази прозору, као три младе срне ношене на три плишана јастука из шуме, преко потока, у планину силноме змају, да му играју или да их прождере уз слатки мљац. Песник са прозора угледа у башти, под брезом у цвећу, младића са некаквом свеском у руци. Младић спази

песника, закорачи из сенке, отвори свеску и подиже речи ка прозору:

- Племенито осећање, – ту се младић стидљиво насмеја
- Свима треба, свуда хара, – ту му задрхта глас
- Племенито осећање, – то рече тихо
- Обузеће страшног цара, – то рече гласно
- Племенито осећање, – ту усправи руку
- Без њега је живот срање! – ту се угризе за усну, кратко поклони и потрча да нестане иза угла.

Песник се најезжено стресе, па пружи руку кроз прозор према грани, дохвати плод, стисну га палцем и кажипрстом, да утврди да ли је зрео, откиде га, обриса о ревер, окрену се према срнама, и загризе.

САН

... 3 сата и 49 минута су безуспешно покушавали да пробуде Нестора Аксентијевића, не знајући да већ две године свакодневно мења дневни живот за ноћни и обрнуто, више не разазнајући шта је стварност а шта сан. У наведеном периоду, често је жени постављао веома чудна питања у вези догађаја који се нису десили, тако да се и она збуњивала по питању Несторовог здравственог стања.

Пошто су га напоскон пробудили, нашли су га затеченог и у недоумици да ли је то утонуо у још један сан или можда ноћну мору, коју ће себи, већ следећег јутра, објаснити преобилном вечером и легањем потрбушке.

Сергеј Скорупан

ИКАР И СИЗИФ

Након што га је докони пјесник по ко зна који пут
спалио и извукао из пепела, Феникс уздахну и рече:
„Ти, Сизифе, како хоћеш, али ја не могу више”.

НЕПРИЧА

Ма шта има ја да вам причам причу. Маштајте!

ПРОПОВЕД

Тог јутра говорио је о Богу. Као и сваке недеље. Глас одзвања у полупразној катедрали, мишљења су подељена, кашаљ сведен на минимум. Схватио је. Прекинувши реченицу на пола, не изговорио ионако недовршену мисао, сиђе с проповедаонице и седе у други ред. Не у први.

Тишина. Значајни погледи, сукобљени шапат, ехо немира немилосрдно одјекује. Није наставио. Седео је погнуте главе и ћутао. Треперио читавим бићем.

Излазе полако. Један по један, без гуркања, храбрећи се погледима истомишљеника. Затварају тешка врата нечујно, да се не окрене.

„Сад знам зашто си умро сам” – помислио је. Приђе олтару, помилова га и изађе кроз сакристију. Заувек.

Горан Спасојевић

ДАН КАДА СЕ КУМА УДАВАЛА ИЛИ ТИ: КЛАСИЧНА ШПАНСКА ПРИЧА

/прича по којој чувени редитељ Педро Алмодовар баш ових дана снима свој нови филм у коме се у главним улогама појављују Викторија Абрил и Хавијер Бардем, а у епизодној улози куме-удаваче Пенелопа Круз/

Догодило се једне Божје суботе у Саламанки, Шпанија...

Телефон је звонио дуго и бесомучно. По пети пут. Била је на граници нерава и стварно није знала шта ће и како ће даље. Не, стварно није знала. И таман кад је одлучила да дефинитивно побегне у лудило, неко је, с ону страну, подигао слушку.

– Слушај стоко – рекла је избезумљено – шта је с тобом?

– Ништа – рече он мирно, најмирније од свих мирних. – Спавам.

– Спаваш – урликну она! – Спаваш, а кума ми се венчава за сат времена! Не знам да ли се сећаш, али имамо договор да дођеш по мене и да одемо тамо.

– Сећам се – рече он. – Али постоји један нови детаљ који баш и не иде у прилог том договору.

– Ајде – рече она. – Не могу да верујем. А то је...

– Кар'о сам ти куму – рече он.

Истог тренутка веза се прекиде.

КРИЛАТИ КОЊИ

Када Папа нешто нацрта, никада га не поредим са Микеланђелом. Само кажем: „Ваша светости, добро је”, и ћушнем му гумену бомбону у безуба уста.

Клечимо на дебелом персијском тепиху. Окружени смо његовим цртежима: на њима су све сами крилати коњи. Нагнух се према његовом длакавом уву и упитах забринуту: „Ваша светости, зар сви коњи лете?”

Папа подиже главу и добро ме осмотри. Онда приноси кажипрст мом лицу. „Лете кад их ја нацртам!” одбруси.

УСАМЉЕНО ДРВО

Враћамо се из лова на дивље свиње. Друм је прав као стрела. Сва светла на небу су угашена. Певамо колико нас грло носи. Усамљено дрво прелази на нашу страну не обазирјући се на нас.

Одупирем се о волан стискајући педалу кочнице.

КУПЛЕРАЈ

Тражио сам куплерај по Пирејској луци. Растурао сам се од пешачења мислећи да ћу и даље морати пешке, али пронађох тротинет за превоз. У међувремену су ме неки амерички маринци изазивали

добацујући ми са укотвљеног носача авиона: „Србине, сероњо, шта тражиш овде?” Ништа им нисам одговарао, али сам зато, онако у пролазу, одмахивао уздигнутим грчким колицима.

СТИГОХ до дискретно осветљене зграде. Уђох унутра. Приметио сам да сви шетају голи или се туцају.

Распитујући се за куплерај, само сам сазнао да не примећују моје присуство.

Мирослав Средановић

САЛТО МОРТАЛЕ

Тмина. Мост. Слободе. Пење се на парапет. То му је до сада највиши положај. Животни. Испод се љеска вода. Мами га дубина. Понирања. Извија се. Изводи скок. Суновратни. Слободним стилем. Без публике. И жирија. Додирује дно. Тврдо. То му је најјачи ослонац. Без даљег пропадања. Не успева да га задржи. Потисак га избацује. С главом на горе. Испливава. У близини му испружене руке. Дављеника. Стегле сламку. Прихвати руке. И сламку спаса.

ЗАМАМНИ ЦРВ

Настаде из упљувка. Заживе на трулежи. Гамиже. Беласа се на цркотини. А онда га човек прихвати. Нежно. Стави га у кутију. Вакуумирану. Налепи етикету. И цену. Постаде роба.

Човек се ценка. А онда га купи. Понесе га на леђима. На обале реке. Модре. А онда га пажљиво прободу. Да му не повреди органе. Виталне. Зна човек како се набија. На колац. На ражањ. И на удицу. Треба да што дуже поживи. И да се замамно увија.

И тако, није више безвредни црв. У служби је човека. Постаде му мамац. За облапорне рибице. Златне. Да их накачи. Да му испуне жеље. Три. Једног лепог дана. А, можда, и пре.

СТЕНА

Живот је тежак. Као стена коју једном руком држиш, како се пећина, у којој живиш, не би затворила заувек. Да сунчеви зраци уђу, бар мало. Онолико колико је довољно да осветле скривени кутак. Онолико колико је довољно да знам да тамо негде има сунца. Сунца коме не смем прићи јер се плашим да ће ме опећи.

Сигурније је овако. Мало таме, мало сунца, више извесности, мање неизвесности, доста сигурности, мало снова. А на граници доживљеног и сањаног – стена. Тешка као живот, велика као искуство.

ОЧЕКИВАЊА

Између снова и реалности велики понор. Реалност је овде, снови тамо негде. И кад им се приближим, опрез ме за рукав вуче. Подсећа да они можда нису такви каквим их ја видим. Да ће се изменити кад им ја приђем. Реалност ће их изобличити кад их додирнем.

Зато је боље овако. Снови живе свој живот далеко од мене. Када им приђем, више нису снови. Постају већ испричана прича.

Снове убијају различита очекивања.

Моја и твоја.

У ЧЕКАОНИЦИ

Дечак, корачајући у месту, корак напред па корак назад, јечећи неразговорно, ипак се креће. Удара главом у своје руке, у мајчин кук; тапше неком код пода кога само он види у шуми, за пут обувених ногу...

Непрестано се љуљајући на све стране, погледа причвршћеног за нешто широко – прилази му изнова и изнова; али изгледа да не може да се отме мајчиној руци или то заиста и не жели.

Искорак напред – закорак назад, искорак – закорак, искорак – закорак уносећи се цео, у таласима треперећи, некад мирније, некад снажније – наизглед дивље, наизглед радосно.

Његово лудило делује као игра потоњег човека међу најзад угледаним решеткама стварности.

Његова радост налик је листу затрпаном у унутрашњости крошње: бљесне ретко када се под неким налетом радозналог ветра гране размакну да га покажу сунцу. А оно му се сјајним зеницама обрадује к'о сину који се вратио са далеког путовања.

Помислих да он, дечак који види крошњу изнутра, засигурно види изнутра и сунце, и твоје и моје очи.

Једном, када се крошње изокрену, он ће стајати најближе сунцу.

ПТИЦА

Ово је последњи трзај, више не ни толико болан колико тужан и смешан. А ја још увек све по навици – хоћу. Пишем ти... То увек тако буде, поклопиш ме и оставиш да одстојим неко време као да сам неомиљени чај на који треба да се натераш. Посматрала сам те с прозора како ти врабац бежи из руке, а ти га не даш, па га тако потпуно изгњечиш. Јадно. Смејеш се.

Слушао сам твоја писма. Била су као ветар. Корњача си у ходу, змија кад се мазиш, а кад проговориш, поједеш ме, па сам ти кост за којом се ни пас не би осврнуо. Личиш на старе испуцале фотографије измучених Солунаца са карактеристичним исколаченим очима...

Зовем брзо, готово без даха понављам гласно: Тачка уи... тачка со... дабл... дабл... Куцам.

Има један зрак у закопаној светлости. Пронађеш ли је, живећемо у вечности. Одгонетка је у мојим очима, а ти гледаш у голубове, а ја тебе с прозора. Смејем се. Настављам... Чекам одговор. Стонога прелази преко тастатуре, а ја као да видим тебе. Свуда си, лудаку. Куцам у срце поруке и писма које си измислио а ја, тако бедна, скупљала их као сирочиће. Погледам у своје скелетно тело. Видим их. Смеју се. Дланови су ти сада празни, птица на једној слици и на једној жици. Бришем све.

СЕНКЕ САМОЋЕ

Када сам се оженио, невесту сам у кућу довео. Њеним доласком сви беху одушевлени. Тако би. Касније смо се разликовали. Није се знало ни ко шта ради, а камоли шта мисли. Наговори ме и пређосмо код њених. Мати и сестра биле су једине две особе које су добро и зло делиле. Враг не мирује и љубомора њена одведе нас даље. Изабрали смо стан у центру града са издвојеним улазом декорисан цвећем што води у рај. Јуче ми жена рече: „Одох код комшинице да се мојима јавим и да им саопштим радосну вест – коначно смо срећни”. Иди! – прозборих и изађох на улицу да не бих размишљао из ког угла се то види.

ШОК ТЕРАПИЈА

Молим те, извади онај кључ из браве. Сећа ме на дан када ми беше осам месеци, а отац служио војску. Мати се спанђала са комшијом и остави ме завезаног на поду а врата закључа и у брави кључ оста, па са њим у иностранство. После три дана комшије ме нађоше зацењеног и однеше лекару, а овај у болницу упути. Оца обавестише и он дође. Врати ме кући и ујаку даде.

Вративши се, отац сазнаде где сам и врати ме. Ожени се и ускоро добих брата. Маћеха ме волела као и свог сина... Кад се из армије вратих, одемо да прославимо. У кафану улази жена окићена златом и прилази нашем столу.

– Александар?!
– Да, тај сам!
– Сине... – хтеде да ме загрли, али ја то избегах. –
Хоћу да ти купим...
– Хвала, госпођо, мама ми је већ купила све што
ми треба.
Неки тврде да је плакала док је одлазила, али ја у
то нешто и не верујем. Људи свашта причају.

Татјана Стефановић

ДА ЛИ ЈЕ ЉУБАВ БАЈКА

Да би нашла љубав, кренула је од цвећа. Купила је лозицу црвено-зелену, и пустила је да пада преко балкона...

Да би нашао Љубав, кренуо је од птице. Купио је на пијаци жутог канаринца и пустио га да лети по соби...

А онда су почели да броје дане до сусрета...

Тачно тог и тог дана, птица је излетела кроз прозор и долетела на лозицу необичних боја. Он је пошао за птицом и угледао је на балкону пуном лозе. Држећи се за лишће, попео се горе а жена је рекла: „Баш на време да дочекамо звезде!”

Свако вече су им правили дочек. Жена и лоза бојом и мирисом, а човек и птица гласом. Звезде су долазиле ноћима, док им једном није досадило. Наступио је одједном потпуни мрак. Довољан да се жена убоде на лозичин трн и заспи као Трнова ружица. Довољан да птица одлепрша, одвлачећи човека у непознато.

Кад открије све тајне, он ће доћи да је пољупцем пробуди.

Хоће ли?

Да ли је Љубав бајка?

Живорад Стојановић

КВАДРАТ И ПРАВОУГАОНИК

Што си пристао да будеш квадрат, као да ти је род рођени, кад ти је сасвим лепо пристајало лице правоугаоника пуно неодољивог шарма и сјаја белине и сасвим, сасвим достојно своје величине.

ЈАСНО И НЕЈАСНО?

Разумем да има вицева са брадом и оних без браде, али ми уопште није јасно зашто је прича једног нашег будућег нобеловца ћосава.

ПИСАЊЕ

На саму помисао колико је људи баш у овом тренутку, док ово пишем, закуцано између својих зидова, озбиљно се најежим. Видим и самог себе како седим за столом, држим оловку у руци а крајичком ока налећем на исувише познате ствари по соби. Кажу да је то одлично за писање, суморан поглед?!

У овом тренутку бих се сложио са било чим, а нарочито да је ово у чему сам, добро за било шта.

ПРВИ ПУТ

И мени и њој био је први пут. Дуго смо чекали да се то деси. Тражили смо праву особу, јер била би штета урадити то с неким ко на то није спреман. Дуго смо веровали да није најбитније – ући, пробити ту танку опну. Али остали смо усамљени. Сви су то већ урадили. То нам је дало снаге – њима није било ништа, па неће ни нама. Мора се једном. Зато, вечерас смо се искрали из кућа. Спремио сам заштиту (гледам и ја филмове, не бојте се).

Била је дивна те ноћи. Узео сам је за руку, погледао је и рекао:

„То је то, идемо до краја, макар се заглавили.” И гурнух га унутра, истог часа спазивши светло. Сутрадан смо осуђени за покушај обијања супермаркета. На шест месеци. Срећа што нам је то био – први пут.

НЕКА ДРУГА ПРОМОЦИЈА

Већ две деценије приређујући књижевне вечери, све више га је обузимао утисак да би и сам могао да пише добре приче. Врвеле су у њему, вапиле да изађу. Кад су похрлиле, једва је стизао да их испише. Дани и ноћи били су му све краћи.

Није било срећнијег на планети кад их је угледао у рођеној књизи!

Промоцију је, из скромности, организовао у *свом* Дому културе. Било му је, додуше, жао што ће многи морати да стоје – сала је имала једва стотинак места. А колико ће тек публике доћи! Преслишавао се – организовао је преко хиљаду промоција, многе младе и незнане писце лично је открио и прогурао у јавни живот, а са познатим писцима правио је праве бравуре – студиозне трибине, округле столове, читаве симпозијуме о њиховим делима... И академици су изјављивали да лепше промоције нису имали! Биће то невиђена публика!

Стигао је сат раније, да се љубазно поздрави и са првим посетиоцима. *Претерао сам*, рече у себи после пола сата, *тек сада ће похрлити*. Нико се не појави ни у следећих четврт сата, а потомстигоше двоје старих. И обрадовао им се и није – они су долазили сваке вечери, да се огреју и освеже соком. Кад откуца тачно време, већ видно растужен, тешио се *академским временом*. Но и даље никог не беше на видику! Бар да је небо било тмурно него ведро и обасуто месечином!

У дубокој тузи озари га нагло откриће. *Па да, па да! То је! Они немају појма да сам то ја! Они мисле да је то неки други Петар Јовановић!*

ЈА ПИЈЕМ, А ОН СЕ ТРЕСЕ

Ју, тешко мени, ја се успавала, сат није звонио, немам ни пола сата а километар до аутобуса! Умијем се ко мачка, навучем шта ми под руку, какав црни доручак – тутнем у уста комадину сувог мяса, држ кофу сира, па тутањ... Увати ме жеђ, а тек сам одврзла кофу! Пијачна чесма залеђена, а далеко не смем, здипиће неко кофу! Ма издржаћу, изволи госпођо, изволи господине, леп сир... Брзам ја, иде продаја, ма некако споровозно, а ја све жеднија, пожар у желуцу! Напољу минус петнајес, ма не помаже! Терај ја терај, једва издржа. Трк на улицу пред бараку, брзо дај једно ладно пиво! Ваљда мислиш нехлађено? Ма какви нелађено, човече, дај најладније што имаш! Пред бараком цупка на мразу један господин, мал постарији од мен, цеди чокањче. Ја довати оно пиво, кло-кло-кло, он з-з-з-з.. Испи ја пиво у три гутљаја, господин ме гледа исколачено – свака част, снашо, видим да си здрава, је л мож још једно, ја частим. Фала, мож, то ћу понесем кући...

ЛАСТЕ

Већ сам матор. Зима ми је превише хладна. Лето превише топло. Пролеће мог живота одавно је прошло. Због тога ни ово пролеће не волим. Јесен ми „лежи”. Прија. Али ми не пријају кише.

Зато сам се и затворио у собу. Моја столица за љуљање је у северном углу. Око мене су чиније са зрелим воћем. Богу хвала, стакленици га обезбеђују сада током целе године. У руци држим праћку. Из кавеза вадим усплахирене ласте које, специјално за мене, лови комшијин син. Добро плаћам. Једним растезањем шаљем их у јужни ћошак. Тупо падну на под. Неће се више вратити. Неће бити пролећа. Ни лета. Вечита јесен!

Док потрају ласте...

ЗЛАТАН МЛАДИЋ

– *Шутиш?*

– *Шутња је злато.*

Палим још једну цигарету да те спасим од претешких ријечи. Мојих. Непромишљених. Мора да сам проклета, помислих чекајући нову заповијед вечерас успореног нагона. Свака моја мисао. Чини ми се да бих је руком могла ухватити и угурати у твоја уста. Само да их отвориш. Али не. Ти радије отвараш прозор и пушташ атмосферу да изађе из собе. Кад бих могла за њом.

Празан простор међу нама добро успијева. Нетко се побринуо за то. Да је барем сан. Рекла бих ти да ме пробудиш у осам. Овако, мислим да нећу издржати. Хвата ме грозница. Хватам ја њу па је брзо пуштам. Шта ће ми. Поправљам фризуру. Бришем нос. И љубим те.

Ти си златан младић, озбиљно ти кажем.

ПЕТАК ЈЕ

Послужитељ музичке школе је виолинским кључем закључао клавире и виолине, а бас кључем читаву ритам секцију. Док је брисао школске ходнике мокром крпом, кључеви су звецкали у џепу плавог мантила. Ђаци окупљени у школи су могли само да иду на неко друго место. За њима послужитељ закључа улазна врата, кључеве стави у џеп од јакне и оде према директоровој згради. Врата му отвори страх и трепет школе који их узе и смести у џепама на прслуку где је држао сат.

Коме је до музике нека дође у понедељак, а до тада су кључеви на сигурном.

ПИСАЦ

Седи. Гледа папир. Бео. Празан.
Онда размишља. Црно. И пуно.
Узима револвер. Велик. Нишани. Пуца.
Крај приче.
И живота.

ТЕОФИЛ

Теофил је био ретко мрк човек. Изразито
намћораст ученик. Познат као зловољан студент.
Запамћен као незахвалан друг. И опасан нерадник.

Тврдоглав шеф. Дозлабога тежак муж. Мукотрпан
саговорник. Нетолерантан отац. Незахвалан рођак.

Црн као сама ђаволова душа.

Бесан као чопор разгоропаћених паса.
Злопамтило. Злотвор.

Све је то Теофил био. Више није. Налетео је на
горег.

У мраку.

Непознати га убио. Са три хица.

Велика непознаница.

Једино се зна калибар. Велик је.

Дарко Тушевљаковић

ДВА ПОГЛЕДА НА МЕТАЛНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

Скеле

Скеле су дугачке столице на којима седе облаци. Или су можда ноге штркљавих девојака које носе одрпане сукње? Или, опет, оргуље украдене са неба?

Ако је ово последње случај, онда радници морају бити серафими, крила сакривених испод плавих комбинезона, а аутомобили паркирани у подножју дирке по којима свирају полицајци (док знојавим длановима лепе казне по њиховим металним хаубама).

Олуци

Олуци су сурле бетонских слонова који имају кијавицу. Зато те животиње и не одлазе никуд, јер се осећају лоше. Али када оздраве – шта ће онда бити са нама?

СЕБИЧЛУК

Знао сам о том покојнику, комшији из зграде. Причала ми његова ћерка, једна фина, постарија госпођа. Често је срећем на ходнику. Рано је остала без мужа, тако да се прихватила бриге о свом старцу, и

остала поред њега све док није затворио очи. Тако то иде.

Доста дуго је живео тај чича, скоро девет банки. На ленти времена он није био тачка, већ једна кратка, али видљива линија. Кажу да је био добар човек, исправан, бистре главе.

Али, под старе дане, постао је себичан. Чувао се. Седео би по цео дан поред прозора док му је ћерка доносила храну, пиће, новине. Купала га је, помагала му да се обрије, читала му укрштене речи, уплаћивала лутрију, размештала му кревет, подметала јастуке под леђа...

А све је он то могао и сам.

Али, није хтео.

Чувао се.

И то је било једино што му је икада замерила. Никада то њему није рекла, али мени јесте. Тако то иде. Сретнемо се у мраку зграде, ни лице једно другом добро не видимо, и она почне да говори. Њен глас не одзвања. Туп је, мутан, као да испред њених уста стоји некаква непремостива препрека.

После тога се разиђемо, и ја пређем праг свога стана да бих унутра сам, на миру, дрхтао.

TWO FOR THE ROAD

Када изненада прекинеш са путовањем, свет направи још корак или два, а онда се окрене и у чуду те погледа.

„Шта је било?” пита те, подигнутих обрва.

„Не знам”, одговараш и обараш поглед. „Уморио сам се.”

„Ма дај”, подсмехне се он и настави даље.

„Стани”, вичеш ти за њим, и он се опет зауставља. „Стани да поразговарамо. Морам да ти кажем...”

И ти попут детета седаш на његово колено, скупљаш храброст, и говориш му све оне ствари. Знаш на шта мислим. Све оно...

Он те слуша, цупка коленом, губи полако стрпљење и чеше се по врату. А онда изненада измиче ногу и пушта те да паднеш на земљу.

„Шта је било?” питаш сад ти њега, збуњен, зацакљених очију.

„Шта шта је било? Нема ништа од тога. Ко још има времена за те ствари?” одговара он и наставља са путовањем.

И ти остајеш за њим и гледаш га снужено.

Али, не може се довека ни у леђа гледати.

КАВЕЗ

Кавез у коме добровољно станујем је у мојој глави.
Треба да га отворим и пустим своје мисли да полете.

ВРЕМЕ КРОЗ МЕНЕ ТЕЧЕ ДРУГАЧИЈЕ

Време хита негде испред мене, а ја остајем иза,
сасвим ванвремена. Тежим другој стварности коју
даноноћно кројим и преправљам у својој глави.
Круним време својим постојањем... Прошло, садашње
и будуће... Топи се наочиглед и меша у заборав... И
изнова у ново отапање, све до судњег часа.

МОЋ ПОСТОЈАЊА

Садашњост распета између прошлости и
будућности, стварајући прошлост будућности хрли.
Упорно одбијам да станем на траку живота. Не знам да
ли ћу моћи да поднесем удар следећег дана и све
наносе које носи. Када отворим очи, желим да видим
нешто сасвим друго...

БЕСМРТНОСТ

Стари научник је изгледао као да га само секунди деле од сигурне смрти. Живот је посветио даноноћном раду на проналаску напитка бесмртности. Била му је потребна само завршна формула. Можда само један број! Ноћи су му пролазиле у борби између науке и сна. Једном, врло касно, у јеку те борбе, старац је одлучио да удахне свеж ваздух не би ли дао подстрека својим мислима. Звуци споља су га сасвим разбудили. Чула се вриска неке жене, продорни дечји крици, пуцњи, испод његовог прозора неко је вапио за помоћ. Секунду касније, као да су му се сви ти звукови стопили у једну звучну поруку. Глава га је заболела, али је одмах заспао. Ујутро је добио идеју за коју је мислио да ће заувек променити човечанство. Смислио је завршну формулу. Бесмртност! Одјурио је у своју велику лабораторију, промешао елементе, повукао ручицу и чекао. Одједном, лабораторија је почела да се тресе. Из ње су искакали огромни ватрени облици који су се у додиру са ваздухом све више ширили. Свет је нестао у моменту. Ватра је прогутала сва жива бића и објекте на земљи, поштедевши једино старог научника. Он је гледао како се са угљенисаних зидова слива његов изум – напиток бесмртности.

ТЕЛО

Постоји нешто у музици. Нешто што покреће наше удове и тера их да се померају у неком ритму љубави или пак смрти. Стари људи кажу да чак и сам ђаво запоседа душе смртника музиком. Музика зна да превари, као и особа којој слепо верујемо, и погоди нас тамо где највише боли. Међутим, најбољи део музике је ритам уз који играју два спојена тела, а затим следи завођење и игра покрета, говор тела.... Она је савршено пратила ритам, многи су ту умрли.

НЕКО ТО ЗНА

- Постојали су на различитим крајевима простора.
- Зар он има крајеве?
- Имао их је за њих. Уосталом, гдје би друго и могли постојати ако не у простору и ако не баш на његовим крајевима, кад су их простор и крајеви посебно привлачили. И нијесу се никада срели.
- Како би и могли?
- Тако што су могли све што су хтјели. Не би се ни не срели да тако нијесу сами уредили. Знаш, они никада нијесу ни чули једно за друго. Постојали су у потпуно различито вријеме.
- Зашто онда причамо о њима?
- Зато што можда нијесу ни постојали. А зар нијесу могли?

ПОСЈЕТА

„Добро вече. Извините што Вас узнемиравам, али Ви то радите веома дуго нама, па сам морала свратити да Вас замолим да утишате ту језиву музику.”

„Ох, извините. Мислила сам да сам сама у згради. Нисам знала да и Ви овдје живите.”

„И не живим.”

„Не?!”

„Ја вам се причињавам.”

„Али Ви сте звонили на мојим вратима, и ја сам отворила. Видим Вас. Могу и да Вас додирнем ако то хоћу.”

„Мислим да је то Ваш проблем.”

ЈЕДАН ДАН ЖИВОТА

Када би човек био лептир, ево како би организовао свој једини дан живота.

Уместо 80 година живели бисмо, дакле, један дан, или 24 сата, или 1440 минута или, најпрецизније – 86.400 секунди. Ако би се неко родио тачно у поноћ, у основну школу би пошао већ у 01:48 минута. У 02:06 завршио би први разред. Часови би трајали по 9 стотинки, а велики одмор 31,245 хиљадитих делова секунде... Основну школу би завршио, рачунајући и 4,5 минута летњих и 1,5 минута зимских распуста, тачно у 5 сати. Средња школа би почела у 05 и трајала би 72 минута + 24 минута распуста (1 сат и 36 минута). Дакле, крај би јој био у 06:36. Ако се, рецимо, одлучимо за неки спорт, на пример – кошарку, почели бисмо тренинге већ са навршених 216 минута живота (3,6 сати). Тренинзи и утакмице трајали би 18,75 стотинки, а минут одмора 2,083 хиљадинке. Факултет бисмо завршили у 08:12, са навршених осам сати и дванаест минута живота. Посао бисмо тражили целих 90 минута и запослили бисмо се тачно у 09:40 и уз радни век од 10 сати и 30 минута, у пензију бисмо отишли у 20 сати и 10 минута. Пензије би у просеку касниле 5, 6 минута...Остале догађаје у животу можете и сами израчунати, јер, на срећу, нисмо лептири, па и за овакве ствари имамо времена.

ВРЕМЕ

Кажу да време не постоји. Тачно. Прошлости, знамо да већ одавно нема, будућност још никада није ни стигла. Између та два ништа може бити само, и једино, такође ништа. У томе ништа хоће да ја будем нешто. Е, па нећу!

САДА(ШЊОСТ)

Кажу да једино живимо у садашњости и да једино она и постоји. Покушавао сам да се уверим у то, али кад год бих изговарао реч *сада*, она би неминовно ишчезла и претворила се у прошлост. Припремао сам се месецима, тренирао, изрекао хиљаду „сад”, али ниједна није „заживела”. Молим све који верују да постоји садашњост да ми се не јављају. Мени је и овако добро.

МИРИС

Тог љета Миљацка је баздила више него ранијих. Смрад је био некако интензивнији. Сочнији. Пикантнији. Продорнији. Био је то прави шмек Олимпијског Града.

Љубав између моје дјевојке и мене је процвјетала. Као сиједа влас. Као ватромет. Као бехар. Али од врелине, ваљда, љубав је увенула. Није успјела сазријети. Само се осушила. Као опран веш. Као суза на лицу. Као боја на платну.

Остао је само мирис на мојој кожи. Благ. Готово непримјетан. Ненаметљив, али присутан. Вјерујем да га други нису осјетили. Били су опијени мирисом Олимпијског Града.

ПОМФРИТ

„Поуздано знам да ходам по Сарајеву и да је камен – камен и да на свијету нема такве будале која би ме батинама гонила да за траву кажем да је облак, а за облак да је сирово гвожђе.”

Неџад Ибришимовић

Није било ни 8:30 када је почело пржити. Пећи. Топити. Из пора је истицао зној и у потоцима се слијевао на прашњаву земљу. Земља је пуцала гласно попут лубенице и по њој су се стварали каналићи налик венама. Њима је струјала топлота од које су се

сушили језик и грло. Ријечи су запињале, па смо их све рјеђе изговарали. Однекуд са неба пао је голуб. Закопрцао се накратко. Врло брзо зраком се проширио мирис печене пилетине. Мозак препозна глад.

Додах на све то неколико младих кромпира, те мирис постаде још интензивнији. Јачи. Дражи. Примамљивији. Но, ни он, нити читав тај величанствени гурмански приказ нису ме могли натјерати на залогај. Изгледа да није само глад потребна да бисте јели!

У џепу сам пронашао слику своје драге усликану прошле седмице. Ипак, по пожутјелим рубовима и изблиједјелим бојама чинило се да је фотографија стара готово пола стољећа. Као да је прошло педесет пуних љета. И ево сад, педесет и прво, послије којег вјероватно нико од нас неће дочекати зиму.

УВОД У СВЕ

Сасвим полако, постепено, јели смо лажну чоколаду, слушали лажне вести. Зближени страховима, могли смо једни друге да разумемо, и никога више на овоме свету. Могли смо да осетимо трзање самртника, дах гладне, опружене звери. Мењало се стање ствари, закони људског друштва су нестали, остали су слабашни закони физике. Постојали смо у једној искренутој равни изван свих граница, мерила и могућности разумевања. Из наших живота, као у процесу испаравања воде, нестајали су последњи остаци смисла. Наши организми, снажно физиолошки условљени, нису успевали да се одрже и прилагоде промени. Наше мисли, покрети и слике нашег карактера стајали су замућени у слутњама. Разум није више постојао те су емоције биле условно једини медијум комуникације међу нама.

ВОЈНИК

– Сачекај војниче, стани у ред, бомбе падају на Берлин, а ти не би ни сапун, ни млеко у праху, ти би пиво! – жести се дебели седокоси бакалин у браон кецељи и уноси у лице лепом младом незнанцу. Војник ћути.

Зајапурени трговац нервозно извлачи испод тезге четвртину бајатог ратног хлеба и последњу кутију шећера. Трудница у црнини плаћа и јеца. Дечаку у излизаној униформи, браниоцу града нижем од пушке, поклања штанглу забуђавеле чоколаде.

Онда је дошао на ред војник са „адолф” брчићима, и тада је бакалин приметио да младић, који се ослања на штаку, нема леву ногу.

– Војниче, поделићемо боцу црног пива и комад тврдог качкаваља! Рат је, па шта!

Напољу урла смрт. Гори Опера, руши се зграда филхармоније као да је од шпила карата. Са угљенисаних зидина Рајхстага вијоре се заставе победника. Црвена армија пуца, „баћушке” пишају по згариштима, певају ”Рјабинушку” и пију вотку из великих лимених канистера.

Два Немца, дебели седокоси бакалин и наочити војник без леве ноге, попили су пиво и појели качкаваљ.

Из паљевина и затрпаних подрума допире јаук преживелих, са улица стиже смрад дима, барута, истопљених костију, сажежених тенкова. Победници

се церекају, спушта се ноћ. Дечак, голобради бранилац убијеног града, једе чоколаду и пева. Берлин је пао.

БУНДА

Жена је имала бунду. Дугачку до земље, сјајну и скупу. Необичну. У њој се појављивала у хладне дане дубоке кишне јесени, и онда када зима окује варош снегом, мразом што шара прозоре и тешким леденим чибуцима скривеним испод стреха.

Пролеће и лето жена је проводила закључана у кући, са ослепелим псом Дикијем и дебелом мачком Сафијом. Сатима је зурела у огледало, заљубљена у своје очи и предивно лице, очајна због умишљености да је на њој све лепо, и да би била права светица, само да није тих одвратних, кратких и кривих ногу.

Утонула у бунду, од стопала до врата, била је оно што је желела. Жена.

Јавили су да ће сутра снег и да се спрема студен. Кроз замагљено окно, смејући се гласно, гледала је како се пахуље роје, док је северац повијао крошње брестова отежале од снега.

Месечева полулопта била је окружена са хиљаде светиљки. То нису звезде. Из модре чиније бескрајног небеског густиша, падале су у снег угашене очи поларних лисица.

Жена је певала.

Б-ПРОДУКЦИЈА

На пустом паркингу два наоружана човека пресрећу трећег. Трећи вришти од страха и пада упуцан.

– Шта ћемо сад да радимо? – пита први наоружани другог.

– Сада ћу да певам једну песмицу! Жао ми је само што сам је заборавио, јер је годинама нисам певао...

– Па како ћеш је онда певати?

– То је већ ствар режије! Шта ви, господине режисеру, мислите о овом проблему?

– Решићемо у монтажи! – зачује се глас са неба...

ПЛАЧ

Човек је умро. Тужна судбина задеси свакога. Срчана кап, у понедељак, док се враћао са првог радног дана на новом послу. Два дана потом, сахрана. Жена плаче, старица тужи, жито се једе малим кашичицама, гробар пали цигару после напорног дана. Враћа се кући. На кућном прагу пада као покошен. Доктор каже, срчана кап, сваког погађа, нешто у ваздуху. Два дана потом, сахрана. Жена плаче, деца цмиздре, посни колачи се једу прстима, свештеника боли врат од заморне службе. Пријатељ га вози кући. За време вечере губи свест. У болници установљавају дијагнозу. Доктор пише извештај, објављује смртовницу. Петак је, поноћ, доктор је сам. Иако се то

од њега очекује, није отишао у пензију. Чује се сова.
Неко куца по стаклу. Месец је млад.

СЕДИМ НА ИВИЦИ КРЕВЕТА ЈЕДНЕ НОВЕМБАРСКЕ ЗОРЕ

Спава на левом боку, склупчала се и стеже усне.
Видим себе у лако замагљеном огледалу и тихо се
смејем својој дводневној бради, опуштеном стомаку и
слепљеним маљама. Облачим се нестрпљиво, јер ме
хвата јутарња мучнина. Она се у сну окреће на леђа.
Десна дојка јој провирује, тамна и мека, иако је
повукла чаршав и сакрила лице.

Маријана Цекић

НЕ ПРЕПОЗНАЈЕМ СЕБЕ

Пролази сат за сатом, минут за минутом, секунда за секундом, а ја непомично стојим испред овог великог огледала у коме видим свој уплакани лик. Више не препознајем себе: очи црвене од плакања, образи умивени сузама које још увек теку, уста модра и дрхтава, а коса... коса рашчупана и испреплетана мноштвом чворова. Посматрам себе док часовник откуцава сате мог живота, минуте моје младости, секунде мог детињства. Гледам лик уништен чекањем, косу без сјаја, образе без руменила и кажем себи: ово је последњи пут да због тебе изгледам тако хладно, тако беспомоћно, тако да више не препознајем себе!

КУЛТ ЛИЧНОСТИ

– Сазвао сам вас да ме известите шта је учињено после одлуке од пре три недеље да се уклоне сви трагови култа личности претходног председника. Ако желимо да се integriшемо у свет, а желимо, онда, господо, морамо да се понашамо демократски и реформски. Ми смо нова власт која мора да начини радикалан раскид са прошлошћу. А сада, да вас чујем!

– Уклонили смо све споменике бившег председника са тргова и из паркова. Скинули смо све табле на којима је било његово име, са школа, касарни, предузећа и улица. Из рамова смо извадили његове портрете који су били истакнути у свим јавним просторима. Диктаторово име избацили смо из устава, буквара и војничких заклетви.

– То је јако добро.

– Хвала, господине председниче, али имамо један проблем.

– Какав?

– Чије споменике да поставимо на упражњене постаменте и чије слике да истакнемо у службеним просторијама? По коме да назовемо улице и јавне установе које су сада без назива?

– Како то мислите – чије слике истаћи, чије споменике подићи, или – по коме назвати школе и фабрике? Па, ваљда се то подразумева – по садашњем председнику!

ВУК

На граници где се јава и сан одазивају истим именом, где ноћ предаје зори свој умор, стоји вук. Кренуо из јуче, застао у данас. У једном оку му одблесци ствари које су биле, у другом облици речи које ће бити. У зубима му остаци наших жеља, нада, страхова и радости. Свега што смо желели јуче, а нисмо стигли данас.

Очи црвене од ватре сећања на далека пролећа када смо били лавови, упрте ка хоризонту догађаја. Ноздрве се шире, осећа нов мирис, крв почиње да кола брже. Покрет, у почетку неprimетан обузима његово тело.

Корак.

Други.

Бржи.

Још БРЖИ.

ТРК.

Из наше прошлости незаустављиво долази, и са собом доноси вест.

Сутра долази.

ВИРТУЕЛНИ ЖИВОТ

Она каже: „...ваљда ме људи неће провалити колико сам очајно сама...”

И почињем да размишљам.

И ја сам сâм. Вероватно и већина вас који читате ово. Занимљиво за лаике као што смо ми. Живимо илузије дружења, виртуелне реалности, online chata...

Понекад се питам да ли ми живимо виртуелне животе. Понекад се питам да ли ми постојимо. Још боље, да ли ви постојите. Од гласова у глави, дошли смо до друштвено прихватљивог, политички коректног решења – слова на екрану. Дружимо се са духовима који плове телефонским жицама, које су довољно танке да кроз њих не пролази наш очај, али ни наше наде. Пролазе само глупа блебетања попут овог.

Виртуелно живимо. Реално умиремо. И када се више не повежемо, остали ће мислити – није добио слободну везу.

А он је био и остао без везе.

Са животом.

Са другима.

Са собом.

ЈЕДНОСТАВНОСТ ЖИВОТА

Јутро је, негде око четири, пре изласка сунца. Само се једна бледо розе црта назире на истоку.

Негде из даљине чујем звук стоке што се буди. Ветар доноси звук петла из Босне – прешао је границу да ми пожели добро јутро.

Излазим из колибе, прелазим три метра до ружичњака и попишам се на руже.

Како живот може да буде једноставан.

НЕВОЉА

Чим сам се родио, оца сам заробио. Бриге мајке праве су хајке. Поче: плакање, мољакање, праћакање. Ходање, пробање, мучење, учење...

Не може ово, не треба оно! Не иде тако, пробај овако! Ти си мали, неко те квари. Буди добар да не будеш модар! Мораш да учиш да се не мучиш! Не лажи, не кради, поштено ради! Моли се богу, жртвуј се роду!

Заврши факултет, војска зове, дипломе стоје, посла нема – жени све треба! Кћери плачу, рачуни скачу, а синови гину за отаџбину.

ПОПОДНЕВНИ ЧАСОВИ ОДМОРА

Парк је мали, клупе се распадају. Споменици опомињу на одређену дозу сећања. Нема везе, настављамо даље, не осврћемо се. Старац на клупи, резоновања помућеног хипнотизима и седативима, посматра пустиње зеленила кроз диоптрију епске деменције. Застајкујемо поред њега. Размена речи. Будућност као да не постоји. Хркање из мртвих солитера уз дневне какофоније. Блаженост. Питамо се како је име овом граду? Није важно. Овде нема опасности од серијских убица, а проповеди неког омањег месије нису допрле до успаваних (мртвих?) чула. Време је одмора, а не чуда... Па ипак, сваки нови потомак магловите собе машта о насиљу и кофеину у венама, прижељкује сломљена стакла преко очију истог оног седатираног старца. Несрећан случај. Идемо даље. Покушали смо да уобличимо могуће сценарије. Нови раздори, симболи симбола, осећај *успоравања*. Метафизика је умрла истог тренутка, или можда само заспала, тамо на трећем спрату и прди у свом узвишеном домену. Не знамо. „Минут ћутања?“, завапише споменици. А старац је већ уснуо. Клупа држи тај терет, зарђала колевка држи се поносно. Уљуљкана је у сан још једна сенка човека.

АУТОРИ

Агановић Нермин (1979), студент Филозофског факултета у Сарајеву; сарађивао са пар листова за културу; живи у Сарајеву.

Андрић Милица (1977, Београд), професор руског језика и књижевности; пише песме и приче; лауреат I поетског конкурса „Десанка Максимовић” за прву необјављену збирку поезије међу средњошколцима (1993); живи у Београду.

Аризановић Оливера (1971), професор српског језика и књижевности; сарађивала с часописима „Књижевна реч”, „Свеске”, „Име” и „Срицање узлета”; живи у Нишу.

Арсин Соња (1978), апсолвент српске књижевности и језика.

Бабић Биљана (1971), магистар филолошких наука; пише кратке приче и песме; живи у Бањалуци.

Бањеглав Предраг, живи у Новим Карловцима.

Беговић Рајна (1939, Скопље), лекар; објављене књиге: хаику дневник „Црвено небо” и роман „Бела ждребица и Кицино магаре” (2002); добитник је бројних иностраних и домаћих признања за хаику, ваке и сенрју; заступљена је у светској и домаћој антологији хаику поезије; сарађује с домаћим и иностраним часописима; живи у Београду.

Берић Миладин (1962, Бањалука), дипломирани инжењер електротехнике; пише поезију, приче и афоризме; сарађује с бројним часописима; књиге песама: „Кораком рањене корњаче” (1998), „Свитац у огледалу”

(2001), „Јутро на Задушнице” (2002), „Лаку ноћ Пропали студенти” (2003); живи у Бањалуци.

Бжуховски О. Лав (псеудоним Мирослава Трбовића, 1950, Врање), економиста-информатичар, пише приче и романе; живи у Врању.

Бјелчић Ратко (1967), књиге прича: „Приче о дјечјој љубави из школских клупа (1993), „Приче о одрастању” (2001), „Љубавне приче” (2002), електронска збирка прича „Тајне женских гаћица” (састављена од прича емитованих на Трећем програму Хрватског радија); аутор је више радио-игара, играказа, играказних прича, фото-стрип сценарија; у Драмском програму Хрватског радија емитовано је пет његових радио-игара; члан је Хрватског центра Интернационалног театарског института и огранка драмских писаца и сценариста Хрватског друштва драмских умјетника; живи у Загребу.

Блешић Маријан, дипл. правник; живи у Београду.

Богдановић Марко (1982, Београд), студент музичке академије; живи у Београду.

Богојевић Данијела (1979, Ваљево), пише поезију и прозу; преводи са енглеског; сарађује са бројним књижевним часописима у земљи и иностранству; збирка поезије „Покрети у сенци птице” (1997); живи у Ваљеву.

Богојевић Дејан (1971, Ваљево), наставник, књижевник и авангардни ликовни уметник; пише поезију, прозу, хаику, драму, есеј, књижевну и ликовну критику; објављивао у бројним листовима у земљи и иностранству; заступљен је у преко 50 заједничких књига, зборника и антологија; објавио је 20 ауторских књига (поезија, кратка проза, хаику, приповетке); приредио је осам књига и Антологију хаику поезије „Изнад празнине” (2002); добитник је број-

них домаћих и међународних награда за поезију, прозу, кратку причу и хаику; превођен је на 15 језика; оснивач је и уредник Интернационалног хаику часописа „Лотос” и часописа за књижевност, уметност и културу „Арт”; живи у Ваљеву.

Видаковић Слађана (1972, Београд), збирке песама „Вечни ток” и „Град воштаних фигура”; у припреми за штампу је роман „Боја истине”; главни и одговорни уредник часописа „Инфофокус”; живи у Београду.

Влајковић-Митрованов Душан (1967, Вршац), учитељ и библиотекар; објављивао драме, поезију, прозу, афоризме и стрипове; живи у Вршцу.

Водановић Роберто (1970, Сплит), пише приче и песме; сарађује с часописима; живи у Сплиту.

Воларич Злата (1930, Марибор), наставница словеначког, српскохрватског и руског језика у пензији; објавила је шест прича из живота; седамнаест романа, пет детективских романа, двадесет четири књиге за децу; све књиге је сама илустровала; живи у Крању.

Воларич Јоже (1932), машински инжењер и професор индустријске педагогике у пензији; пише поезију и есеје о књижевности и ликовној уметности; објавио је више од сто књига; живи у Крању.

Врачар Милан (1980, Београд), студент психологије; пише приче; живи у Београду.

Вујасиновић Милош (1971, Београд), бави се историјом и филозофијом уметности, преводилац; пише песме и приче; живи у Београду.

Вујић Живко (1947), дипломирани инжењер организационих наука; у књижевном животу присутан од 1965. године; објављује у разним листовима и часописима;

за поезију, прозу и сатиру више пута награђиван; објављене књиге: „Опомена за сутра” (1995), „Сонети опомена” (1996), „Тихе опомене” (1997), „Жубор измаглице” (2000), „Мјесечев гост” (2001), „Праменови дуге” (2001); живи у Бањалуци.

Вујичић Гордана (1955, Велика Плана), професор; живи у Београду.

Вујовић Љубомир, пише песме и приче; збирка песама „Модра шкриња” (2003); живи у Београду.

Вуксановић Галина, живи у Банатском Карловцу.

Гавриловић Драгана (1971, Београд), новинар; пише књижевну и позоришну критику; заступљена у више зборника кратких прича; приредила је хрестоматију „Златна књига светске књижевности” (1999), збирка кратких прича „Укус живота” (1999); живи у Београду.

Газивода Звонка (1970), пише прозу и поезију; збирке поезије „Риба Шљокичасте Крљушти” (2003) и „Владам” (2003); сарађује с књижевним часописима; награђивана; живи у Београду.

Гајић Сузана (1974, Лозница), пише афоризме и кратке приче; апсолвент психологије и новинар; живи у Београду.

Гафић Јасмина, студент; живи у Сарајеву.

Гашпар Драгица (1932), дипломирани правник, објављене књиге: „Ћутање није спокој”, „Очева кућа”, „Август у глогу”; члан је УКС; живи у Београду.

Гемовић Славенка (1947, Шевица код Кучева), објавила осам збирки поезије; сарађује с многим часописима; живи у Земуну.

Глишић Ненад (1972, Крагујевац), збирке песама: „Домовино, ти си као цироза јетре”, „Химне камиказа” и „Цветови Хирошима” (хаику); у часописима објављује песме и есеје; бави се виртуелном поезијом, мејл-артом и осталим видовима савременог изражавања; живи у Крагујевцу.

Давинић Слободанка (1944, Рибар код Рибарске Бање), судија у пензији; збирка песама „Зрење” (2003); живи у Власотинцима.

Даниловић Мирјана (1953, Велика Плана), лекар пнеумофтизиолог; пише приче; награђивана; живи у Београду.

Дебељачки Татјана (1967, Ужице), сарађује с књижевним часописима; збирке песама: „Кућа од стакла” и „Твоја”; живи у Ужицу.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996) и „Пут до пакла” (2001), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003); приредила (у коауторству са Владимиром Јовићевићем Јовом) панораму „Страдија данас” (2003); CD „Смех до бола” (2003); сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама; превођена на пољски, руски и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”: живи у Београду.

Добровски Даница (псеудоним Софије Живковић, 1985, Крагујевац), матурант; пише приче, песме и драме; живи у Београду.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; објављивао у многим часописима и листовима; уређивао часопис „Хаику момент” и „Ха-

ику момент инфо”; објавио књигу „Заструпљена река” (2000) и „YU хаику библиографија 1928–2002”; добитник је више признања за кратку причу; живи у Новом Саду.

Докна Горан (1970, Београд), пише афоризме, песме и кратке приче; заступљен у многим зборницима и антологијама; награђиван; живи у Београду.

Ђорђевић Смиљана (1978, Јагодина), дипломирани филолог; пише поезију, прозу и радио-драме; живи у Београду.

Живановић Радован (1954, Лаудоновац код Пландишта), виши машински техничар; пише хаику, сенрју, хаибуне, поезију и приче; заступљен је у неколико светских антологија хаику поезије; за хаику је награђиван у Јапану и код нас; живи у Мајданпеку.

Живковић Ненад (1963, Велико Градиште), пише поезију и кратке приче; живи у Београду.

Живковић Срђан, књиге песама: „И убити је уметност” (1997), „Тражећи светлост” (2000); аутор дечијих представа „Било једном у бајкама” и „Побуна васпитних мера”; живи у Прокупљу.

Жигић Драган (1935, Балте под Козаром) поезију пише од 1956. године, објављује од 1959; заступљен је у преко 100 зборника и 16 антологија поезије; добитник је 34 књижевне награде; песме су му превођене на руски, енглески, француски, пољски, јерменски, мађарски, бугарски, македонски и словеначки; самосталне књиге: „Заточеник светлости” (1968), „Део света” (1971), „Козара док ватра спава” (1972, 1982), „Руке над временом” (1977), „Лепа рушевина” (1979), „Сан са Пливе” са песником Мирославом Кокошарем (1980), „Песникова зима” (1994), „Лептир на ратишту” (1994), „Коњоврати” (1998), „Прозор

на једно око” (2003), „Крунисана вечност” (2003); члан је Удружења књижевника Србије; живи у Железнику.

Жикић Тамара (1972, Књажевац), правни техничар; пише романе, приче и поезију; живи у Књажевцу.

Зорановић Милан (1960, Сребреница), дипломирани економиста; пише поезију и прозу; живи у Суботици.

Ивановић Андрија (1980, Мајданпек), студент историје; објављивао поезију у књижевним часописима; живи у Мајданпеку и Београду.

Ивановић Тања (1956), библиотекар; живи у Београду.

Игњатовић Ива, пише песме и кратке приче; живи у Београду.

Илић Зоран (1955, Крагујевац), програмер; објављује прозу у више књижевних часописа; књиге прича „Једноставна и друге приче” (1997) и „Виртуелна девојка” (2003); уредник је за прозу у „Књижевној речи”; живи у Београду.

Илић Ивица (1983, Параћин), студент више медицинске школе; живи у Салудовцу код Параћина.

Илић Микица (1972), дипломирани правник и студент Богословског факултета СПЦ; пише кратке приче, приповетке и сатиру; објављује у књижевној периодици; заступљен у зборницима и антологијама; књига приповедака „Западно-источни диван” (2003); добитник више награда за приче и приповетке; превођен на енглески, немачки и бугарски; живи у Босуту.

Јаничић Владислава (1977, Београд), апсолвент историје; преводи са енглеског; живи у Београду.

Јовановић Бранислав Бане (1935, Нови Сад), новинар и публициста; дипломирао на Филозофском

факултету у Београду; пише афоризме, кратке приче, есеје, драме; објављене књиге: „Види излаз па уђи” (1979), „Post scriptum” (1995), „Мрак на сунце” (1997), „Игра зглавкара” (1998), „Пера Тодоровић трагом креманских пророка” (1998), „Диња пукла” (2000), „Партија се игра до мата” (2001); сатирични игрокази „Види излаз па уђи” и „Уста пуна песка, а пекар иза врата”; уређивао је сатиричне рубрике и додатке у десетак часописа и дневних листова; добитник више домаћих и иностраних књижевних награда; живи у Београду.

Јовановић Дејан (1970. Алексинац), пише поезију, приче, хаiku и романе; сарађивао је с многим часописима; заступљен у више зборника; збирка поезије „Ружа Партенона”; живи у Алексинцу.

Јовановић Зоран (1959), ватрогасац; пише приче; објављује у периодици; заступљен у антологијама; награђиван; живи у Земуну.

Јовановић С. Катарина (1982), студент психологије; живи у Земуну.

Јовановић Лазар (1984, Београд), студент рачунарства и информатике; пише кратке приче и песме; живи у Београду.

Јовановић Светлана, пише кратке приче; живи у Београду.

Јовић Марија (1983, Београд), студент Технолошко-металуршког факултета у Београду.

Калезић Милорад (1936), учитељ, књижевник и сликар; објављене књиге: „Жиг миља” (1972, песме), „Наследне очи и птица” (1976, песме), „Царске кише” (1982, бајке), „Немушти трг” (1994, песме), „Далеко је Фуџијама” (1998, хаiku), „Стварање Ене” (1998, сонетни венац), „Шаргита на Петибору” (1999, песме за децу), „Пјесме за-

вичажке” (2002, песме за децу); превођен на енглески и руски; заступљен у више антологија и зборника; живи у Радмиловцу код Београда.

Кљајић Горан, пише афоризме и кратке приче; главни уредник сатиричника „Носорог”; живи у Бањалуци.

Кнежевић Ружица (1952, Крушевац), професор енглеског језика и преводилац, магистар филолошких наука; објавила је „Зелену књигу”, „чудну мешавину стручне литературе, куvara и збирке приповедака”; живи у Београду.

Ковачевић Свен (1975, Немачка), живи у Некарсулму у Немачкој.

Костић Миливој (1971, Ваљево), академски сликар; објавио три збирке поезије; радове објављивао у домаћим и иностраним часописима; живи у Ваљеву.

Костић Мирослав Коле (1955, Врање), новинар; објавио: „Изабране песме” (1993, песме), „Ватриште” (1996, песме), „Вргнуће” (1998, сонети), „Белег” (2001, приповетке), „Циркус” (2001, афоризми); више пута награђиван; од 1974. сарађује с бројним часописима; добитник је неколико десетина награда; бави се књижевном критиком; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Крстић Славиша (1970, Београд), пише поезију и приче; збирка песама „Гонет” (1997); заступљен у зборницима поезије и кратких прича; живи у Смедеревској Паланци.

Лазић М. Слободан (1942, Београд), социолог културе; књиге поетских записа: „Предање о великом прљавом граду” (1995, 1998), „Гонија смисла” (2000) и „Талисман” (2001), књига фантастичних прича „Житије јеромонаха Захара” (2000); живи у Београду.

Лакчевић Маја (1979), студент руског језика и књижевности; живи у Београду.

Лојаница Горан (1957), пише афоризме и кратке форме; живи у Лучанима.

Љубичић Чедомир (1969, Београд), објавио збирке поезије „Бензинска Драперија” (1994), „Идеолог Светлости” (1997) и „Неронове шибице” (2003), роман „Пошаст у гостинској соби” (2002); живи у Београду.

Маринковић Божидар – Бошко (1943), службеник у суду; у периодици објављује афоризме, приче и сатиричне песме; сарађивао са радио-емисијама „Караван” и „Туп-туп”; живи у Београду.

Маринковић Русија (1938, Забинац код Владичиног Хана), пише поезију и прозу; збирке песама за децу: „Молим вас лепо” (2001), „Чаробни кључић” (2003) и „Чаролије” (2003); заступљена је у више антологија; живи у Београду.

Мијајловић Душан Адски (1953), пише прозу, поезију, хаику и књижевне приказе; награђиван више од 60 пута; објавио збирку песама „Несаницом до истине”, збирку прича „Калигула на кестеновом листу” и збирку хаику песама „Крчаг за росу”; објављује у бројним листовима и часописима; живи у Нишу.

Милошевић Илина (1976, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче; заступљена у неколико зборника и антологија; живи у Београду.

Милошевић Томислав (1939), члан Удружења књижевника Војводине и Удружења књижевника Србије; књиге песама: „Неке далеке очи на прозору” (1976), „Судар гласова” (1994), „Места и знаци” (1995), „Обојени круг” (1995), „Уместо епитафа” (1997), „Три живота једне песме” (1998), „Још једна кап о пролазности” (1999), „Не-

обичан пролазак у квартету” (2001); објављивао много и у периодици; повремено пише прозу, бави се и књижевном критиком; живи у Београду.

Милутиновић Јулијана (1970), професор српског језика и књижевности; пише афоризме и кратке приче; живи у Смедеревској Паланци.

Митровић Митар (1933, Свети Стефан), доктор ветеринарске медицине; објавио је петнаест књига песама, дванаест књига афоризама, две књиге прича, једну књигу хуморески и једну књигу епиграма; превођен на девет језика; заступљен у буквару, читанкама и четрдесетак антологија; више пута награђиван; члан је Удружења књижевника Србије и Удружења новинара Југославије; живи у Београду.

Михаиловић Стеван (1932, Београд), пензионер; збирка хаибуна „Цвет и диносауруси” (1999); добитник више награда за хаику и хаибун; живи у Београду.

Младеновић Драгана (1977, Франкенберг), дипломирани филолог (српска књижевност и језик са општом књижевношћу); пише песме и приче; збирка песама „Нема у томе нимало поезије”; сарађује с више књижевних часописа и листова; добитник награде „Златна струна” у оквиру „Смедеревских песничких вечери” за 2002. годину, као и више других награда; живи у Панчеву.

Наиби Јелена (1968, Београд), завршила српски језик и књижевност; приче и есеје објављивала у часописима и зборницима; живи у Нигерији.

Нешић Вера, пише приче и песме; живи у Београду.

Николић Валентина (1980, Бабушница), студент сликарства; пише песме и кратке приче; заступљена у два зборника кратке форме; живи у Београду.

Николић Зоран (Ђакус код Житорађе), пише песме у прози, песме за децу, афоризме, хаику и кратке приче; живи у Нишу.

Нинковић Јован (1939), дипл. правник; збирке песама: „Жилаве песме” (2000) и „Буђење” (2002); живи у Београду.

Новаковић Александар (1975, Београд), пише афоризме, песме, драме и кратке приче; сарађивао је с многим часописима; књига афоризама „Пиј, Сократе, држава части” (1998); живи у Београду.

Новаковић Катарина (1979, Београд), студент Факултета ветеринарске медицине; у сатиричницима „Етна” и „Носорог” објављује афоризме; заступљена у неколико зборника афоризама и кратких прича; живи у Београду.

Орловић Михајло, новинар; објавио два романа, три збирке кратких прича и три збирке поезије; живи у Бањалуци.

Остојић Мирјана (1977, Сарајево), инжењер организације и менаџмента; пише приче и песме; књига кратких прича „Принцеза од вате” (2003); живи у Приједору.

Павловић Владимир (1967, Београд), завршио српску књижевност и језик са светском књижевношћу; ради као професор српског језика и књижевности и хонорарни новинар; пише приче; награђиван; живи у Београду.

Папеш Раша (1947, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче и афоризме; заступљен је у више домаћих и страних антологија сатире; књига афоризама „Маске ликују”; Живи у Крагујевцу.

Петровић Александар (1973, Београд), доктор стоματοлогије; пише кратке приче; преводи с енглеског; живи у Београду.

Петровић Бобан (1978, Сурдулица), апсолвент психологије; пише песме и кратке приче; живи у Београду и Сурдулици.

Петровић Урош (1967, Горњи Милановац), роман „Авен и јазопас у Земљи Ваука” (2003); живи у Београду.

Печеновић Дејан (1971), машински инжењер; пише приче и афоризме; живи у Београду.

Пешић Светлана (1953, Власотинце), дипломирани филолог (теорија књижевности и општа књижевност); објављивала поезију и прозу у бројним часописима и листовима; више пута награђивана за приче и песме; живи у Власотинцу.

Поњавић Вања (1947, Брусница код Горњег Милановца), сарађује с бројним књижевним часописима и листовима; живи у Брусници.

Поповић Драган (1959, Београд), дипломирани економиста; заступљен у десет антологија кратких прича; живи у Београду.

Поповић Д. Невенка (1946, Власотинце), збирке песама „Фебруарско сунце” (1975) и „Облак у пуплину од сенке” (1995); заступљена у неколико зборника песама и кратких прича; објављивала у многим књижевним часописима; члан Удружења књижевника Србије; живи у Власотинцу.

Пуача Душан (1949, Осијек), дипломирани правник; објављује приче и афоризме у многим часописима; збирка афоризама, кратких прича и епиграма „Тачна вага” (1990),

збирка афоризама „Пољубац шкорпиона” (2001); живи у Београду.

Радевић Душан (1980, Београд), студент Физичког факултета; живи у Београду.

Радовановић Васа (1961, Београд), књиге песама: „Блесав град” (1988), „Боемска прича” (1993) и „Боја, мирис, звук” (1999); заступљен у бројним антологијама и зборницима; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Радовановић Воја (1963), пише драме и приповетке; објављује у периодици; живи у Белом Потоку.

Радос Ненад (1946, Вишеград), професор и лектор; књига лирских текстова „Небески записи” и збирка приповедака „Приче од камена и сна”; заступљен у многим часописима и зборницима; награђиван за есеје, приче и песме.

Ракић Александар (1967, Београд), живи у Београду.

Ракић Јелена (1985, Београд), матурант; пише песме, приче и романе; живи у Београду.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише поезију и прозу; збирке поезије: „Вилино коло” (1995), „Четири мијене” (1996), „Диоба ватре” (1997), „Други круг ватре” (1998), „Дјечак у крилу” (2000) и „Иза бране” (2001); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; хаику поезија му је преведена на десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаику поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; живи у Пљевљима.

Рибич Томислав (1959, Вараждин), дипломирани економиста; песме, приче и драме објављивао у многим

књижевним часописима и листовима; збирке песама „Азтлан” (1997), „Записци анђела” (1999), „Амерички сен” (2002), „Рибочуварева дјеца” (2003), заједничка збирка песама Деркач, Јарак, Рибић „Осјећам меланколију” (2002); заступљен у више антологија и антологијских приказа кајкавске књижевности; добитник четрнаест књижевних награда; песме су му превођене на енглески, немачки и италијански; драма „Приземље” преведена је на немачки језик; учествовао је у пројекту „Поетски Бабилон” („Poetical Babel”) при UNESCO-у Италија као представник Хрватске 2002. и 2003. године; члан хрватског центра ITI-UNESCO; уредник неколико зборника и збирки песама; утемељитељ годишње награде „Катарина Патачић” која се додељује за најбољу књигу писану кајкавштином; живи у Вараждину.

Рим-Живковић Љиљана, живи у Београду.

Ристић Ј. Драган (1948), професор немачког језика и књижевности; превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче”; пише кратке приче и хаику; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина” из Ниша; награђиван; књиге хаику песама: „Из дневника једног хаиђина” (1995), „Бубице у глави” (2001), „Пчела у целофану” (2001), „Цврчак у акцији” (2002), збирка кратких прича „Каљаче и катедрале – 88 најкраћих прича”; живи у Нишу.

Саболек Петрана (1949, Доњи Краљевац, Хрватска), дипл. правник; збирке поезије за децу: „Мјесец у кревету” (1990), „Човјек с тристо звања” (1994) и „Од слова до слова” (1998); сарађује с многим часописима; заступљена у више зборника; пише на кајкавском и стандардном језику; живи у Чаковцу.

Сарачевић Ненад (1966, Горњи Милановац), кувар; живи у Београду.

Свилар Зоран (1984, Вуковар), студент психологије; пише приче; живи у Новом Саду.

Симеуновић Срђан Сендан (1966, Београд), дипл. социолог; књиге поезије: „Двери несна”, „Самотно степениште”, „Емпирејски вртови”, „Не пребројавај (ме)”, „Препознат”, „Изокренути меридијани”, књига афоризама „Хазар(дер)ски речник (2003); добитник неколико мањих књижевних награда; живи у Београду.

Скорупан Сергеј (1974, Пакрац), апсолвент психологије; пише афоризме и кратке приче; сарађује с више часописа и радио-емисија; живи у Београду.

Солунац Игор (1979, Београд), апсолвент на групи Скандинавски језици и књижевност Филолошког факултета у Београду; преводилац са енглеског; живи у Београду.

Спасојевић Горан – Lewis (1963, Алексинац), дипл. економиста; пише приче; добитник десетак награда на књижевним конкурсима; у штампи је збирка кратких прича „Повијесне приче у којима највише има историје”; живи у Београду.

Спасојевић Зоран (1949), пише поезију, кратку причу, драму и сценарио; објављивао у бројним часописима; књиге прича „Одело за одлазак” (1997) и „Кратке приче без муке” (2003), књиге поезије „Дар празнине” (1986) и „Глад” (1998), драмска трилогија „Америка има рупу” (2003); аутор је неколико ТВ и радио драма, комедија и сценарија хумористичке ТВ серије „За сада без доброг наслова” (2000); заступљен у деветнаест антологија и зборника кратких прича; добитник бројних награда; бави се компјутерском графиком; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Ластва код Требиња), дипломирани правник; пише афоризме, песме и кратке

приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000) и „Није смешно” (2001); живи у Београду.

Ставретовић Лела (1971, Призрен), дипломирани правник; пише дечју поезију, кратке приче, текстове за музику, аутор је серије друштвених игара за децу; књиге поезије: „У потрази за собом” (1997), „Епилог” (1999), „Српски Јерусалиме” (2001), „Срце ми лута севером” (2002); живи у Београду.

Станојевић Роберт, живи у Новом Саду.

Стевановић Биљана, професор књижевности; живи у Смедеревској Паланци.

Стефановић Мирослав (1948, Рипањ), пише поезију, прозу и афоризме; збирка афоризама „Центар света” (2003); живи у Београду.

Стефановић Татјана (1960, Београд); адвокат; пише бајке, хаику, класичну и дечју поезију; награђивана у Јапану за хаику поезију; сарађује с више књижевних часописа; живи у Београду.

Стојановић Живорад, живи у Зајечару.

Стојковић Александар (1973, Бор), металуршки техничар; живи у Бору.

Стошић Миодраг (1982, Сурдулица), студент Факултета политичких наука у Београду; пише афоризме и кратке приче; живи у Београду.

Теофиловић Витомир (1943, Врчин код Београда), дипломирани филолог; књиге афоризама „Доле црни пектак”, „Примери оптимизма” и „Државни циркус”, збирка песама „Сунце изнутра” и књига есеја „Хиперборејци на Суматри”; приредио је панораму „Враг и шала. Пола столећа српског афоризма”; превођен на више језика; живи у Београду.

Тешовић Драган, пише кратке приче.

Топић Нада (1977), завршила Филозофски факултет; живи у Сплиту.

Тофчевић Дејан (1971, Ужице), контролор летења; пише афоризме и кратке приче; књига афоризама „Црно на бело” (2002); живи у Подгорици.

Тумарић М. Мића (1949, Нови Сад), новинар; објавио је 14 књига у 20 издања, „Десно од памети” (1982), „Отворене карте” (1989, 1992), „Мозаик” (1995), „Ја, он, они” (1996), „Време затвора” (2001) итд.; превођен на енглески, руски, мађарски, русински, словачки, македонски, словеначки, румунски итд.; добитник више награда; заступљен у неколико антологија као прозни писац и песник; члан Друштва књижевника Војводине и Удружења новинара; живи у Новом Саду.

Тушевљаковић Дарко (1978), студент Филолошког факултета у Београду; пише кратке приче и песме; заступљен у више зборника; живи у Београду.

Ћулибрк Гордана (1952, Београд), прозу и поезију објављује у књижевној периодици, роман у наставцима објавила у књижевном часопису „Покус”; заступљена у више зборника и антологија; живи у Београду.

Ћурчић Бранко (1980), студент опште књижевности; живи у Београду.

Ћурчић Љиљана (1983, Нови Сад), студент физике; приче објављивала у неколико часописа, међу којима је и неколико из САД; живи у Ченеју код Новог Сада.

Уљаревић Јованка (1979, Котор), студент филозофије и политикологије; пише поезију, прозу и есеје; збирке поезије: „Прије мува” (2000) и „Маскенбал протеза” (2003); сарадник и коуредник низа часописа за

књижевност, културу и друштвена питања, који излазе у Црној Гори, Хрватској, БиХ, Словенији, САД и Пољској; превођена на енглески, пољски, словеначки, македонски и јапански.

Хонић Сенад (1962, Нови Пазар), завршио Економски факултет у Бањалуци; играо кошарку за бањалучки „Борац” и „Кертхер” из Гетеборга; објавио више од хиљаду афоризама; добитник неколико награда за афоризам и карикатуру; живи у Малмеу.

Хусић Ајдин (1979), студент; објављује у књижевним часописима; живи у Сарајеву.

Цар Марко (1969, Београд), инжењер; пише песме и приче; живи у Холандији.

Цветковић Милорад (1951), новинар; књига прича „Чоколадни зец” (2002); живи у Лесковцу.

Цвјетиновић Драгић (1981, Београд), студент књижевности; пише поезију и прозу; сарађује с књижевним часописима; уредник студентског књижевног часописа „Знак”, који издаје Филолошки факултет у Београду; живи у Београду.

Цекић Маријана (1991, Књажевац), ученица 6. разреда; добитник неколико награда за поезију и кратку причу; заступљена у више зборника; живи у Књажевцу.

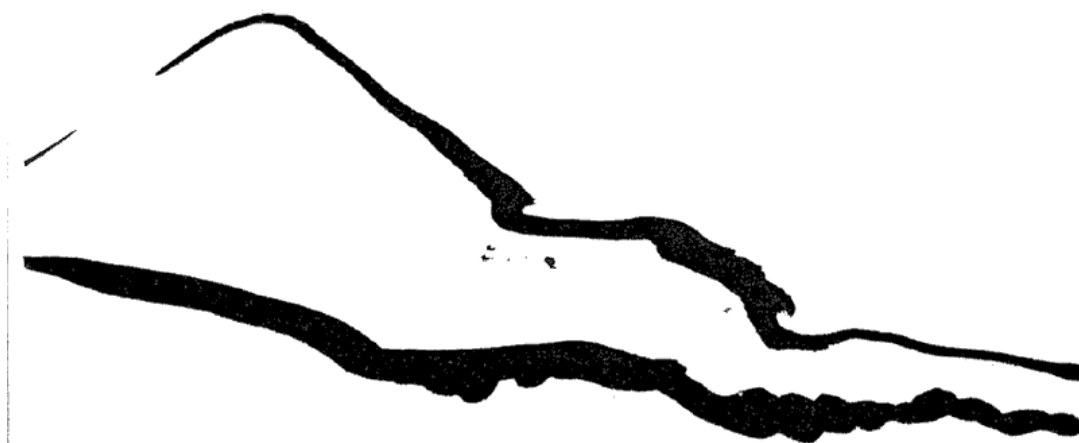
Чотрић Александар (1966, Лозница), пише афоризме и сатиричне приче; сарађивао с бројним часописима и дневним листовима; књиге афоризама: „Даћемо ми вама демократију” (1993), „Пета колона” (1997), „Недозвољене мисли” (2000), коаутор је књиге „Сабрани у расејању” (2002); добитник више књижевних награда; заступљен у антологијама и панорамама сатире које су објављене у Србији, Русији, Аустрији, Немачкој и Бугарској; превођен на енглески, пољски, немачки,

француски, словеначки, мађарски, румунски, шпански, македонски, руски, албански, словачки и бугарски језик; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Чуле Александар (1964, Нови Сад), живи у Новом Саду.

Шаранчић Миломир – Леки (1955), пише песме, приче и афоризме; објављене књиге: „Јагоде са јабукових грана” (1995), „Ехо шутње” (1995) и „РобоВласници УмА” (1998); сарађивао с многим часописима и листовима; заступљен у више зборника; живи у Београду.

Шимурда Дејан (1978, Сомбор), студент; пише приче; сарађивао са часописом „Са пута изнад истока и запада”; живи у Сомбору.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

Најкраће приче 2003 / (приредио Ђорђе
Оташевић). – [цртежи Валентина Николић]. – Београд
: Алма, 2004 (Београд : Алма). – 225. стр.; 21 см. –
(Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд])

Аутори: стр. 205–224.

ISBN 86–84023–22–6

1. Оташевић, Ђорђе

COBISS.SR–ID 112248588